
IHS

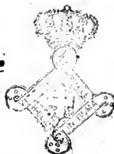

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
15 B
3

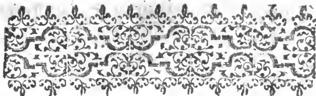
THEOPHYLACTI, ARCHIEPISCOPI BVLGARIÆ, Epistolæ.

IOANNES MEVRSIVS
Nunc primùm è tenebris
erutas edidit.

LVGDVNI BATAVORVM,
Ex Officinâ GODEFRIDI BASSON.
Anno cIↄ. Iↄ. c. XVII.

Viro Nob. & Ampl.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEMIO, SERENISSIMI PRINCIPIS, ELECTORIS Palatini, Consiliario interiori,

IOANNES MEURSIUS S.D.

VOTIESCUNque apud animum meũ reputo, quod sæpissimè sanè facio, Vir Nob. & Ampl. humanitatem illam tuam tam eximiam, cum Virtute, Prudentiâ, ac Doctrinâ non minore conjunctam, toties ferè tacitè mecum erubesco. Quippe adeò me ingra-

tum cogitare tunc incipio, qui non uno beneficio abs te obstrictus nihil dum rependerim tibi. Nam ut taceam, quænam mihi benevolentiæ signa dederis, cùm ante annos quatuordecim à Serenissimo Principe tuo, FRIDERICO IV. ad Illustrissimum MAVRITIVM NASSOVIVM legatus venisses; illud certè nullis exprimere verbis possum, quanto affectu me sis complexus ante annos hosce decem, cùm Heidelbergæ vestræ agerem, præfectus studijs filiorum viri nostrâ ætate maximi, neque ullo veterum minoris, IOANNIS OLDENBARNEVELDII, Reip. hujus Nestoris, cujus nomen boni, & Patriæ amantes, cives summo semper cum honore commemorabunt. Nempe, simul advenissem, à tuo illo, quem dixi, Principe statim mihi impetrasti, ut ad Bibliothecam ejus locupletissimam aditus mihi concederetur, neque hoc tantùm, sed & vt librorum omnium, quotquot illic asservantur, editorum ineditorumve, usus pro arbitrio esset, & describere etiam liceret,

ceret, si quos vellem. Ac descripsi sanè non paucos, quorum partem publici jam juris feci; & facturus sum item alios, volente Deo. Itaque pro hoc beneficio, quod ego longè maximum duco, cùm, quod debeo, soluere non possim; ut saltem nomen profiteri me ingenuè voluisse Posteritas sciat, neque omninò ingratus vivam, accipe nunc THEOPHYLACTI has Epistolas, meâ operâ in lucem editas, easque patere animi grati obsides esse, tantisper dum plus soluere liceat. Vale Vir Nob. & Ampl. ac benevolentiam istam tuam prolixissimam porrò mihi conservare ne graveris. Lugduni Batavorum III. Kal. Majas. cIↃ. IↃ. C. XVII.

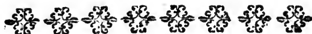

LECTOR BENIGNE.

Dedi pridem Tres-viros illos in Canticum Canticorum. Nunc Theophylacti has Epistolas accipe, quas sum nactus beneficio Andreæ Schotti, quo viro ad Remp. literariam nostram adjuvandam nemo hodie pronior vivit. Illi igitur gratiam habe, quam meretur, ac me ama. Vale, &

ÆTERNITATEM COGITA.

SYLLA-

SYLLABVS

Eorum ad quos hæ Epiſtolæ ſcriptæ.

Michaëli,

FINIS.

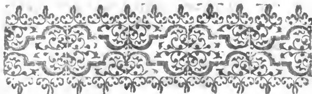
ΘΕΟ.

ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ,

Ἐπιστολαί.

ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΥ, ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ, Ἐπιστολαί.

* * * *

Ἐπιστολὴ α.

Ἐγὼ δὲ καὶ χάριν ὁμολογῶ τῷ διαβάλλοντί με, πανσέβαστέ μου ἀντιλήπτορ, ὅτι μοι τοῦ δέξασθαι τῆς σῆς μεγαλειότητος γράμμα γέγονε πρόξενος. καὶ τοῦτο ἦν ἄρα τὸ τῆς παροιμίας ἐκεῖνο, ὡς ἔστι τι καὶ χολῆς ὄφελος. ὡς ἔγωγε τὸ γράμμα ἐπὶ χεῖρας λαβὼν τὸ τοῦ Δανιὴλ εἶπον ἐν τῷ λάκκῳ τούτῳ. καὶ τοῖς οὐ νηστεύουσι λέγουσιν ἐμνήσθη μου γὰρ ὁ θεός. οὕτως θείου δώρου τυχεῖν ἐνόμισα. οὐ ταύτῃ δὲ μόνον εὐφροσύνης ἐνεδύθην ἱμάτιον, ὅτι μοι προσελάλησας, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀντιπροσλαλῆσαι ἐξουσίαν ἔδωκας, καί μοι τὸ στόμα ἀνέῳξας, οἷόν τινι δεσμῷ πρὶν τῷ ἀπαρρησιάστῳ κλειόμενον καὶ φθεγγόμενον. ἀλλὰ γὰρ ἐγὼ τοῖς τα-

τοῦ δημοσίου χλευάζουσιν ἐμποδών. ἐγώ τι κοινὸν ἔχειν πρὸς τὸν δῆμον δέχομαι· ὅς γε οὕτως αὐτὸν πέφρικα τὸν Βριάρεον, ὥστε καὶ ἄστρα σημαίνεσθαι.

Μάρπτει γὰρ ἑξείης ὅς τ' αἴτιος, ὅς τε καὶ οὐχί.

Καὶ ὅπερ ἀπαγορεύει τῷ θεῷ Ἀβραὰμ ἐνιαχοῦ, τῷ ἀσεβεῖ τὸν δίκαιον συναπόλλυσιν, ἐπειδὰν τύχῃ τῶν πεατλέντων μὴ φωτιζομένων τῷ τῆς διακρίσεως πνεύματι. εἰ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἦν ἐμποδών, οὐχ οὕτω Μαργίτης εἰμί, ὥστε τοῖς ἴσοις ἀντιφέρεσθαι. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Δρύαντος υἱὸς καρτερὸς Λυκοῦργος δὴν ἦν. καὶ τὰ ἑξῆς τοῦ ἔπους. οἱ νεώτεροι συμφρέτωσαν. ἀλλ' ἔοικε καὶ τοῦτο τοῦ παρελθόντος εἶναι χειμῶνος, καθ' ὃν οἱ τῆς διαβολῆς μοι ἐπερρύησαν ῥύακες· ἔτι μέντοι κύκλος ἐν ἡμῖν. καὶ οὐ καταποντίσει ἡμᾶς τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπότακτον, ἀλλ' ἀβλαβὴς ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸν χείμαρρον διελεύσεται, καὶ νιψόμεθα μᾶλλον τῷ ὕδατι τούτῳ καὶ πλυνθησόμεθα, καθαροὶ φανέντες, ἐξ ὧν ῥυπανθῆναι ἠλπίσθημεν. τά τε γὰρ ἄλλα καὶ ὁ συναδελφός μου ὁ δεῖνα ἀπαγγελεῖ τὴν ἐμὴν περὶ τὰ τῆς λίμνης δίκαια κακεντρέχειαν, καὶ ὅπως ἐγὼ μέγας τις ἐνταῦθα καὶ πολὺς τὴν ἰσχύν, καὶ φέρων τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως· ὃς πᾶσιν εἰς ὕβριν καὶ περιφρόνησιν ἔκκειμαι, καὶ ἐκωμῳδήθην, καὶ ἐταπεινώθην, καὶ ἐσίγησα, ἔξω παντὸς ἀγαθοῦ παρακαλοῦντος γινόμενος. καὶ τὸν νῶτόν μου ἔδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα. στόμα μὲν οὖν διαβάλλειν πεφυκὸς οὐδεὶς ἂν ἀποκλεῖσαι δύναιτο. τοῦ δέ σου ὕψους ἂν εἴη τοὺς τῶν κολοιῶν κρωγμούς, ἢ τῶν ψαρῶν τούτων ψιθυρισμοὺς ὑπερκείμενον μὴ δέχεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἔχειν θεοῦ, τὸ πάντα ἐν κρίσει διηρευνημένα λέγειν τι καὶ ποιεῖν. ὅς γε πάντα εἰδὼς πρὶν γενέσεως, καταβάς, φησιν, ὄψομαι. αὐτός σε τηροίη ἐν

τῇ πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸ δυνατὸν ὁμοιώσει, πάσης κακώσεως ἀνώτερον καὶ κακώσεως,

Τῷ μαΐστορι, κυρίῳ Ἰωάννῃ.
Ἐπισ. β΄.

Οὔτ' ἐμοὶ σχολὴ μακρὰ καὶ ἡμᾶς τῶν ἐν οἷς ἦμεν ὅτι συνῆν ἡμῖν,. ἴσως ἂν εἶχε λύπην τὸ πρᾶγμα ὡς ἐξὸν γίνεσθαι, μὴ γινόμενον. ἐπεὶ δὲ ἀμφότερον μὴ ἐνδέχεται, ἀνόητον ὄντως, τὸ ζητεῖν τὰ ἀδύνατα. ἀλλὰ θελήσομεν θάτερον. λέγω δὴ τὸ ἐκείνου κοπτομένου ἀπολαύειν αὐτὸν ἀνέσεως. ἀλλ' εἰ τοῦτο ψευδόμενόν ἐστι τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἀγάπην. καὶ φιλαύτων μᾶλλον, ἢ φιλαδέλφων, καὶ τοσοῦτον ἐχόντων τῆς ἐντολῆς, ἢ τὸν πλησίον ὑπὲρ ἑαυτὸν ἀγαπᾶν διατάττεται. ὥστε μηδὲ τὸ τῆς νομικῆς ἀγάπης μέτρον πληροῦν, ἐν τῇ πρὸς ἡμᾶς αὐτῶν ἰσότητι τοῖς πλησίον ἐπιμετρούμενον. καὶ ταῦτα τοῦ συνθανουμένου ὑπὲρ ἑαυτὸν ἡμᾶς ἀγαπήσαντος. καὶ τοῦτο δεικνύντος, οἷς αὐτὸς ἐνείχετο δαπανώμενος, ἵν' ἡμεῖς ἐν ῥαστώνῃ τὸν βίον διάγοιμεν. ἔπειτα πῶς οὐκ ἄτοπον περιέχεσθαι μὲν ἐκείνου ὅτι πρὸς ἡμᾶς εἶχε πίστιν, δι' ἣν καὶ πρὸς πᾶν δεινὸν παρεβάλλετο, ἡμᾶς δὲ μὴ τῷ κοινῷ δεσπότῃ πιστεύειν, καὶ καταθαρρεῖν τοῦ πρὸς τὴν λειπομένην ζωὴν ἡμῖν δρόμου, ὡς κουφοτέρου σὺν θεῷ ἐσομένου, καὶ οὐδὲν τραχὺ ἢ προσάντες ἕξοντος. ὁ αὐτός ἐστιν ἡμῶν κηδεμὼν, ὁ καὶ τότε δι' ἐκείνου κηδόμενος. ὁ αὐτός ἐστι, καὶ οὐκ ἠλλοίωται. αὐτὸς ποιμανεῖ ἡμᾶς, καὶ οὐδὲν ἡμᾶς ὑστερήσει. μὴ, Μωσέως ἀναπαυσαμένου Ἰσραὴλ ἀνεπιτρόπευτος ἔμεινεν, οὐχ ἵνα ἔχον ὁδηγόν τε καὶ στρατηγὸν τὸν τύπον τοῦ μείζονος, καὶ τῶν μειζόνων διάκονον, καὶ τῆς εἰς τὴν ἐπιθυ-

μὴ τὴν γῆν ἐπαγγελίας ἐκπληρωτὴν, ἧς Μωσῆς οὐκ ἠξίωτο; μὴ ἀναρπασθέντος Ἠλιοῦ παραδέξεως οὐκ Ἐλισσαῖος ἀνεφάνη προφήτης ἐν δισσῷ πνεύματι; πιστεύω τοῦ λοιποῦ βέλτιον ἢ πρόσθεν ἡμῖν ἕξειν τὰ πράγματα, ἵνα μάθωμεν ὡς οὐκ ἂν ἀνθρωπίνοις ἐννοήμασι καὶ σπουδάσμασιν, ἀλλὰ θείᾳ χρηστότητι, καὶ ῥήμασι δυνάμεως, ἀνεπινοήτως διεξαγόμεθα. ταῦτα καὶ πλείω τούτων λογιζόμενόν σε, εἰκὸς πάσης ὑπερκαθῆσθαι μικροψυχίας, καὶ λογισμῶν χθαμαλότητος. ἃ καί μοι κατὰ νοῦν πεσόντα τῆς ἐπὶ τῷ συμβάντι καταπλήξεως ἀνενεγκεῖν δέδωκεν. οὕτως ἔχε, τιμιώτατε ἀδελφὲ, καὶ μή σου τὸν πύργον τῆς διανοίας κινείτωσαν τῶν νηπίων τὰ βέλη τῶν ἑαυτῶν παιζόντων, ἐν οἷς καθ' ἡμῶν σπουδάζουσιν. ἐπὶ τῆς πέτρας γὰρ αὐτὸν ἔφθης θεμελιώσας, ὡς φρόνιμος. ἡ δὲ πέτρα ἐστὶ Χριστός. τὰ μὲν οὖν πνεύματα πνεύσουσι, καὶ οἱ ποταμοὶ ἐπιρρεύσουσιν ἐκ τῆς ἄνωθεν βροχῆς καὶ παραχωρήσεως. ἐκεῖνος δέ σοι μενέτω καὶ βέβαιος καὶ ἀσάλευτος. ὥστε σε λέγειν ἐν Χριστῷ καυχώμενον· χείμαρρον διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν. ἄρα διῆλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον; ὁ δὲ πάσης παρακλήσεως θεὸς αὐτός σε παρακαλέσαι τὸ πλεώτερον διὰ τοῦ παρακλήτου καὶ ὁμοδυνάμου πνεύματος.

Τῷ πατριάρχῃ, κυρίῳ Νικολάῳ.
Ἐπιστ. γʹ.

ΟΥ' μᾶλλον δίδωμι χάριν ἢ λαμβάνω διὰ τῶν πρὸς σὲ τούτων γραμμάτων, ἅγιε δέσποτα. ἠτήσατο μὲν γὰρ παρ' ἡμῶν ταῦτα πρὸς τὴν σὴν ἁγιοσύνην ὁ τὰ πάντα, τιμιώτατε ἀδελφὲ, ὁ Πελαγονίας ἐπίσκοπος,

πος, οἷόν τινας ξεναγωγοὺς ἐπὶ τὴν τῶν σῶν ἀρετῶν ἑστίαν ἐλπισθέντος αὐτοῦ ἡγήσασθαι, καὶ τοῖς πρὸς τὴν σὴν ὁμιλίαν θερμοῖς ἱμέροις αὐτοῦ μετρίαν δώσειν ἀνάψυξιν. καὶ μὴ λαβὼν, ἔχει χάριν, καὶ θαυμαστὸν οἷον γέγηθε. λέληθε διδοὺς μᾶλλον αὐτὸς τὰ ἡμῖν εὐκταιότατα. τί γὰρ ἐμοὶ μεῖζον τοῦ πρός σε τοῖς τῶν γραμμάτων πτεροῖς ἀνασείεσθαι, κἂν μὴ τοσοῦτον ἐφικνοῦμαι ὅσον καὶ βούλομαι. αὐτὸς μὲν οὖν μακάριος, ὃς ἐπὶ τὸ σὸν ἀναβὰς ὄρος ἐσίδῃ, καὶ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον τὰ θεῖα ἐν σοὶ κάλλη ὄψεται, καὶ φωνῶν ἀκούσῃ μυστικωτέρων, καὶ ὧν οἱ κτηνώδεις καὶ θηριώδεις οὐκ ἄξιοι, κάτω βοσκόμενοι, καὶ περιπλανώμενοι. ἡμῖν δὲ ἀπόχρη τὸ δι' ἐσόπτρου βλέπειν, καὶ ἐν αἰνίγμασι, καὶ ἀκούειν κατὰ τὸ ἔσχατον γοῦν ἀπήχημα. ταῦτα γὰρ ἐμοὶ ἡ διὰ γραμμάτων σὴ πρὸς ἡμᾶς συγκατάβασις. εἴθα οὖν ὃ ποιήσῃς, ὡς ἂν μὴ τὰ πάντα ὦμεν σοι ἀτυχεῖς, ἀλλ' ἔχωμεν καὶ αὐτοὶ γυμνότερόν τι παραπολαύειν τοῦ ἐν σοὶ τοῦ πνεύματος χάριτος. εὐχὰς δίδου τὰς ἐθάδας τοῦ δυσωπεῖν τὸν θεόν, αἳ τοσούτου δέουσιν ὁρατῷ τινι διείργεσθαι διαστήματι ἢ διατειχίσματι, πρὸς τὸ μὴ οὐχὶ παρεῖναι τοῖς αὐτὸν χρήζουσιν, ὥστε καὶ τὸ στερρὸν ἡμῶν διατείχισμα τῆς ἁμαρτίας μόναι καθαιρεῖν δύνανται. τούτων ἡμῖν ἐπιδαψιλεύου, καὶ τὰ κακὰ οὐ φοβηθησόμεθα, εἴτε τὰ κακιώοντα εἴτε τὰ κακοῦντα, ἅγιε πάτερ καὶ δέσποτα.

Τῷ Ταρωνίτῃ προέδρῳ, κυρίῳ Γρηγορίῳ.
Ἐπισ. δ.

Ἐσιώπησα, μὴ καὶ ἀεὶ σιωπήσομαι; ἐσιώπησα μὲν, ὅτι τοι τῶν πονηρῶν ἡμερῶν τούτων κρατῆρος εἰς

κόρον

κόρον σπάσας, καὶ χολῆς μεθυσθείς, ὥς φησιν ὁ Ἱερεμίας, ἐκείνην κακυρωμένος, καὶ πρὸς πᾶν ἀναισθητῶν καὶ λάλημα καὶ προσφώνημα. νῦν δὲ μετρίως τοῦ χρόνου διαπνευσθείσης τῆς ὑπονοτίου ἀναθυμιάσεως, καὶ τοῦ κάρου διαλυθέντος τῇ τοῦ θείου λόγου θερμότητι, τὴν σιωπὴν ἀποτίθεμαι. ἄλλως τε καὶ τοιούτῳ διακόνῳ τοῦ πρὸς σὲ γράμματος χρώμενος. ἀλλὰ πῶς ἄν μοι ἔχοις ὁ καὶ τὴν ψυχὴν ἀήττητος, καὶ τὴν ἀνδρείαν ἀσύγκριτος. καὶ τῇ μὲν, δεικνύων σώματος εὐκρασίαν. τῇ δὲ, ψυχικῶν ἁρμονίαν δυνάμεων. ὁ νῦν μὲν ἔχων οὐδέν τι χειρῶν δεόμενον. χεῖρας δὲ κατορθούσας, ἃ καὶ νοῦς αὖ ἀπελπίσειεν. ὁ μόνης τῆς ἀνθρωπίνης ὑπεραπολογησάμενος φύσεως, ὡς οὐ γεγηρακυίας, οὐδὲ συστρωθείσης πρὸς ἀνδρῶν γένεσιν. ἀλλ' ἔτι ζούσης τὴν ἀκμὴν δυνάμεως, καὶ εἰρήνης καιροῖς ὁμοίως καὶ πολέμοις ἀρκῶν, ὁ μήτε τὸ πραγματικὸν μήτε τὸ μαχητικὸν ἐφικτὸν ἔχων λόγῳ καὶ θαύματι. ἢ ἵνα τἀληθέστερον εἴπω, ἑκάτερον δεικνύων ἑκατέρων νικώμενον. ποῦ τ' αὖ μοι εἴης ὁ πανταχοῦ μοι ποθούμενος. ἡ παντὸς ἀγαθοῦ δεξαμενὴ ὁ πανδέξιος. ἆρα καθιστᾷς ἔθνη, καὶ γνώμας καταρτύεις ἀνδρῶν, καὶ Προμηθεὺς γίνῃ, πλαττῶν ἀνθρώπους πλάσιν ἡμερινὴν καὶ φιλάνθρωπον. ἢ λόχους ὑπερκαθίζεις, καὶ λοχαγοὺς ἐφιστᾷς, καὶ φάλαγγας βαθύνεις, καὶ σημαίνεις καιροὺς ἐπελεύσεων. καὶ τοῖς βαρβάροις ἐκφαίνεις μὴ θανὸν ἐν σοὶ τὸ πάλαι Ῥωμαίων φρόνημα. ἔχοις μὲν οὖν ἀξίως αὐτοῦ, καὶ πράττοις τῶν ἡμετέρων ἐλπίδων καὶ εὐχῶν ἄμεινον. εἰ δὲ καὶ γράμμασί με δηλώσαις, χρυσοῦν ὄντως ἡμῖν ἐπισκευάζεις τὸν ὄροφον καὶ τηροῖο ὑπὸ κυρίου πάσης κακώσεως ἀνώτερος καὶ κακώσεως.

Τῷ

Τῷ χαρτοφύλακι, κυρίῳ Νικηφόρῳ.

Ἐπιστ. ε.

Οὐχ οὕτως ἀφιλόκαλος, ἅγιε δέσποτα καὶ πάτερ, οὐδ' ἀπὸ δρυὸς, ἢ ἀπὸ πεύκης, ὁ σὸς Θεοφύλακτος, ὡς μὴ τῶν ἐν πνεύματι ᾠδικῶν χαρίτων αἰσθηθῆναι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, καὶ πρὸ τούτων τῆς περιστελούσης αὐτὸν σεμνότητος. ἀλλὰ καὶ ταῖς τοῦ ἀνδρὸς ἑάλω σειρῆσι. καὶ τὸ τοῦ ἤθους κατηρτυσμένον ἐθαύμασα, καὶ ἐπὶ τὰ ἐκτὸς διαβαῖνον, καὶ ἐπιτρέπον τῷ σχήματι. διὰ ταῦτα καὶ πρὸς οὐδὲν τῶν παρ' αὐτοῦ πως αἰτημάτων ἀνένευσα. καὶ πρόθυμος ἦν ὅλον ἐμαυτὸν ἐπιδιδόναι τοῖς ἐπὶ τούτου θελήμασι. τί οὖν ἐστιν ὃ πέπονθα; καὶ σκόπει, εἰ μὴ προμηθέστερος μᾶλλον ἐγὼ, ἢ δειλότερος. οἶδεν ἡ ἁγιότης σου πηλίκῳ προσώπῳ ὑπόκειται ὁ Γρηγόριος, καὶ ὡς ἀναγκαίως τῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑπηρεσίαν δεξιότητος χρήζοντι, καὶ ὡς διακόνου ἐν ἱερῷ μέλει, καὶ ὡς κορυφαίου ἐν ψάλλουσιν. ἓν μὲν οὖν τοῦτο πρῶτον κείσθω μοι λῆμμα δεύτερον δὲ καὶ τοῦτο μάλιστα πάντων οἶδας, ὡς τοὺς ἀπὸ μοναστηρίων ἢ ἐκκλησιῶν ἑτέρων μεθισταμένους ἄνευ τῆς τῶν προεστώτων γνώμης, οὐκ ἀκίνδυνον ὑποδέχεσθαι. πῶς τοίνυν κατέσχον ἂν αὐτὸς παρὰ τῇ ἐμῇ ἐκκλησίᾳ τὸν θαυμαζόμενόν μοι τοῦτον καὶ ἀγαπώμενον ἄνθρωπον, μήτε παρὰ τοῦ τοῦ μονὴν κατέχοντος προσώπου λύσιν δεξάμενον, μήτε τοῦ ἡγουμένου γοῦν γραφὴν ἔχοντος, περιποιουμένην ἡμῖν τὸ ἀπράγμον. οὐχ οἱ, εἴπερ τις ἀνθρώπων, ὡς οἱ τὰ πάντα συγχέοντες οἱ τῶν ἐπισκόπων κατάσκοποι, τέως μὲν τοὺς κανόνας περιορῶσιν ἐν γωνίᾳ κειμένους, αὐχμοῦ καὶ εὐρῶτος κατάπλεως ἢ ἐν μέσῳ διερριμμένα καταπατοῦσιν ὑπερηφάνως. ἐπειδὰν δὲ

πρᾶξαι ἡ δεήσει τῶν ἐπισκοπικῶν, ἐνταῦθα λύσαντες τένοντα, καὶ βοστρυχίσαντες, καὶ ἐκθηλύσαντες, ὡς τοῦ πνεύματος ὄντες γυμνήματα, ἀντικαθιστῶσιν ἡμῖν, τὴν παράβασιν πικρῶς ἐλέγχοντες. διὰ ταῦτα μὲν οὖν οὐ κατέσχον τὸν ἄνδρα παρ' ἑαυτῷ. εἰσηγησάμην δὲ αὐτῷ, ὡς ἄρα δέον εἴη καὶ παρὰ τῶν κρειττόνων ἀπόλυσιν λαβεῖν ἔγγραφον, καὶ παρὰ τοῦ ἡγουμένου τὴν οἷον ἀπολυτικὴν παράθεσιν. ἐπεὶ δὲ νῦν, ὡς ἔμαθον διὰ γραφῆς ἑαυτοῦ, παρὰ τῶν τὴν μονὴν ἀγόντων ἐγγράφως οὐκ ἀπολύεται, οὐκ οἶδα τί δράσω. ποθῶν μὲν, οὐδ' ὅσον ἂν εἰπεῖν ἔχοι μοι, προσκληρῶσαι τοῦτον τῇ ἐπιστατουμένῃ παρ' ἡμῶν ἐκκλησίᾳ, δεδιὼς δὲ τὸν φθόνον, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων κακόηθες, οἳ καὶ ἠρεμοῦντα θυμὸν τῶν κακῶν * * * δυναμένων ἀναρριπίσουσι. πλὴν εἰ καὶ τῇ σῇ ἁγιωσύνῃ ἱκανὸν εἶναι δοκεῖ κατασκελίσεως ἡμᾶς ἐξελέσθαι τὸ γράμμα ἐν ὑπογραφῇ τοῦ ἡγουμένου μόνου πρὸς ἡμᾶς ἐνεγκεῖν παρατεθέμενον αὐτὸν, ὡς εἰκὸς, ἐλθέτω τοῦτο συνεπαγόμενος, καὶ ἀσμένως ἡμῖν εἰσδεχθήσεται. εἰ δὲ οὐδὲ τοῦτο συνωρᾶς ἱκανὸν, ἀλλὰ δεῖ πάντως τῆς τῶν ὑπερεχόντων ἀφέσεως, ἀνιάσομαι μὲν, τοῦ τοιούτου στερούμενος, καὶ ὃ σπάνιον εὐνούχοις χρηστοήθεσι καὶ ἁπλουστάτοις, καὶ τοῦτο δὴ ταῖς ἄλλαις ἐπηρείαις ὡς ἐπιθήκην προσλογισάμενος, τῷ πάντα λυποῦντα προσενεγκεῖν δυναμένῳ καὶ τὴν τούτου λύσιν, ὡς εἰκὸς, ἀναθήσομαι. ὑφ' οὗ τηρηθείημεν τῶν τοῦ αἰῶνος τούτου σκανδάλων ὑπέρτεροι ταῖς σαῖς ἁγίαις εὐχαῖς.

Τῷ

Τῷ Καματηρῷ, κυρίῳ Γρηγορίῳ.
Ἐπισ. ς.

Βαβαὶ φαίης ἂν Ἀχελιδόθεν ἡμῖν καὶ γλώσσης ἀρχιεπισκοπικῆς ἐπιστόλιον παρ᾽ ὅ γε μὴ ἔτι θαμίζειν. ἤ που μέγα τὸ τοῦ νῦν ἐπιστέλλειν αἴτιον. οὐ γὰρ ἂν ἠγνόησεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῷ ἀνδρὶ, ἐν σμηνῆνος περιβομβεῖ βασιλικῶν πραγμάτων, καὶ τὰ παρ᾽ ἑτέρων γράμματα παρενόχλημα οὐχ ἧττον, ἢ τὸ αὐτὸ γράφειν ἑτέροις. πόθεν οὖν τὸ καινοφανὲς τόδε χρῆμα, καὶ ἡμῖν ἄκαιρον. πόθεν; ἐκ τῆς σῆς περὶ πᾶν ἀγαθὸν δεξιότητος. ἔστε ἐπειδή σοι θεὸς τῷ παρὰ βασιλεῖ μεγάλα δύνασθαι δέδωκεν, οὐκ ἐπαριστέρως χρᾷ τῷ θείῳ δωρήματι, ἀλλὰ φαίνεις σεαυτὸν καὶ τοῦ μείζω δύνασθαι ἄξιον, οἷς τὸ τέως δοθὲν ἀξίως θεοῦ ᾠκονόμησας, καὶ τοῖς ἐγχειρισθεῖσι ταλάντοις τὸ σὸν δραστήριον ἐνεπιδειξάμενος, δεικνύεις ὡς ἄρα καί σοι προσήκει τὸ ἴσθι ἐπάνω δέκα πόλεων παρὰ τοῦ δικαίου δεσπότου καὶ διανομέως τοῖς ἀξίοις λεγόμενον. τὸ γὰρ ἐν τῇ προσούσῃ νῦν σοι δυνάμει ἄρχοντι δοῦναι τῷ καθ᾽ ἡμᾶς, τοῦτο μέν ἐστι τοσοῦτον τοῦ σιδηρέου γένους τῶν νῦν ἡμερῶν ἀπέχον τι, ὅσον ἐγγίζει τῷ παρ᾽ Ἡσιόδῳ χρυσέῳ. ὃς τὰ τῇ φύσει διεστηκότα παρ᾽ ἑαυτῷ καινῶς ἥνωσεν, ὄγκον ἤθους, καὶ μετριότητα. τὸν μὲν, τοῖς πονηρευομένοις ἀποτηρῶν. τὴν δὲ, τοῖς χρηστοτέροις ἐκχέων ἡδεῖ τῷ χεύματι. καὶ τῷ μὲν, τὰ μέτρα τῶν ἀδίκων κολούων. τῇ δὲ, τοὺς ἀγαθοὺς ὀξυνῶν πρὸς ἐκδηλοτέραν χρηστότητα. καὶ τὸ συντετριμμένον ἰώμενος, καὶ τὸ ἀπωσμένον ἀνακαλούμενος. δῆλος δὲ τὴν Ἀχελίδα θήσων ἐξελεουμένην, ὅσον οὔπω ἐπίφθονον. τὸ δὲ τοιοῦτον ἡμῖν ἐπιστῆσαι τῶν ἁρμοστῶν, πῶς οὐ προσκλητικόν ἐστι σοι μείζονος ἐκ θεοῦ παρὰ βασιλεῖ

δυνάμεως. ἵνα μείζω καὶ πόλεις εὐεργετοῦντα καὶ ἔθνη διὰ τῆς σῆς τῶν ἀρχόντων ἐπιλογῆς, καὶ παρὰ τῷ κρατοῦντι συστάσεως. τοῦτό μοι τὴν γλῶσσαν ἔλυσέ τι, καὶ μικρόν τι τὴν σὴν ἀκοὴν παρελκύσαι πρὸς τὴν ἡμετέραν λαλιὰν ἔπεισεν. οὐ γὰρ δὴ ἂν ἔγνων τηλικοῦτον ἰδὼν ἀγαθόν, καὶ οὕτω ξένον, ἐπιδημήσαν ἡμῖν διὰ σοῦ, μὴ τῇ σῇ μεγαλεπιφανείᾳ δηλῶσαι τὴν τοῦ δοθέντος συναίσθησιν, μηδὲ λόγῳ γνωρίσαι, οἷς πράγματος τετυχήκαμεν· τά τε γὰρ ἄλλα, καὶ τὴν αὐτὸς αὐτοῦ χεῖρα τὴν ἀποδεξάμενος, καὶ οἷον τὸ καλὸν γέννημα πατὴρ ἡδέως κατασπασάμενος, ἔτι μᾶλλον πτερώσεις διὰ γραμμάτων πρὸς τὸν ἐφ' ἃ εἵλετο δρόμον. ὥστε τὸν καλὸν ἐλεγχθῆναι καλλίονα, καὶ τὸν Νιρέα ἤδη καὶ Ἀχιλλέα διαπλασθῆναι· εἰ δέ τι πλεῖον αἰδοῦς καὶ τῷ Φοίνικι, ἢ τῷ Νέστορι, ὁ Ἀχιλλεὺς οὗτος προσνέμειν ὑπὸ σοῦ νουθετοῖτο, ἐν οὐδενὶ μὲν ἐκεῖνος τὸν ἥρωα ψεύσαιτο, διὰ πάντων δὲ δείξεις αὐτὸς, ὡς οἱ νῦν ἡμῖν ἐγνωσμένοι πρός σε ἄκρατον χαρίεντον Διὸς πρὸς ὄρνιθα θεῖον.

Τῷ Πακουριάνῳ, κυρίῳ Γρηγορίῳ, τῷ γαμβρῷ τοῦ μεγάλου δρουγγαρίου.

Ἐπιστ. ζ.

Ἆρά σοι θρασὺς ἐγὼ καὶ περιττὸς τῆς παρρησίας, πανσέβαστε. ὅτι μήπω μηδ' ἰδὼν, μηδ' ὀφθεὶς, εὐθὺς νουθετητής σοι καθίσταμαι; ἢ θαυμαστὸς τῆς ἁπλότητος, ὅτι σοι τοῖς συνήθεσι κοινωνῶ τοῦ ἐμοῦ πλούτου, καὶ τῶν ἐνόντων σοι μεταδίδωμι; ἐγὼ μὲν, οἶμαι, τὸ δεύτερον, εἰ δέ τις τὸ πρῶτον τίθεται· ἀλλ' οὗτος γε, ἀνουθέτητος ὄντως, καὶ μηδὲν ἀγαθὸν ἀπολαύσας λόγου μηδέποτε. φημὶ τοίνυν ἐγὼ ἀνθρώπων ἐπιστασίαν σε δεδεγμένον νέον, καὶ τῆς καρδίας

διτύπωτον, πάντοθεν χρῆναι συγκεκροτῆσθαι, καὶ πλείοσιν ὀφθαλμοῖς καὶ πάντα περιαθρεῖν, ἢ ὁ πανόπτης Ἄργος τὴν ἐμπιστευθεῖσαν ἐκείνῳ βοῦν. ἔτι ποτε ἐν τούτοις ὁ μῦθος βούλεται, ὡς ἂν μὴ λάθοι κακία σοῦ αὐτῆς χαρακτῆρας τῇ σῇ ψυχῇ ἐντυπώσασα. καὶ καθ' αὑτὴν μὲν γὰρ ἡ νεότης, χρῆμα πάντολμον, καὶ δραστήριον. ὅταν δὲ ἡ τῆς ἀρχῆς ἐξουσία παρῇ, λέγει μετὰ ξίφους, φασίν. ἀλλά συ τὸν λόγον ἔχων μετὰ σαυτοῦ τὸν μέγαν, καὶ κατάρτισιν, ἔξεις ταῦτα πλείονος ὕλην διδοκιμήσεως. καὶ τὸ τῆς νεότητος θερμουργὸν, τῷ τῆς ἐξουσίας ἀναρριπιζόμενον πνεύματι, διὰ τῶν πραγμάτων δραμεῖται, πυρσὸν αἴρων τοῖς πενίᾳ βαπτιζομένοις σωτήριον. καί σε μακάριον ἐγὼ τίθημι, ὅτι μήπω σχεδὸν μηδὲ παραγγείλας εἰς βίου θέατρον οὕτω τοι ῥᾳδίαν ἔχεις πρόφασιν τῆς πρὸς τὸν μέγαν βασιλέα καὶ βασιλεύτην παῤῥησίας, τὴν πρὸς σοῦ ἀρχομένους χρηστότητα. εὖ γὰρ ἴσω ἡ τῆς δυνρείας μεγαλότης, ὡς οὐδὲν οὕτως θεῷ τὸν ἄνθρωπον ἀνακίρνησιν, ὡς τὸ χρηστόηθες, καὶ φιλάνθρωπον. καὶ τὸ θαῦμα, ὅτι μηδὲν μέγα καὶ χαλεπὸν ἀπαιτούμεθα, ἀλλ' ἢ μόνον τὴν φύσιν ἐπιγνώσκειν, καὶ τὴν ὑπ' αὐτῆς ἀπαιτουμένην ἀπαιτηθῆναι συμπάθειαν. τοιοῦτός μοι γένοιο, καὶ κηρύττοιο. καὶ τοῦτον ἀποθησαυρίσαις τὸν πλοῦτον μᾶλλον, ἢ μυριάδας ἄλλοι ταλάντων δακρυομένων καὶ πενθουμένων. κἀντεῦθεν ἤδη προφαινόντων τὴν λῆψιν εἰς τὴν ἐν τῷ μέλλοντι τάξει. καὶ πᾶσι μὲν παρέχων σαυτὸν θεὸν τοῖς δεομένοις φιλανθρωπίας. μάλιστα καὶ τοῖς ἰδίᾳ θεῷ ἀνατεθειμένοις. οὕτω γὰρ μάλιστα δείξαις, ὡς ἐκεῖνον θεραπεύειν ἐσπούδακας. ἐπεὶ καί σε θεραπεύει μέν τις καὶ τῶν κοινωνῶν κηδόμενος. ἂν δέ τι πλέον τοῦ ἰδίᾳ καὶ οἰκειοτέροις ὑπηρετοῦσι χαρίζεται, μᾶλλον ἐκφαίνει

τὴν πρός σε συνδιάθεσιν. τέλος λόγου τὸ πᾶν ἄκουε. ἐκκόψεις τοῦ φθόνου σου ὀφθαλμούς· οὐ τὴν γλῶτταν ἀποστρέψεις τοῦ μώμου, εἰ τοῦ νόμου τῶν νῦν ἡμερῶν φανείης παρήκοος, καί σε ὁ τῆς ἀγαθότητος καὶ ὁ δικαιοσύνης θεὸς τηρείη πάσης κακώσεως ἀνώτερον καὶ κακώσεως.

Τῷ Ὀφεομάχῳ. Ἐπιστ. η΄.

Τί τοῦτο καὶ ὁ καλὸς Ἰωάννης παρηνέχθη Λαιστρυγόσι προσπαλαίσων καὶ Κύκλωψιν. οὕτω γὰρ τὰ τῶν μακαριζομένων πράξεων τίθεμαι. ἀλλ᾽ ὅπως μὴ φανείης ἐκεῖνος ὁ τοῦ Λαέρτου πολύμητις, καὶ τὸν λόγον ἔχοις τῆς κακίας ἀντίμαχον, πάντως Ἑρμῆς σοι τὸ μῶλυ διδοὺς ἤδη πάντα καλῶς ἐξηγήσατο. μὴ μέλε οὖν, ἀλλὰ χρῶ τῇ τούτου δυνάμει καὶ ἐπαναστωθήσῃ τοῖς οἰκείοις φρένας ἐχούσῃ νηὶ μετὰ ἡμιωτέρου πλάτου τῆς πρὸς θεὸν παρρησίας. τὴν πρὸς σοῦ δεχομένους ἀρετή σοι χαρίζεται. νῦν γὰρ νόμιζε δοκιμάζεσθαι οὐχ ἧττον, ἢ οἱ πρὸς τὰ Ὀλύμπια καταβαίνοντες. καὶ γένοιτό μοι τὸν ἐμὸν ἑταῖρον Ὀλυμπιονίκην ἀκοῦσαι. τάχα γὰρ ἂν σοι καὶ ἐπινικίους προσᾴσωμαι, οὐδὲν ἀτιμότερον τῶν Βακχυλίδων καὶ Σιμωνίδων, ἴσως καὶ πρὸς τὴν Βοιωτοῦ λύραν ἁρμοζομένους, πάντως δὲ καὶ λαμπροτέραν ἔχοντος τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ἐπὶ σεμνοτέρῳ λεγομένους ὀκρίβαντι.

Τῷ διδασκάλῳ, κυρίῳ Νικήτᾳ, τῷ τοῦ Σερρῶν. Ἐπιστ. θ΄.

Καὶ ὁ τοῦ εὐαγγελίου τῆς ἀληθείας ἐξηγητὴς ἑάλως διαψευδόμενος, ἢ ἄλλό τι. τὸ σὸν καὶ οὐ ψεῦδος

θησό-

γινόμεθα. οἰκονομίαν δηλαδὴ καταρτυθεῖσαν σοφώτερον, καὶ διὰ τῶν ἐπαίνων ὥσπερ χειρῶν τὸ παιδιῶδες ἡμῶν βαστάσασαν, καὶ τῆς γῆς κυλιόμενον διὰ τὴν πρὸς τὰ πράγματα δυσαρέστησιν. καὶ τοῖς τοῦ ἀγαπῶντος στόματος ἱλαρωτέροις φιλήμασι, καὶ ταῖς τῶν ἐγκωμίων καταψήσεσι, κλαυθμυριζόμενον παύουσαν. ἐγὼ μὲν οὕτως τὰ πράγματα διαιτῶ. οὔτε γάρ σε ῥαδίως οὕτω ψεύδεσθαι θέμις τὸν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῖς ἄλλοις ἡγούμενον, οὐ μᾶλλον ἢ σκοτίζεσθαι τὸν ἑτέρους φωτίζοντα. οὔτε τῶν ἡμετέρων οὕτως ἀλογεῖν, ὥστε μὴ εἰδέναι ἐν οἷς τετάχαται, εἰδότα καὶ βοηθεῖν πάντως, λείπεται βοηθεῖν καὶ ὡς ἔνεστι. τόδε ἐστὶ διὰ τῆς τοῦ λόγου δυνάμεως. ἄρα τί τὸ εἰκότως ἐκινδύνευσας παραψηφίζομαι, ἢ τοῦτό γε μόνον ἀδυνατοῦσιν οἱ πονηροὶ παρασφαλίσασθαι ἡμῖν τὸ κριτήριον. εἰ δέ τι βαθύτερον ἄλλο σοι διεσκόπηται, καὶ διὰ τοῦτο πολὺς ἐρρύης ἐν τοῖς καθ' ἡμῶν ἐγκωμίοις, τὴν τῆς ἄνωθεν ἀγάπης ἑκούσιον βροχὴν ἀθρόαν δεξάμενος, ἐξήγησαι τοῦτο καὶ ἡμῖν, ὁ καὶ τὰ θεοῦ βάθη τῷ θείῳ λαῷ ἀνακαλύπτων διὰ τοῦ πνεύματος. πλὴν ὅπως ἂν ἔχοι τὸ πρᾶγμα, τῶν νῦν ἡμερῶν πάντως ἀλλότριον ἐμοὶ φαίνεται, ὅτι διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, τῆς ἀγάπης ψυγείσης, δάκνομεν ἀλλήλους, καὶ κατεσθίομεν. καὶ παγχάλεπον οὐχ ὅπως ἐπαινέτῃ περιτυχεῖν, ἀλλὰ καὶ λοιδόρῳ μετρίῳ. καὶ ἀγαθὸς ἡμῖν, οὐχ ὁ τῶν κεχαρισμένων ἐπιδιδούς, ἀλλ' ὁ τῶν μὴ κακούντων. ἐπιδαψιλευόμενος. ἁπλῶς τε μακαριστὸς, οὐχ ὁ τὴν ἀρετὴν θεῖος. ἀλλ' ὁ μὴ τὴν κακίαν δαιμονιώδης. σὺ μὲν οὖν, οὕτως ἐντεῦθεν καὶ κατευοδοῦ, καὶ διάφερε τῶν κακῶν. ἔξεστι γάρ. οἱ δὲ ἐμοὶ μὲν ἀδελφοί, σοὶ δὲ μαθηταί, προσκυνοῦσι τὴν σὴν ἁγιότητα, καὶ πῶς ἂν εἴποις γνησιώτατα κατασπάζονται. καὶ τὸ ἐπίταγμα κα-

πανὶ σαί σοι ἐπαγγέλλονται. μόνον ἐπεύχου καὶ ταύτοις καὶ ἡμῖν τῶν περιισπώντων πειρασμῶν ἔκβασιν.

Τῷ Ὀφεομάχῳ. Ἐπιστ. ι.

Ἐγὼ δὲ τοῦτ' ἐκεῖνο πρός σε, ὦ καλὲ Ἰωάννης, πέπονθα, ὅπερ οἱ λαγωοὶ πρὸς τοὺς βατράχους μυθεύονται. τὸν γὰρ ἄλλον ἅπαντα χρόνον τὴν αὐτὸς ἐμαυτοῦ δειλίαν ἀποκλαιόμενος, καὶ διὰ ταύτης ἀξιῶν εἰς μυχὰ γῆς κατορύττεσθαι, νῦν ἐπειδή σε δειλότερον εὗρον, αἴρω τε τὸν αὐχένα, καὶ μακρὰ σοι βαίνω κατὰ τὸν Σαλαμίνιον ἥρωα. τί γὰρ δήποτε, ὦ θαυμάσιε, οὕτω πρὸς τὴν θέαν τῶν πραγμάτων ἐξέπληξας, ὧν γε ἡμεῖς τὴν κακίαν ἐνεργὴν ὑφιστάμενοι χαίρομεν; καίτοι γε παντάπασιν ὄντες πρὸς ταύτην ἀπαράσκευοί τε καὶ ἀσυγκρότητοι. εἶθα τὸν βίον ἡμῶν, ὅπως εἶχεν ἀπραγμόνως καὶ ἀνωφελῶς. καὶ τί γάρ, ἢ βιβλίων ὦζε καὶ πολιτείας ἀρχαίας, τῷ νέῳ τούτῳ βίῳ καὶ δραστηρίῳ μηδὲν ἐχούσης κατάλληλον. ἀλλ' ἔτλην, καὶ ἔμεινα. σὺ δὲ πῇ φεύγεις κατὰ νῶτα βαλὼν κακὸς ὡς ἐν ὁμίλῳ. τί πρὸς τὸν τῶν ἁρμάτων ἀποδειλιάσας κρόταλον. οὐκ ἔχουσιν ἐπιβάτην, οὐ παραιβάτην, οὐ μαχητὴν ἵπποι. φέρονται μόνον κεῖν' ὄχεα κροτέοντες, ἀνηνιοχότες καὶ ἄτακτοι. ὑπόστηθι τὴν φοράν. ἀντίστηθι, καὶ αὐτίκα τοῦ δρόμου πεπαύσονται. ἤδη καὶ πειποπαύσας ἐπιβήσῃ ἐπὶ τοὺς ἵππους, καὶ ἡ ἱππηλασία σου σωτηρία; ἆρα μή σοι γρίφους κατέλεξα, καὶ αἰνίγματα, καὶ χρῄζεις τῆς διαλύσεως; ἢ πρὸς τὸν λαβύρινθόν σε κατήγαγον, καὶ δεῖ σου τοῦ μίτου τῆς Ἀριάδνης, πρὸς τὴν ἄνοδόν τε καὶ ἔξοδον; ἐγὼ μέν, οὐκ οἶμαι, αὐτόθι γὰρ οἶδας τὰ Βουλγάρων εἶναι πράγματα ταῦτα, ἅπερ ὁ τὴν ἀρχὴν θαρρή-

θαῤῥήσαις εἴδωλα πολέμου κατόψεται. εἶτα καὶ κατακυριεύσει τούτων, καὶ σώσει ταῦτα, καὶ σωθήσεται τὸ μέρος ὡς ἔνεστι. καὶ τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ καὶ θεὸν ἔχειν σπουδάσει σύμμαχον, ᾧ τὸ ποιεῖν δίκαια μᾶλλον ἀρεστὸν, ἢ θυσιῶν αἷμα, Σολομῶντος εἰπόντος ἐμάθομεν. δι' οὗ καὶ αὐτὸς τούτῳ ἀρέσαις, ἀνδρῶν ἐμοὶ φίλτατε καὶ χρηστότατε, ὡς ἂν ἀξίως τοῦ μαιευσαμένου σε λόγου καὶ θρεψαμένου πολιτευσάμενος, καὶ τὰς ἐμὰς ἀκοὰς εὐφραίνων. δόξαν οἰκείαν τὴν σὴν ὡς ἀγαπητοῦ υἱοῦ εὔκλειαν, καὶ τὸν δίκαιον θεὸν ἔχοις, τὴν κραταιὰν αὐτοῦ χεῖρα τῆς σῆς κελεύσεως ὑπερέχοντα, καὶ τηροῦντα σε πάσης ἀνώτερον κακώσεως καὶ κακώσεως.

Τῷ μητροπολίτῃ Θεσσαλονίκης, κυρίῳ Θεοδούλῳ. Ἐπισ. ια΄.

Τοῦτο μόνον ἔχοντες εἰς παράκλησιν, πανίερε ἀδελφὲ καὶ δέσποτα, ἐν ταῖς πονηραῖς ταύταις ἡμέραις, τὸ ἀλλήλοις προσφθέγγεσθαι, καὶ τὰς ἀλλήλων ἐπικαλεῖσθαι εὐχὰς κατὰ τῶν λοιπούντων συμμάχους, προσαγορεύομέν τε τὴν ἁγιότητά σου διὰ τοῦ παρόντος γραμματίου ἡμῶν, καὶ ἀξιοῦμεν τὴν ἐχθὲς βοήθειαν ἐπιπέμπειν τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν, ὥσπερ στρατιώτῃ ἄλλως τε ἀσθενεῖ, καὶ δὴ καὶ καμόντι, σθεναρὸν καὶ ἀκμῆτα σύμμαχον. τὰς σάς φημι χεῖρας. αἱ μόνον ἀρθεῖσαι, καταβαλοῦσι τὸν Ἀμαλὲκ, τὸν τοῖς τοῦ θεοῦ ἐμποδὼν ἱστάμενον, καὶ τὴν εὐθυπορίαν ἀνείργοντα. πάσας γὰρ ὁδοὺς καταλαμβάνων, ταπεινοῦν σπουδάζει τὸ βασίλειον ἱεράτευμα, τὸ κράτιστον τοῦ κυρίου σχοίνισμα. οὐκ ἀγνοεῖς τίς ἐστιν οὗτος ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἀποστάτης καὶ τραχηλιαστὴς, ὁ τοῦ κόσμου τύραννος. κατὰ τούτου σε καλοῦμεν, τοῦ θεοῦ ἄνθρωπε. καὶ γένοιτο καὶ ἡμῖν, καὶ πᾶσι

τοῖς ὑπ' αὐτοῦ τυραννουμένοις, διά σου λυπούντων εὑρέσθαι ἄνεσιν. τάχα δὲ καὶ αὐτός τι μέγα τῶν σῶν εὐχῶν ἀπολαύσεις οὐ ταύτῃ μόνον, ὅτι νῦν τοῖς ἡμετέροις συναλγῶν συνησθήσῃ καλῶς ἔχουσιν αὖθις, ἀλλ' ὅτι καὶ ἰδίᾳ πολλαῖς ἐμπαρεὶς καὶ αὐτὸς ταῖς τῶν λοιπούντων ἀκάνθαις χρήζεις τι τῆς ἐξαιρέσεως τούτων, καὶ γνωμοδοτῆς οὐ μικρὸν ἀποίσῃ τὸ ὄφελος.

Τῷ Καίσαρι. Ἐπιστ. ιβ'.

ΔΕσποτά μου ἅγιε, ἀεί μοι τῶν σῶν γραμμάτων τὴν δρόσον ἐνσταζόντων τῆς παρακλήσεως, τὸ ἔναγχος τοῦτο διακομισθὲν, ποταμοῖς ὅλοις τῆς ἀθυμίας τὴν ἐμὴν καρδίαν ἐπικλύσαν, ἀναδιδάξαι ὅπως τό τε σῶμά σοι πονήρως πέπραχε, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ κήτους κατεπόθη τῆς λύπης, διὰ τὸν τοῦ ἐν πᾶσι παραμίλλου σεβαστοκράτορος θάνατον, ἀμέλει καὶ πρὸς θεὸν εὐθὺς εἶδον τὸν ἄμφω δυνάμενον ἐξιάσασθαι· ὃς καὶ ψυχῆς ὢν πατὴρ, καὶ σώματος κτίσης, καὶ ταύτην ὡς τέκνον παύσει κλαυθμυριζόμενον τοῖς ἱλαρωτάτοις μειλίγμασι. καὶ τὸ κτίσμα στηρίξει δὲ τῆς ἰσχύος ἀντιπρέψαν. ἅμα τε οὖν εἶδον πρὸς τοῦτον, καὶ ἡ πλείων τῆς ἀθυμίας ἀνεκόπη ἐπιρρόια. ὡς δὲ καὶ πρὸς τὸ σὸν ἀπέβλεψα μεγαλόγνωμον, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς φυσικὴν ἰσχὺν κατενόησα, ἐκάθισέ μοι ἡ κιβωτὸς ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. ἐλογισάμην γάρ, ὡς τὸ μεγαλεῖον τοῦ σοῦ νοῦ τὰ συμπεσόντα τῶν βελτιόνων ὕλην ποιήσεται. τήν τε τοῦ σώματος ταλαιπωρίαν ὑπόμνημα, ὥσπερ δὴ καὶ ἐστὶν, ἡγήσεται· καὶ παιδαγωγηθήσεται, μὴ πάντα τούτου χαρίζεσθαι, οὐ τὴν ἀπορροίην ἀμηχανοῦμεν στῆσαι, κἂν ἐπὶ μέγιστον ἀρθῶμεν σοφίας τε καὶ δυνάμεως. ὡς τῇ μὲν, πει-

ρασι κ.

νοεῖν. τῇ δὲ, πορίζειν τὰ συνοῖσοντα. ἀλλ' ἐκείνῳ διδόναι σπουδαιότερον, ἵνα μὴ πᾶσαν λέγω τὴν λειτουργίαν τῶν ἐν ἡμῖν θειοτέρων καὶ δεσποτικωτέρων. καὶ ἐν βασιλεύειν ἐτάχθη τῶν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς αὐτῶν κόσμῳ πρώτως, εἶτα καὶ τῶν ἐκτὸς ἀλόγων. καὶ ὃ μόνον βέβαιον ἔχομεν, καὶ ὡς ἐκ τοῦ ἀρρεύστου καὶ ἀνωλέθρου, ἄρρευστον καὶ ἀνώλεθρον. τίνα τε τοῦ συγγενοῦς βασιλέως θάνατον, οὗ τῶν τῆς ἀγαθοσύνης χαρίτων μάλιστα πάντων αὐτὸς πεπείραμαι. ὅθεν καὶ πενθητέος ἐμοὶ ἐκεῖνος, εἴπερ ἄλλῳ τινί. καὶ τοῦτόν γε δέξῃ ἑτοιμαστήριον. καὶ πάντοτε μὲν γάρ σε πιστεύω κατὰ τὸν τοῦ παροιμιαστοῦ λόγον. ᾧ τὴν σοφίαν ἔχῃ ἥττον ἢ τὴν βασιλείαν ἔχεις σεαυτὸν, ἑτοιμάζειν τὰ ἔργα σου εἰς τὴν ἔξοδον, καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ σώματος φύσιν. καὶ ἁπλῶς, πᾶσαν τὴν ἀστατοῦσαν κρίσιν, καὶ μόνον ἀκίνητον τὸ ἀεικίνητον ἐχουσαν, οἵαν ἴσως προδρόμους τοῦ πάντως ἐλευσομένου ποιούμενον. μάλιστα δὲ νῦν ὥσπερ ἐγγυτέρους προδρόμους, καὶ ἵν' εἰκονότερον εἴπω, λαμπαδηφόρα προτεθειμένον, ὅσον οὐκ ἤδη παρεῖναι τὸν προσδοκώμενον, καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ἑτοιμαζόμενον, ὥστε σαυτοῦ περιποιήσασθαι τὸ ἀτάραχον. οὕτως ἐγὼ παρὰ τῆς βασιλείας σου λογισάμενος, οἵα δὴ αὕτη ἀμήχανος, πάντα διατίθεισα καὶ τὰ πικρὰ πρὸς τὸ ἥδιον, καὶ τὰ ἀσχήμονα πρὸς τὸ κάλλιον. ἐκ τοῦ τῶν τῆς ἀθυμίας πολλῶν ὑδάτων κατακλυσμοῦ οὐδὲ πηλὸν ὅλως ἐναπολελειμμένον ἐρῶ τῇ καρδίᾳ μου. πάντα γὰρ ὁ ἥλιος ἀποξηράνας ἐννοηθείς μοι μόνον ὅπως διατεθήσῃ πρὸς τὰ συμβάντα. τί δὲ οὐ μέλλεις καὶ τὸ πᾶν ἀηδὲς ἡδέως διὰ τὸ μεγαλόψυχον δέχεσθαι, ὅς γε καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους τινὸς οὐκ ὄντας ἀηδεστέρους ἡδίους εἶναι πάντων ψηφίζεις. καὶ ὁμολογεῖς ὁ ἀετὸς τοῖς κρωγμοῖς τῆς κορώνης θέλγεσθαι. καὶ σὺ παρ' ἡμῖν ἰχθύας πιστεύεις ἐπίσης τοῖς ἐμοῖς λόγοις

ἤδεις ποι γεγυμνωμένους ἀνεγείρειν πρὸς πᾶν ἄλλο νεκρωθεῖσαν τὴν ὄρεξιν. σὺ μὲν οὖν ἀξίως φθέγγῃ τῆς χρηστότητος, σαυτὸν μᾶλλον ὑψῶν, οἷς συγκαταβαίνων αἴρεις τὴν ἐμὴν χθαμαλότητα. ἡμεῖς δὲ σύνισμεν ἡμῖν αὐτοῖς οὔτε λόγοις οὔτε ἔργοις οὐδὲν θελκτήριον ἔχουσι. πλὴν ἀλλ' ἐστάλησαν ἰχθύες. οἱ μὲν, ἄρτι ταριχευθέντες. οἱ δὲ, ἀρτιδίοις ἐναπειλημμένοι. καὶ ἡδυνθείη μέν σοι ἡ διαλογή μου, ἣν ποιοῦμαι διὰ τοῦδε τοῦ γράμματος, ἡδυνθείησαν δὲ μᾶλλον τῇ ὀρέξει σου οἱ ἰχθύες, ὡς καὶ ἀποστολὴ καὶ εὐλογία τῆς τὸν ζωοδότην ἡμῖν ἀποτεκούσης ἐν σώματι. ἀναζωώσαιεν ταύτην, καὶ ἐνίσχυσις τῷ σώματι γένοιντο, πρὸς τὴν τῶν κατὰ φύσιν ἐνεργειῶν εὐστάθειαν ἐπαρήγοντες. ἐπεὶ καὶ ὁ ἀριθμὸς τούτων τῆς κατὰ φύσιν τελειότητος σύμβολον. εἴπερ δεκὰς μὲν τὸ τέλειον. ἡ δὲ φύσις πενταδικὴ διὰ τὴν ὕλην ἐν τῇ τετράδι τῶν στοιχείων θεωρουμένη, καὶ τὸ ἓν ἐξ ὧν πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς φυσικά.

Τῷ Σεμνῶν. Ἐπιστ. ιγ'.

Καὶ κεν τὸ βουλοίμην, καί κεν πολὺ κέρδιον ἦεν, ἱερωτάτη μοι κεφαλὴ, εἰ θανάτοις ἑτέρων οἱ κακοῦντες πρὸς τὸ ἀνθρωπινώτερον ἡμᾶς συνεστέλλοντο. νῦν δὲ οὕτως εἰσὶν ἄτρεπτοι τὴν κακίαν, ὥστε μᾶλλον ταῖς πληγαῖς κατὰ τὸν Αἰγύπτιον ἐκεῖνον κατασκληρύνεσθαι, καὶ οὔπω τοῦτο ἂν ἀνδρικὸν, εἰ τῶν οἰκείων, ἀλλ' ἤδη καὶ ταῖς σφῶν αὐτῶν, καὶ ὅ φασι πολλὰ τῶν θηρίων ἐπειδὰν τρωθεῖεν ποιεῖν, ἀφειδοῦντα μᾶλλον ἑαυτῶν, εἰσπηδᾶν τοῖς τραύμασι θυμικώτερον. ὡς ἂν ἐπειδὴ παθεῖν μέλλοιεν, καὶ δράσαιέν τι τοὺς πολεμοῦντας. εἰ βούλει δέ μοι, ὁ τὸν Ἀντίπατρον Ἡρώδην ἱερεῦσι, νεανιευσάμενος ἐπιθανάτιον τι κατόρθωμα, καὶ τοὺς

ἐκείνου

ἐκείνου θρηνῳδίας ἄξιον, συναγαγόντα πάντας τοὺς τῶν Ἰουδαίων λογάδας εἰς τὴν τῶν βασιλείων αὐλήν, ἀθρόους κατασφάξαι ὡς ἱερεῖα, ἵνα, φησί, μηδεὶς οἶκος Ἰουδαίων πένθους ἄγων σχολὴν τῷ ἐμῷ ἐπικροτοίη θανάτῳ. τοιαῦτα τοίνυν δοκῶ μοι λογιζομένους τοὺς ἐν ταῖς νῦν ἡμέραις θρηνῳδεῖς καὶ Ἡροδιανούς. καὶ πληττομένους, προσερεθίζεσθαι. καὶ θανατουμένους, ζῶσαν τὴν κακίαν καὶ ἀθάνατον ἐπιδείκνυσθαι. ὅσῳ μᾶλλον ἐγγίζουσι προορῶσι τὴν θείαν ἀπώλειαν, τοσούτῳ πλείους προσαπολλῦναι σπουδάζοντας. ὡς ἂν προαπελθόντος, μήτ' ἴδωσι τὴν ἑαυτῶν ἀπώλειαν, μήτε ταύτῃ ἐπεγγελάσωσι, καὶ σχῶσιν ὅλως τοῦ διαχυθῆναι καιρόν. οὓς ἀεὶ πενθεῖν καὶ σκυθρωπάζειν ἐβούλοντο. εἰ μὲν οὖν τῶν τινα δαιμόνων ἐλπίζεις μεταβαλεῖν τὴν προαίρεσιν πεισθέντα τοῦτ' ἢ βιασθέντα ταῖς οἰκονομίαις τῆς τοῦ θεοῦ ἀγαθότητος, ἔλπιζε δὲ τοὺς ἡμετέρους δημίους ἀγαθυνθῆναι ταῖς αὐστηροτέραις τῆς πολυποικίλης σοφίας ἐπεξελεύσεσιν. εἰ δ' οὐ κἀκεῖνο, πῶς τοῦτο συνιδεῖν οὐκ ἔχω. καὶ τούτοις γὰρ εἰς ἕξιν ἡ κακία παγεῖσα, φύσεως δύναμιν ἔλαβε. ὡς, ἐξ ὧν δρῶσι, συμπείθομαι. πλὴν ἀλλ' ἡμᾶς τὸ ὀφειλόμενον δεῖ ποιεῖν, ἐπεύχεσθαι τούτοις ἀεὶ τὴν διόρθωσιν. ἐπεὶ καὶ ὁ κύριος ἐτάζων τοὺς νεφροὺς τοῦ Ἰούδα, ᾔδει μὲν αὐτὸν ἀδιόρθωτον. οὐκ ἐπαύετο δὲ τὰ τῆς ἀγαθότητος ἐνδεικνύμενος. μὴ παύσαιο τοίνυν αὐτός τι τούτων ὑπερευχόμενος, καὶ ἄλλους, ὅσους οἶδας εὐσθενεῖς, ἐπὶ τῷ ἴσῳ ἔργῳ παρακαλῶν. εἴ πως ὑπὲρ ἐλπίδας τῇ πολυχειρίᾳ τὸν λίθον μετακινήσαιμεν.

Τῷ Κίτρους. Ἐπισ. ιδʹ.

Ὄντως τῷ πνευματικῷ πνευματικὰ καὶ τὰ κοσμικά, καὶ πάντα ἐν πᾶσιν ὁ θεὸς τούτῳ γίνεται. ἰδοὺ γοῦν σοὶ καὶ αὐτῷ, σεβασμιώτατέ μοι δέσποτα, τὰ πρὸς τὴν ἡμετέραν σταλέντα εὐτέλειαν. εἰ καὶ κοσμικά εἰσι, πνευματικόν τι αἰνίττεται. τὸ μὲν γὰρ ἐκ τῶν τοῦ ῥόδου σταγόνων μῦρον ἐν δυσὶν ἀγγείοις ὑελίνοις ἀπεσταλμένον, ἐνουθέτει τὴν ἐμὴν πώρωσιν, ὡς ἂν σῶμα καὶ ψυχὴ καθαρὰ καὶ διαφανῆ ὡς ὕελον ἐργασάμενος, ἀγγεῖα ταῦτα τοῦ κενωθέντος δι' ἡμᾶς μύρου ποιήσωμεν. οἶδας πάντως τὸν ὡσεὶ σταγόνα ἐπὶ γῆς στάζοντα. τὸ καὶ στύφον εὐῶδες. σωτήριον γάρ. καὶ τὸ εὐῶδες στύφον. οὐκ ἄνετον γάρ· ζυγὸν μὲν γὰρ ἔχει, ἀλλὰ χρηστόν. καὶ φορτίον ἔχει, ἀλλ' ἐλαφρόν. καὶ αὖ εἰς νυμφῶνα ἄγει, ἀλλὰ διὰ στενῆς. καὶ ἀγαλλιᾶσθαι κελεύει, ἀλλὰ καὶ ἐντρέμειν προστίθησι. τὰ δὲ εὐώδη ξύλα ἄρα ματαίως οὕτω καὶ ἀργῶς παρὰ τῆς πνευματικῆς σου σοφίας ἐστάλη; ἀλλὰ λίαν ἂν αὐτοὶ ἀργοὶ εἴημεν, εἰ μὴ κἀνταῦθα τι πνευματικὸν ἐννοήσομεν. τέτταρα γὰρ ὄντα τὰ ξύλα, τί ἄλλο, ἢ τετραμερὲς ξύλον ἐδήλουν, ὃ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν εἰργάσατο; ᾧ Παῦλος καυχώμενος, καὶ ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ σταυροῦν τὴν σάρκα σὺν τοῖς παθήμασι καὶ τοῖς ἐπιθυμήμασι βούλεται. ἐδίδαξας οὖν προδήλως ἡμᾶς, ὅτι δεῖ σταυροῦν ἑαυτοὺς πᾶσι τοῖς κατὰ κόσμον ἡδέσι τε καὶ εὐώδεσι. καὶ εἴποι ἄν τις ἀστείως, ὡς τὰ σταλέντα καθ' ἑαυτῶν ἀπεστάλησαν· διὰ γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ, ὡς εἴρηται, σταυροῦσθαι πρὸς τὰ τοιαῦτα βλαβερὰ διδασκόμεθα. μᾶλλον δὲ προσάγειν πάντα θεῷ, καὶ διὰ τῶν πιστῶν εἰς ἐπίγνωσιν αὐτοῦ ἔρχεσθαι τοῦ κἀν τοῖς ἄλλοις ἀπίοις ξύλοις τοσαύτην τιμὴν διὰ τῆς εὐωδίας φυτεύσαντος.

σαντος. καὶ πλείω δ' ἂν εἶχον γράφειν, ὅσα κατανόησαί σε διὰ τῶν σταλέντων τὴν ἐμὴν διδάσκοντα ταπεινότητα, ἀλλὰ τί μοι τὸ ὄφελος. νοεῖν μὲν ταῦτα, μὴ πράττειν δέ. γένοιτο δὲ τῶν σῶν εὐχαῖς, καὶ νοεῖν με καὶ πράττειν τὰ δέοντα. καὶ τὸν ἐμαυτοῦ βίον ὀσμὴν ζωῆς ἀλλὰ μὴ θανάτου τῷ πρὸς ἐμὲ βλέποντι ποιμνίῳ παρέχεσθαι. ὃ καὶ μὴ παύσαιο ὑπὲρ ἡμῶν ἐξαιτούμενος.

Τῷ Καματηροπούλῳ. Ἐπιστ. ιέ.

Εἰ καὶ θανόντων περ καταλήθοντ' εἰν ἀΐδαο, ἀλλ' αὐτός γε καὶ θανόντα φίλον τὴν ὀφειλομένην χάριν ἐν τοῖς ὑπολειφθεῖσιν αὐτῷ καταθήσομαι. ἀμέλει καὶ τῷ τρισμακαριωτάτῳ ὑπερτίμῳ τῷ Ψελλῷ, καὶ παραμίλλῳ τὴν γλῶτταν, ὀφείλω μέν, ὡς εἰκός, οὐκ εὐαποδότους χάριτας. πολλὰ γὰρ οἶδα τῆς μούσης τοῦ ἀνδρὸς ἀπονάμενος, οὐκ ἔχων δὲ ὅπως ὅλῳ τούτῳ χαρισαίμην τῷ μέλει αὐτοῦ, ὡς ἔξεστι, διὰ τῆς σῆς περὶ ἡμᾶς ἀγάπης, χαρίζομαι. ὁ γάρ τοι τὸ παρὸν ἡμῶν ἐγχειρίζων τῇ σῇ λαμπρότητι γραμματίδιον, θυγατριδοῦς μὲν ἐκείνου, πικρὰς δὲ πειραθεὶς τῆς τύχης, συμφορᾶς κέχρηται. ὅπως οὖν αὐτῷ καταλλάξῃς τὴν τύραννον. εἰ γὰρ μὴ μόνον [illegible]σῃς, προσμειδιάσει τι τούτῳ, καὶ περιπτύξεται ἤ που καὶ τὴν αὐτοῦ εἰς τὸν κόλπον αὐτῆς εἰσαγαγοῦσα, δώσει τῶν ἀγαθῶν αὐτὸν δράξασθαι. καὶ μή τί με οἴου ἄλλως ἀφοσιούμενον ταῦτά σοι γράφειν. ἀλλὰ γὰρ μήτε τῶν λόγων ὀναίμην, μήτε τοῦ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῆς ψυχῆς μου θελήματος, εἰ μὴ ἐγὼ ταῦτά σοι ἐκ βαθείας καρδίας γράφω. ἐλεῶ γὰρ τὸν νεανίαν, ὡς πάλαι ποτὲ ἐν ὀλβίοις ἰδών. καὶ τὴν τοῦ πάππου τούτου ψυχὴν δέδοικα, μήπως ὀνειδίσῃ ἐμοὶ τὸ

σκληρὰν

σκληρὸν καὶ ἀπέραμνον. ἐκνῶ γὰρ εἰπεῖν τίως τὸν τῆς ἀριστεραῖς ἐρίφοις τὸ ἐπαίνθρωπον ἐν χερσὶ προφέροντα. εἰ γάρ μοι φανείη κατ' ὄναρ, καὶ τὴν γλῶσσαν ἐπαφήσῃ τὴν δωδεκάκρομον, ἆρα μὲ οἴῃ καὶ τὴν τῆς ἐπιπλήξεως φαντασίαν ὑποστῆναι φρίκης ἄτερ καὶ ταραχῆς; εἰ δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸν θεὸν παρεξσαίγη διὰ Δαβίδ, καίτοι τεθνηκότα, τῆς Ἱερουσαλὴμ προασπίζοντα, κἂν ἄλλως ᾖ ἀνάξια, καὶ χωρὶς αἱμάτων, τί πρὸς ταῦτα, ὁ πρὸς τῶν ἐκείνου χαρίτων πείσομαι, καὶ τῷ δικαίῳ καὶ τῷ θεῷ καὶ Ψελλοῦ γλώσσῃ θλιβόμενος. ἀλλά με τούτων ῥῦσαι τῶν ἀναγκῶν, ἐν ἴσῃ δουλείᾳ τάξας τὸν στελλόμενόν σοι τοῦτον. πάντως γὰρ πολλῶν σοι ἀνατιθήσων, ῥᾷδιον εἰ τὸ μὴ μᾶλλον. τὸν γοῦν ὑπὸ τοσούτων συνιστάμενόν σοι ὠφελείας ἀξιωθέντα ἀποκαταστῆσαι ἡμῖν. οὐ γὰρ ἐστενοχώρηταί σοι τὰ τῆς ὁδοῦ, καὶ σὲ θεὸς εἴη πάσης τηρῶν ἀνώτερον κακίας καὶ κακώσεως.

Τῷ Ἀγκυραίῳ. Ἐπιστ. ιϛʹ.

ΜΗ' καὶ τὴν γλῶτταν ἐπεδήθης ὁ σοφὸς πρόεδρος, ὑπὲρ, φεῦ! τῶν νῦν καιρῶν, οἳ τῇ ποδάγρᾳ καὶ γλώττας δεσμεῖν διδόασιν. οὕτως πάντα πρὸς τὸ χεῖρον ἐξαγριαίνουσιν. ἀλλὰ μὴ, τοῦτο μὲν, οὐθ' ὑπὸ τῶν καιρῶν ἀνεωχμώθη, οὔτ' αὐτὸς πέπονθας. ἀφοσιοῖ δὲ τὰς πρὸς ἡμᾶς ὁμιλίας, οἷς τῷ ἀδελφῷ ἡμῶν ὁμιλεῖς, ἐμβιβάζων αὐτὸν καὶ συνετίζων ἐν ὁδῷ ταύτῃ ἣ πρὸς τὰς φιλοσοφίας πορεύεται. δεχόμεθα τοῦτο, καὶ πάσης τῆς πρὸς ἡμᾶς ὁμιλίας τίθεμεν ἥδιον. ὅπως οὖν συνεχέστερον ὁμιλοίης τῷ νέῳ, εἴ τί σοι μέλλει τοῦ ἡμᾶς εὐφραίνειν πυκνότερον, ἀπολαυέτω μὲν οὖν καὶ τῶν κοινῶν σου τῆς σοφίας

κρατή-

κρατήρων, καὶ τῶν θυμάτων ἑστιάσθω σὺν τοῖς λοιποῖς καλῶς ἄφροσιν. ἐθέλω δέ τι τούτῳ καὶ ἰδίᾳ παρ' αὐτῆς γίνεσθαι, ἵν' ἔχοι κέρδος, ὅτι ἂν αὐτῷ λάθρα χαρίσηται. ἐπεὶ καὶ μητέρες πολλάκις ἐν ἀπολαύουσι τῶν τέκνων ἰδίᾳ, τῶν τι γλυκασμάτων αὐτῷ παρατίθενται. βούλει δώσω κανόνα τοῦ λεγομένου; ὅσον ὁ Θεοφύλακτος ἐξῄρηταί σοι τῶν λοιπῶν εἰς φιλίαν, τοσαύτας ὀφείλεις ἰδίᾳ τῷ ἀδελφῷ χάριτας, τοσοῦτον ἀγαπώμενόν σοι δέξεις ὑπὲρ σοῦ ἄλλους τὸν Θεοφύλακτον. δείξω καὶ ἕτερον μέτρον. ὁποῖον ἂν ἐβούλου με εἶναι τῷ σῷ Παύλῳ ὑπ' ἐμοὶ πλουμένῳ σοφίας τὸ μυστήριον, τοιοῦτος γενοῦ τῷ ἐμῷ Δημητρίῳ, τὰ φιλοσοφίας ὑπό σου ὀργιάζοντι. ἐρρωμένος διαβιοίης εὔθυμος, ἀνθρώπων ἐμοὶ χαριέστατε.

Τῷ Κερκύρας. Ἐπιστ. ιζʹ.

Πῶς ἂν εἴποις ἡδέως ἐδεξάμην σου τὴν ἐπιστολήν, τιμιώτατε δέσποτα. καὶ πάντα μὲν καλὰ ἐν καιρῷ αὐτῶν. λόγος δὲ μᾶλλον. καὶ λόγος, τοιαύτης μὲν γνώμης γέννημα, τοιαύτης δὲ γλώττης μάθημα. ἐν ἀθυμίᾳ γὰρ ὄντι μοι, τὸ λαθικηδὲς ἐκεῖνο ἀνέχεας φάρμακον. καὶ διψῶντι, τῶν ἐκ τῆς πέτρας κατεγλύκανας ναμάτων. καὶ ὡς ὑποφήτης τοῦ παρακλήτου τὴν κατώδυνόν μου ψυχὴν παρεκάλεσας. καθ' ὑπερβολὴν γὰρ ἐβαρύνθημεν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. οἵ τε γὰρ ἐχθροὶ κεκραταίωνται. καὶ οἱ φίλοι καὶ οἱ πλησίον, οἱ μὲν, ἀντέστησαν. οἱ δὲ, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν τὸ φιλανθρωπότερον. ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινούς, καὶ ἰώμενος τοὺς συντετριμμένους μὲν καρδίαν, παρεκάλεσεν ἡμᾶς οἷς ἐμίλησεν. καὶ ἡ δρόσος ἡ παρά σου

ταμιὰ ἡμῖν γέγονε. καὶ χάρις τῷ πατρὶ τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ θεῷ πάσης παρακλήσεως, ὅτι ἐν οὕτως ἡμέραις πονηραῖς, καὶ ἐν καιροῖς ἀφίλοις καὶ θηριώδεσι, τὴν σὴν ἱερότητα δέδωκεν ἡμῖν τῇ φιλαδελφίᾳ φιλόστοργον, σπλάγχνοις Ἰησοῦ δικαιουμένην. μὴ κάμοις οὖν ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ἣ παρὰ τοῦ κυρίου ἐπλουτίσθης γνώμῃ καὶ σοφίᾳ πρὸς ἡμᾶς χρώμενος. καὶ τὸν θησαυρὸν ὃν ἔχοντες ἐν ὀστρακίνῳ σκεύει, τῷ τῆς ταπεινώσεως σώματι, χορηγῶν ἀφθόνως τοῖς χρῄζουσι. ὡς ἐμέ γε οὔτε πρόσοδοι λυποῦσιν, ἐν αἷς ἦν ποτε τὰ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς ἄλκιμα, οὔτε ἡ ἀπὸ ποταμῶν ἕως περάτων θαλάσσης διατεταμένη ἐξουσία καὶ ἐπικράτεια. τῶν μὲν γὰρ αὐτάρκως ἔχομεν. τὸ δὲ περισσὸν ἐκ τίνος ἐστί, μεμαθήκαμεν. τῶν δὲ, ἀρρωστότερον ἢ ὥστε ἀντέχεσθαι. ὁ δὲ τῶν φροντίδων περικλυσμὸς, καὶ ὁ πονηρὸς περισπασμὸς, καὶ τὸ μάτην ταράττεσθαι, καὶ μήπω πραῦναι ἀφ' ἡμερῶν πονηρῶν, ταῦτά μοι σὴς ὀστέων. ταῦτά μοι τοὺς μυελοὺς δαπανᾷ. οὕτω γὰρ τελείως πεφευγόσι τὸν λέοντα, ἡ ἄρκτος ἡμῖν συναντᾷ. καὶ ταύτην ἀποδρᾶσι, καὶ ἐπὶ τοὺς τοίχους τῆς οἰκίας τὰς χεῖρας ἐρείσασιν, ὄφις ἐκ τῆς ὀπῆς προκύπτει ἐπίβουλος. ὃ καὶ μᾶλλον ἐμοὶ τὰς ὀδύνας δριμυτέρας ἐργάζεται. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, καίτοι μάλα σφόδρα βουλόμενος ἐκπλῦσαι, ἵνα μικρόν τι τὴν καρδίαν κουφίσαιμι, ἐν πείσῃ στέγω τετληότι θυμῷ. φυλακήν τε καὶ νῦν τῷ στόματι τίθεμαι, ὡς κἂν τῷ συστῆναι τὸν ἁμαρτωλὸν ἐναντίον μου, ἵνα μὴ καταισχύνω τὸ μέγα τῆς ἀρχιερωσύνης πρᾶγμα ἢ ὄνομα. τὸ γὰρ τῆς ἐπιστολῆς χρῆμα λάλον, ὡς οἶσθα, καὶ οὐκ ἐχέμυθον. ἐπεὶ παρὰ συνιερέων, καὶ συνεπισκόπων, οἳ δοκοῦσι κρίνειν τὸν λαὸν, ἐκπέτανται τὰ τῶν θλίψεων ἡμῶν δίκτυα. σὺ δ' εὔχου, τίμιε πάτερ καὶ δέσποτα, ἡμῖν μὲν, τοὺς ἐν τοῖς ψευδαδέλφοις τούτοις

κινδύνους

κινδύνους ἀπεκφυγεῖν· αὐτοῖς δὲ ἐκείνοις, ἐκ τοῦ παγίδος ἀνανήψαι τοῦ διαβόλου, ἐν ᾗ ἐζωγράφησαν. πάντως δὲ τὸν ἀπ᾽ ἐναντίας ἡμῶν αἰσχυνθῆναι, καὶ διὰ πάντων τὸν θεὸν δοξασθῆναι. οὗ ἡ χάρις εἴη μετὰ τοῦ πνεύματός σου, πανίερε καὶ ἅγιε δέσποτα.

Τῷ Μερμυτλᾶν. Ἐπισ. ιη.

Οὔ τίς τοι θεός εἰμι, τί μ᾽ ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις; ἀλλὰ σοὶ μὲν ὁ φίλος καὶ ψεύδεσθαι δίδωσι, καὶ ταῦτα τὴν ἀλήθειαν ἐν τοῖς Θέμιδος ἀποκρίσεσιν, ὧν εἶ προστάτης, ἀσκήσαντι. ἡμῖν δὲ ἀπόχρη μὲν ἐφ᾽ ἧς ποτε ἦμεν τάξεως, δεκαδάρχαι τεταγμένοι. ἢ σὴν χάριν, τριακοντάρχαι. χιλιαρχίας δὲ καὶ στρατηγίας κλέος οἷον ἀκούομεν. μή μοι οὖν τὰς Λογγίνου κρίσεις προΐαπτε, μὴ καὶ δόξῃς ἡσὶν αὐτός γε οὐ κατὰ Λογγῖνον κρίνειν. τοσοῦτον γὰρ νῦν τῆς ἡμῶν αὐτῶν ὑστεροῦμεν δυνάμεως, καθ᾽ ἣν ποτ᾽ ἦμεν πάλαι ἄλκιμοι, ὅσον τότε τῆς τῶν ἀρχαίων ἀπελειπόμεθα ἕξεως. ὅτι γὰρ τὰ χωρία ταῦτα ἐθέλει με διδάσκειν, καὶ τὰ βιβλία Ἅρπυιαι ἀνηρείψαντο. χεῖρες πρακτόρων οὐχ ἧττον ἡμῶν πᾶσαν ἀνάγνωσιν ἀφαιρούμεναι, ἢ ἐκεῖναι τοῦ Φινέως τὰ βρώματα. αὐτὸς μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ προαστείου πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν μετάβαινε, καὶ πρὸς τὴν Στοάν, καὶ τὰ ταύτης κάλλη διάβαινε. ἐντρύφα δέ μοι καὶ τοῖς Ἰωνικοῖς λειμῶσι, καὶ διὰ τούτων Ζεφύρους δέχου ἐνέτω τῇ εἰσπνοῇ. δρέπου δέ μοι καὶ τῶν τῆς Ἰλιάδος ῥόδων, ὅσα σοι καὶ διὰ τούτων καὶ βουλομένῳ ἐστί. κάθου δὲ θεατὴς Τραγικοῦ θεάτρου, καὶ βωμολοχίᾳ Κωμικῇ προσπαίζε. μηδὲ τὴν βουκολικὴν ἀπαυλῶν σύριγγα, πηγάς τινας καὶ πίτυος ψιθυρίσματα καὶ ἔργ᾽ ἄλλα διάφορα ποικιλμένην ἐμ-

μελῇ. κἂν ἴσον ἐρωτικὸν ταύτης τῆς σῆς Μούσαις δοκῇ κατάπλυστον. σὺ μὲν οὖν ταῦτα καὶ σὺν τούτοις ἢ καὶ πρὸ τούτων ἄρτῳ τρέφου τῷ ἐν τῇ καρδίᾳ στηρίζοντι. ὃς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς τοῦτό τε πάλαι διὰ τῆς ἐρήμου τῆς κακῶν ἀγωγῆς βαδίζοντας ἔθρεψε, καὶ νῦν τρέφειν ἔτι ἐπαγγέλλεταί τε καὶ δύναται. καὶ μή μοι τοῦτο μὲν, τὰς Μωσαϊκὰς πλάκας περιεργάζου, τό τε ἔξω λαμβάνων αὐτόθεν καὶ τὸ ἔσω ἀνερευνώμενος; τοῦτο δὲ, τὰς προφητικὰς ὁράσεις ἢ ὁμοιώσεις ὡς δυνατὸν φανταζόμενος, καὶ τῇ χειραγωγῷ ἱστορίᾳ πρὸς τὴν τῶν παλαιῶν καθοδηγούμενος μίμησιν. ἔτι βλέπε τὸν τῆς χάριτος ἥλιον, καὶ τῶν τούτου ἀκτίνων κατὰ τὸ ἐγχωροῦν ἐπαπόλαυε. συγγίνου δὲ Γρηγορίοις, καὶ Βασιλείοις, καὶ τῷ μακαρίῳ περὶ τοῦτον χορῷ. καὶ τούτων μὲν ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν αὐτὸς δίωκε. ἡμῖν δὲ συνεύχου, τὸ μὴ καὶ τὸ ἔσπληνα φθόγγον ἀποβαλεῖν. οὕτω πάνυ πονήρως πέπραγα. ἀλλ' ἴδοιμί σε τὴν ποθουμένην ὄψιν, καὶ τῆς λαλιᾶς ἐκείνης ἀκούσαιμι, ἣν πάντοτε καὶ πρὸ πάντων ἔχω θαυμάζων, ὦ καὶ λόγοις καὶ ἔργοις ἐμοὶ πανυπέρλαμπρε.

Τῷ Ἀνέμᾳ. Ἐπιστ. ιθ΄.

Φίλον λόγου θέλγητρον ἐπίκουρον νόσου, ὡς ἡδύ μοι προσῆλθες ἐν δέοντί γε. ταῦτα Ὀρέστου ὄντα, ὡς οἶσθα, φιλτάτη μοι κεφαλὴ, μικρόν τι παρῳδήσας ἐπί σοι λέγω. βούλει σοι προσθήσω καὶ τὰ τοῦ Κωμικοῦ, ὡς ἥδομαι, καὶ τέρπομαι, καὶ βούλομαι χορεύειν. ἀλλὰ τί τῷ τῶν ἁμαρτωλῶν ἐλαίῳ λιπαίνω μου τὰ γράμματα, ἐξόν μοι τοῖς τοῦ καλλιελαίου δώροις φαιδρύνεσθαι. μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ. ὅτι ἐνέδυσέ με ἱμάτιον εὐφροσύνης, καὶ καταστολὴν δόξης.

αὐτὸ

ἀντὶ πνεύματος ἀκηδίας. διέῤῥηξε τὸν σάκκον μου, καὶ περιέζωσέ με τὴν εὐφροσύνην. ὅτι τοὺς ἐχθρούς μου ἔδωκέ μοι νῶτον, καὶ τοὺς μισοῦντας με ἐξωλόθρευσε. καὶ ἀπέστειλεν ἄνθρωπον ἡμῶν ἔμπροσθεν τοὺς συντετριμμένους ἰασόμενον, τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπισκεψόμενον, πᾶσι τὰ πάντα πρὸς σωτηρίαν ἐσόμενον. ἀλλ' εὖ γε ὅτι τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐπιφανὴς μέρεσιν ἀλεξίκακος, ὡς ταῦτα γε ἤδη ἀπέγνωστο καὶ Λυσίας ἂν εἶπεν. ἐξείργαστο ἡγεμόνων κακότης. καὶ νῦν μὲν ὁ καστρεκτίστης καθῄρει τὰ τῶν ἐλεεινῶν. νῦν δὲ ὁ κατεπάνος, καὶ τὸν χοῦν ἐλικμᾶτο ἴσω τί καὶ τρία αὐτοῖς τῷ Φαραὼ τις προσήκων ἀπὸ τῆς κλήσεως. οὐκ οἶδα εἰ τῶν προλελεχθέντων ὅπως τι οὖν ἀνεκτότερον. ἀλλὰ νῦν ἐπεσκέφθησαν ἐπὶ σκοπῇ ἐξ ὕψους, καὶ ὁ λόγος ἐπιστατήσῃ αὐτῶν, εἰ μήπω ἐγὼ τοῦ ἐμοῦ καὶ τοῦ παντὸς ἡδέος Νικόλαος ἐπιλέλησμαι. καὶ ἀγαλλιάσονται ἀνθ' ὧν ἡμερῶν ἐταπεινώθησαν ἐκ τῶν ὧν εἴδοσαν κακῶν. τοῦτο μὲν, αὐτοῖς ἔσται. καὶ μηνυτὴς ἐγὼ τῶν ἐσομένων εὐάγγελος.

Τῷ Μερμεζύτλων. Ἐπιστ. κʹ.

Τὸν βραχύν μου τοῦτον χρόνον, ὃν σεσιώπηκας, εἰς ἑκατονταετηρίδας ἴσθι μετρούμενον. οὕτως ἐγὼ τῆς σῆς ἐρῶ λαλιᾶς, ὦ πάντων ἐμοὶ πανυπέρλαμπρε. καί μοι τὸ σὸν γράμμα φανὲν, ὁ ἡλίου ποτὲ φοῖνιξ ἐστίν. ἀλλ', ὦ μακάριε, μὴ τοῦτον τὸν φοίνικα, τὸ τοῖς Αἰγυπτίοις σπάνιον θέαμα. τὸν ἥλιον δὲ μιμούμενος καθημέραν ἐπίλαμπέ μοι γράμμασιν. μᾶλλον καὶ ἡμέραν μοι ποίει μακροτέραν, ἄλλως νύκτα κατακρύπτων. οὐ γὰρ δὴ προφασίσῃ τὴν περὶ τὰς νύκτας τρίβην, ἢ ἀδικήσεις γε τὴν σαυτοῦ ἀλήθειαν, κἀκείναις ἀρκεῖν, καὶ τοῖς πρὸς ἡμᾶς δυνάμενος γράμμασιν. οὐ μᾶλλον γὰρ τῷ τοῦ Ὁμήρου Παίονι

περὶ πολέμους, ἢ σοὶ περὶ λόγους τὸ ἀμφιδέξιον. ὅς γε καὶ τοὺς αὐτοσχεδίους ἀναπνεῖς κάλλιόν τι καὶ ἥδιον, ἢ οἱ τοὺς τῶν ἐλλυχνίων ἀπόζοντας ἀποτίκτοντες. οὓς βοστρυχίζουσι, καὶ κτενίζουσι, καὶ περιαρτῶσιν ἐκ σαπφείρου ἐνώτια. καὶ πῶς μὲν τι δοκοῦσι παρὰ θεατρῷ μεθύοντι. ἥλιος δ᾽ ἀνόρουσε λιπὼν περικαλλέα λίμνην, καὶ οὐδὲ τὸν ἑῷον ὁρῶμεν. εἰ μὲν οὖν ἔδει σοι χρόνου καὶ περιόδων ἐπὶ τοὺς τόκους τῶν λόγων, εἶχεν ἂν λόγον σοι τὰ σπάνια καὶ χρόνια γράμματα. ἐπεὶ δὲ διαπετάσας τὰς θύρας τοῦ νήφοντος στόματος θεσπιωδεῖς * * * χρυσηλάτους, ὁρᾷς, ὅπως ἀδικεῖς τοὺς ἐμοὺς ἔρωτας ὁ τῆς Θέμιδος προνοούμενος. ἀλλὰ μὴ σύ γε τοῦ λοιποῦ. ἐπίπεμπε δέ μοι τοὺς σοὺς Ζεφύρους κακῶς κεκαφυτὸ θυμῷ. εἶθα ταῦτα καθ᾽ ἡμῶν ἀῤῥωστήματα, καὶ μᾶλλον τὰ νῦν, ὅτε ὁ κύριος ἡμῖν ἐπανέτειλεν, ὁ δεινὸς κασδηνὸς, ὃς σφοδρὸν ἡμῖν ἐπιβαλὼν καύσωνα, πᾶσαν ἰκμάδα ζωογόνον ἐξέτηξεν. ἀλλὰ τοῦτον μὲν, ὃ μόνον εἶχον, ἠμυνάμην στίχοις ἰαμβείοις, πολλὰς ἐλεγείας ἄσαι δι᾽ ὅλου ἐνιαυτοῦ με καταναγκάσαντος. σὺ δὲ ἐπεὶ κακοποιῶν ἐπιφαύσεις οὔποτε ἡμᾶς ἐπιλείψουσιν, οὐκ οἶδα εἴτε διὰ τὴν ἀναγκαίαν τοῦ περιέχοντος νῦν περίοδον, εἴτε διὰ τὴν τῶν ἁμαρτιῶν πρὸς τὸν θεὸν ἄνοδον, μὴ παύσοιο ψυχαγωγίας ἡμῖν προθυμούμενος. πάντως οὐδ᾽ αὐτόν σε οἱ Ζέφυροι ἐπιλείψουσιν, ἢ πρότερον ἂν τὴν ἀρωματοφόρον ἡ εὐωδία.

Τῷ Ἀνέμᾳ. Ἐπιστ. κά.

ΤΟ ἐμὸν ὄναρ μοι λέγεις, ἀνδρῶν ἐμοὶ ποθεινότατε, ἐκβεβαρβαρῶσθαι λέγων ἐν μέσοις Βουλγάροις. σκόπει γὰρ ὅσον ἐγὼ τῆς ἀγροικίας κρατῆρος πέπωκα,

τοσούτων

τοσούτων ἐτῶν τῶν τῆς σοφίας χωρίων ἀποδημῶν, καὶ ὡς ἐμεθύσθην τῆς ἀμουσίας. ἀλλὰ γάρ τίς ἡμῖν δώη τοῦ ἐναντίαν μεθυσθῆναι μέθην ἐκ τοῦ τῆς σοφίας κρατῆρος, ὃν αὕτη παρὰ τῷ Σολομῶντι κίρνησιν, ἔμφρονας ἀποδεικνύουσα τοὺς πως ἄφρονας. ποσάκις πρὸς αὐτὴν εἶπον ταῦτα δὴ τὰ καὶ ᾄσματος. δεῖξόν μοι τὴν ὄψιν σου, καὶ ἀκούτισόν μοι τὴν φωνήν σου. ἡ δέ με ὑποφεύγει, καὶ ὑποκρύπτεται, καὶ ὑποκνίζει μᾶλλον τοὺς ἐμοὺς ἔρωτας. ἐγὼ δύστερως, ἀτεράπευτος, κινδυνεύων μῦθος γενέσθαι τῷ βίῳ, καθάπερ ὁ τῆς Ἠχοῦς ἐρῶν, εἴτε δαίμων εἴτε θεός. ἢ ὁ πολυλάλητος Τάνταλος ἀεὶ μὲν διψῶν, ἀεὶ δὲ τὴν πόσιν ἐξαπατώμενος. αὖθίς μοι τὸ τοῦ Σολομῶντος ἔπεισι λέγειν. εἶπα, σοφισθήσομαι, καὶ αὕτη ἐμακρύνθη ἀπ᾽ ἐμοῦ μακρὰν ὑπὲρ ὃ ἦν. καὶ λέγων ταῦτα, οὐδὲν ἄλλ᾽ ἢ ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς ἔοικα πάθεσιν. ἰατρείαν δέ τινα πολλοῦ γε δεῖ μηχανᾶσθαι. ἡμῖν μὲν οὖν, ὡς χρονίοις οὖσιν ἐν γῇ Βουλγάρων, ὁμότροφος ἤδη ἡ ἀγροικία, καὶ ὁμοέστιος. σὺ δὲ μὴ οὕτω θρύπτου πρὸς τοὺς εἰδότας εἰρωνευόμενος. χθὲς γάρ που τὰς βίβλους παρῆκαν τὴν χερσὶν, ὥστε σοι ἔτι παρεῖναι τὰ τῶν σοφῶν ἐνηχήματα. πλὴν ἀλλὰ καὶ νῦν σοι βίβλον Χρυσοστομικὴν διεπεμψάμην. ἡ δὲ τῆς σοφίας πηγὴ ἡ σοφία Χριστὸς εἴη σε συνετίζων καὶ συνεμβιβάζων ἐν ὁδῷ ταύτῃ ἣ πορεύῃ, καὶ διδάσκων τὴν αὐτοῦ γνῶσιν μετὰ τῆς πράξεως.

Τῷ Κερκύρας. Ἐπισ. κβ΄.

ΚΑὶ πάλιν ἡμῖν ἐξ ὕψους ἀποσκοπὴ, ὅτι πάλιν ἐκ σοῦ μοι γράμματα, λιμνώτατε δέσποτα. ὧν ἡ δύναμις οὕτως ἐπὶ τὴν ἐμὴν κατέβη διάνοιαν, ὡς οὐ νιφετὸς

ἐπὶ

ἐπὶ χλόην, οὐδὲ ὄμβρος ἐπ' ἄγρωστιν. ἡδύνθη γάρ μοι ἡ διαλογή σου, φιλαδελφίας ἠρτυμένη χάριτί τε καὶ ἅλατι. καὶ ὡς παρόντα περιεπλάκην, καὶ κατησπασάμην τὸν ἐμὸν δεσπότην καὶ πατέρα ἀγάπης στόμασι. ἀλλ', ὦ φθόνε, πῶς ἡμᾶς ἀλλήλων μακροῖς οὕτω τοῖς θριγγίοις διέστησας, ἵνα κατὰ μόνας κεντῇς ἑκάτερον, καὶ ἡ οὐαὶ τῷ ἑνὶ ἀνὰ μέρος, καὶ αὖθις τῷ ἑνί. καὶ μὴ ἄρρηκτον γένηται τὸ καθ' ἡμᾶς σπαρτίον τῇ πλοκῇ δυνάμενον. εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ τοῦ θεοῦ λόγος, ὃς καὶ τὸ μακρὰν ἐγγὺς ποιεῖ τῇ τοῦ λόγου δυνάμει. καὶ τῶν γραμμάτων τῇ χάριτι. καὶ διαψεύδεσθαι ποιεῖ τὰ τοῦ φθόνου σοφίσματα. εἰ γὰρ καὶ ἀπωρφανίσθημεν ἀπ' ἀλλήλων, προσώπῳ δὲ τοῦτο καὶ οὐ καρδίᾳ, ἀλλ' ὁμιλοῦμεν ἀλλήλοις διὰ τοῦ τῶν ἐπιστολῶν στόματος. καὶ ἀπὸ τοῦ καύσωνος τῶν λυπηρῶν ἅπερ ἄπειρον ἀναψύχομεν. ἠχοῦς μὲν ἔργον ποιοῦντες καὶ ἀντιδιδόντες ἃς περὶ τῶν θλιβόντων φωνὰς λαμβάνομεν. ἀποκουφίζοντες δ' ὅμως ἑαυτοὺς διὰ τῶν ἐρυγῶν τοῦ λόγου τοῦ τῆς καρδίας βαρέος πνεύματος. οὐκοῦν ἐπειδή μοι τὸ τῆς τῶν περί σε διηγήσεως ποτήριον προὔπιες, ἀντιπροπίνω κἀγώ σοι τοιαύτην πρόποσιν. ὡς ἀπόλοιτο ἡ ἄμπελος ἐξ ἧς ἡμῖν τὰ τοιαῦτα πόματα. ἐξέθλιψε μὲν ἡμᾶς Σεναχηρεὶμ ὁ Ἀσσύριος, ὃν ἡ μέση τῶν ποταμῶν ἡμῖν ἀμείλικτον ἐπαπέστειλεν. ὁ δεύτερος δὲ πολλῷ τῷ μέτρῳ βαρύτερος ὅσῳ καὶ ἀφρονέστερος. τά τε γὰρ ἄλλα ἡ μωρία καὶ τὴν κακίαν ἀθλάστους ποιεῖ τοὺς αὐτῆς τροφίμους καὶ ἀπράγμονας. οὗτος ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων σπλάγχνων ἀντιστᾶσιν αὐτῷ, εἴγε δεῖ σπλάγχνα καλεῖν τοὺς ὑστέρους ἐπιβούλους, καὶ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ κοπτομένου καὶ μελιζομένου βραχέα τινὰ λαλήσασιν ἐγκοτῆσαι, κατέφαγέ με, ἐμελίσατό με. ἐνέπλησέ με πικρίας, ἐμέθυσέ με χολῆς ἐν

λόγῳ

λόγῳ. οὗτος μὲν αὐτῷ τίμιος. ὃς ἂν ἢ εἴπῃ τι κατὰ τῆς ἐκκλησίας, ἢ ἔδρασεν. οὗτος δὲ ἄτιμος, καὶ τινὸς οὐ κάκιον πράττων, ὃς ἢ ὁμιλήσας ἡμῖν κατεμιάνθη, ἢ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐν ἑορτῇ γοῦν εἰσελθών. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο τοῖς Χριστιανοῖς ἐφθόνησεν. ἵν᾽ ἐν τῷ κοινῷ τὸ κατ᾽ αὐτὸν αὐτὸν κρύπτηται. αὐτὸς γάρ, οὐδὲ τοῦ προσκυνῆσαι τὴν θεομήτορα ἑαυτὴν ἠξίωσεν. ὡς μὲν ᾤετο, ἑαυτῷ προμηθούμενος, τὸ πρὸς ἡμᾶς ἀταπείνωτον, καὶ ἀνένδοτον. οὕτω γὰρ ἀπονενόηται. ὡς δ᾽ ἐγὼ κρίνω, τοῦτο μόνον πάσχων ἑαυτοῦ ἄξιον, καὶ αὐτόθι ἔχων τὴν δίκην, ἐξ ὧν ἐπάλλως ὅ φασι μαίνεται, οὔτ᾽ ἀνέρας τίσιν εἰδώς, οὔτε θεόν. ἀλλ᾽ ὅλος τῆς ὑποδύσης αὐτὸν λύσσης γενόμενος. ἐκ τούτου πῶς δοκεῖς ἡμᾶς διατεθῆναι τοὺς ἐνταυθοῖ ἅπαξάπαντας; οἱ μὲν ἀπεστάλησαν μόνον. οἱ δέ, καὶ ἐπανέστησαν. πᾶσι δὲ ἁπλῶς ἡ κακία ἐνεκυβίστησεν. ἡμῖν δὲ Ἰησοῦς ὑπελείφθη τὸ σωτήριον καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα. ὃ μετὰ τούτου συλληφθέντος, τῶν ἄλλων σκορπισθέντων, ἠνέγκαμεν ἔσω δὴ καὶ ἐπαγόμεν. ὑπεφώνει δὲ ἄρ᾽ ἡμῖν τὴν γλυκεῖαν ἐκείνην φωνήν. θαρρεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον. μετὰ ταύτης ἔτι καὶ νῦν βουκολῶν ἡμᾶς εἰς τόπον χλόης ἐκεῖ με κατασκηνοῖ, καὶ ἐπὶ ὕδατος ἐκτρέφει με ἀναπαύσεως. τί ἔτι. ὥσπερ οὐκ ἀρκεσθεὶς ὁ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἀνθρωποκτόνος πολέμιος, ταῖς ἀγχόθι τρώσεσί τε καὶ πλήξεσιν, ἐπισκοπικὸν βέλος καθ᾽ ἡμῶν ὤξυνεν. περὶ οὗ καὶ πρότερον γράψας τῇ ἁγιωσύνῃ σου, ἠνιξάμην. τὸν γάρ μοι τῆς δεῖνα πόλεως ἐπίσκοπον, ἄνθρωπον πάσης κακοτεχνίας ἐργάτην ἅμα καὶ ἐργαστήριον ἐπαναστήσας, ἐμὲ μέν, μικροῦ μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς τάφους ἔθετο. ἐκεῖνον δέ, φονέα, φεῦ τῶν ἐμῶν κακῶν, ἀπειργάσατο. ἀλλὰ τὰ κατ᾽ ἐκεῖνον ἐκτραγῳδεῖν μακρότερον μὲν ἢ κατὰ τὴν οὖσαν

χολὴν ἐμοὶ λέγειν. ἀνιαρώτερον γάρ, ἢ κατὰ τὴν ἐνοῦσάν σοι ἀλυπίαν ἀκούειν. ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπῃ σχῇς, διὰ τὸ οὐχ ἧττον εἰς ἐκεῖνον ἢ εἰς ἐμὲ φιλάδελφον· κατὰ γὰρ τὴν σοφὴν νουθεσίαν, ὁ κακῶς δρῶν ἐστιν ὁ πάσχων κακῶς. καὶ διὰ τοῦτό σοι καὶ ἐλεεινότατον. κἀντεῦθεν ὁ περὶ τούτου λόγος σοι λυπηρότερος. παύσομαι γοῦν περὶ τούτου λέγων. ὡς ἂν μὴ διπλῇ τὴν ἀρχιερωσύνην ὑβρίζωμεν. οἷς τε ποιοῦμεν, ἃ μηδὲ λέγειν ἄξιον· καὶ οἷς λέγομεν, ἃ μηδὲ ἐννοεῖν προσῆκον. αὐτοῦ γὰρ δεῖ τὰ τοιαῦτα καταχωννύεσθαι, ἵνα μὴ δῶμεν πλατυτέραν χώραν τοῖς τοῦ λαοῦ πάθεσι. καὶ ἄλλος ἢ στεφόμενος τῷ ἀδελφῷ, κἂν αὐτὸς ἄσπονδος μένῃ, καὶ κατάστικτος τοῖς ποικίλμασιν. ἀνακόλουθον ἂν δρῴην, ἀναξαίνων τὴν ἀηδίαν. πλὴν ἀλλὰ καὶ τὰ αἴτια τῶν λυπηρῶν τῇ σῇ τιμιότητι δηλοῦν ἀμυδρῶς θέλοντες τοσοῦτον αὐτῶν ἐπεμνήσθημεν. διὰ ταῦτά μοι ἀναγκαῖον, τὴν ἐπὶ τὸν βασιλέα στέλλεσθαι. ταυτὸν δὲ εἰπεῖν, τὴν ὀλοὴν αὖθις ἀναμετρεῖν Χάρυβδιν, ἢ Αἴγυπτον διιέναι, χαλεπὴν ὁδὸν ἀργαλέαν τε. μὴ γὰρ οἴου με, τοῦ θεοῦ ἄνθρωπε, τὴν ὁδὸν ταύτην ἐλάττω νομίζειν πασῶν ὧν ὑπέστην θλίψεων, ἢ τὴν δοκοῦσαν λύσιν τῶν δυσχερῶν. μὴ δεσμὸν δοκεῖν ἀρρηκτότερον. οὐ ταύτην μόνον, ὅτι στρατοπέδῳ παραβάλλων ἐπίσκοπος χρῆμα ἐπίφθονον ἢ μισητὸν ταῖς ἁμαρτωλαῖς ταύταις ἡμέραις. οὐδ᾽ ὅτι δεῖ μὲν ἡμῖν τὰς ἵππους τρεῖς τοῦ ἔτους τίκτειν, οἷον τὸ τοῦ μύθου Ἠλύσιον ἐμανθάνομέν τε, ἡνίκα ἐν σπαργάνοις τῆς παιδείας ἦμεν, καὶ ἐδιδάσκομεν, ὅτ᾽ ἐσπαργανοῦμεν ἑτέρους, ἵν᾽ ἔχοιμεν πάντας ἐφίππους ποιεῖν, οἷς ἂν ὁμιλήσαιμεν. τὰς δὲ ἀρούρας χρυσὸν θέρος ἡμῖν ἀνιέναι, ἢ καὶ τὰ δένδρα χρυσοῦς προβάλλειν καρπούς. οἷα τὰ τῶν Ἑσπερίδων μῆλα τῇ ποιήσει κεκαρποφόρηται. ἢ γὰρ οὐ τοιαῦτα περὶ

παντὸς

παντὸς οὐ τινος οὖν ἀπαιτούμεθα. κἂν μὴ περὶ σοῦ πικροὺς φύσεως ἐκθεραπεύειν τοῖς ποθουμένοις μειλίγμασιν ὡς κατορύττοντες βλασφημούμεθα. ὡς ὄφελόν γε ἐκείνους σοῦ ταῦτα λέγοντας. οὐκοῦν ταῦτα μόνα τὴν πρὸς τὸ στρατόπεδον ὁδὸν ἀνάντη ποιοῦσιν ἡμῖν ἢ στενήν τε καὶ τεθλιμμένην, καὶ οὐδὲ τὸ τέλος ἀγαθὸν ἔχουσαν. ἀλλὰ καὶ τὸ ἀραχνῶδες τουτί μοι σῶμα, ὅπερ, ὡς οἶδας, καὶ πρὸς πάντα μὲν πόνον, μάλιστα δὲ καὶ τὸν ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἀσθενές τε καὶ εὐδιάλυτον. εἰ δὲ σύ γε δύσαις ἀλκήν, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τὴν τῶν εὐχῶν περισώζῃ δύναμιν, πάντα ῥᾴω ἡμῖν γενήσεται, τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιοῦντος θεοῦ, εὐοδοποιοῦντος ἡμῖν διὰ τῶν σῶν ἀγγελικῶν εὐχῶν, καὶ σοῦ λίθους ἐκ τῆς ὁδοῦ διαρρίπτοντος.

Τοῦ αὐτοῦ. Ἐπιστ. κγ´.

ΟΥ̓δὲν ἐμοὶ λοιπὸν δυσχερὲς, ὅτι τὸ πάντων ἥδιον καὶ γνώμης καὶ γλώττης ἐδεξάμην πρόσφωνημα, καὶ οὐ πρόσκαιρον, ὡς ὑψηλὴν ἀέρος πληγὴν δεχομένην ἅμα τῇ συστάσει καὶ τὴν διάλυσιν, ἀλλ᾽ ὑφεστὸς καὶ παραμόνιμον. γράμμασι γὰρ ἐποχούμενον ἐκ τῆς σῆς μεγαλοπρεπείας, διέβη πρὸς τὴν ἐμὴν ταπεινότητα, ὥστε παρεῖναί μοι προσφωνεῖσθαι παρά σου ὁσάκις ἂν ἐθελήσαιμι, τὸ εἰλητάριον ἀνελίττοντι. ὅπερ ἐστὶ ῥᾷον εὐθὺς ἔχειν ἀποτιναξαμένῳ τὰς ἐπικειμένας βαρύτητας. διεξιόντι δέ μοι τῇ ἀναγνώσει καὶ τὰ σὰ τρόπαια. οὐδὲν ἀλλ᾽ ἢ τὸ λαθυκηδὲς ἐκεῖνο πίνεται φάρμακον. ἢ ἵνα τὸ οἰκειότερον εἴπω, διὰ τὴν ἀπολαύουσάν σου νῦν γῆν τῶν Κολχῶν τῇ τῆς Κολχίδος Μηδείας τέχνης τὸ γῆρας μοι ἀποξύεται, καὶ ἡ νεότης ἀνακαινίζεται. ὁρᾷς ὁπόσων ἐν καιροῖς δυστυχιῶν

κοινῶν αὐτὸς εὐτυχῶ διὰ σὲ καὶ τὰς σὰς εὐτυχίας. αἳ καὶ τὰς ὑμνουμένας τῶν παλαιῶν ὑπερβάλλουσιν. ἐγὼ δὲ καὶ τὸν καιρὸν τῆς ὑποδοχῆς τοῦ προσφωνητικοῦ δεξιὸν οἰωνὸν ἐθέμην. καὶ λέγω τοῦτο. ἐπεὶ καὶ ἀετὸς ὁ προσφωνῶν ἐπιδέξιος. ἀπιόντι γὰρ πρὸς τὸν μέγαν Ἀχίλλιον, ὡς ἂν τῇ πανηγύρει συνεορτάσαιμι, κατὰ τὴν ὁδὸν ἐνεχειρίσθη τὸ γράμμα σου. σὺ δὲ καὶ αὐτόθι ἐμπικραίνῃ τοῖς ἡμᾶς θλίβουσι, τοῖς τῆς ἀπληστίας θεραπευταῖς, τοῖς πολεμίοις τοῦ εὐαγγελικοῦ ἐπαγγέλματος, τοῖς ἀλιτηρίοις τοῦ Χριστιανικοῦ πράγματος. ὃ μόνον ἔχεις τοῦτο βέλος ἐπίπεμψον τοῖς καταράτοις. οἱ τὴν γαστέρα τοῦ πανδοχέως ἀδελφοῦ στενὴν ἀποδεικνύοντες, ἐπιγαυριῶσι τῷ προτερήματι. τούτου μὲν ὁ κἀκεῖνο τὸ μέγα κῆτος χειρωσάμενος Ἰησοῦς ὑπὸ τὴν οἰκείαν χεῖρα ποιήσαιτο. καὶ τῆς γαστρὸς αὐτῶν ἁψάμενος, συστεῖλαι τὸν μέγαν ὄγκον, διαφορήσας τὸ οἴδημα. εἴτε ὥσπερ τὴν Ζακχαίου γαστέρα διῳκονόμησεν, εἴτε ὡς τὰς τῶν παρ' Ἰουδαίοις ἀθεραπεύτων ἄλλως ἐρχόντων. οἷς ἐπαφῆκε τοὺς ἀποτόμους ἰατροὺς Ῥωμαίους, τέμνοντάς τε καὶ καίοντας. σοῦ δὲ θέμενος ἄμωμον τὴν ὁδὸν προορῶντος αὐτὸν ἀεὶ ἐκ δεξιῶν, ἵνα μὴ σαλευθῇς, καὶ διὰ τῶν πενήτων, καὶ διὰ τῶν ἄλλως αὐτῷ ἀνακειμένων, μᾶλλον δὲ αὐτὸν εἰσοικιζόντων, ὑποδεχομένου γνησίως τε καὶ πλουσίως, καὶ τοῖς ἔργοις τὸ φίλτρον δεικνύοντος, θείη τόξον χαλκοῦν τοὺς βραχίονας. καὶ περιζωννύων σε δύναμιν, διασκορπίσαιεν ἐν σοὶ ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα. τόξον συντρίβων, καὶ συνθλῶν ὅπλον, καὶ θυρεοὺς κατακαίων ἐν πυρὶ τῷ τῆς σῆς προθυμίας δραστηριότητος ζέοντι. καὶ ἐν τῷ ἐγγίζειν ἐπὶ σὲ κακοῦντας, καὶ στρατοπεδεύεσθαι παρεμβολὴν τῶν τοῦ κυρίου ἐχθρῶν, αὐτοὶ ἀσθενήσαιεν. καὶ τῶν διαβουλίων αὐτῶν ἐκπέσοιεν. καὶ

κατα-

καταδιώξοις αὐτοὺς, καὶ καταλάβοις, καὶ ἐκθλίψαις, καὶ ὡς πηλὸν τῶν πλατειῶν λεάναις αὐτοὺς τὴν πλατεῖαν τοῦ ἀθέου Μωάμετ στέρξαντας. καὶ ταῦτά σοι οὐκ ἐπεύχομαι μόνον, ἀλλὰ καὶ πέποιθα ὅτι ἔσονται. οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεός. ὥστε μὴ καὶ ψυχῆς καθαρότητα καὶ χειρῶν γενναιότητα ἐκ περιουσίας προσκληθέντα δοῦναι τὸν νίκης τὸν στέφανον. ἐγὼ δέ σοι ἤδη καὶ τὸν ἐπινίκιον ἀνακρούσομαι. ἐπάταξε Δαβὶδ ἐν μυριάσιν, ὁ πραότατος τῶν νῦν, καὶ μαχιμώτατος. ὁ περιπατάξας τὴν τῆς ἐπιθυμίας ἄρκτον, καὶ τὸν τοῦ κωμητοῦ θυμοῦ λέοντα. ἀφ' οὗ τὸ ἔλεος μὴ διασκεδάσῃ, ὁ δικαιοσύνας ἀγαπῶν, καὶ ὁρῶν εὐθύτητας κύριος, ἀεὶ τηρῶν καὶ κακώσεως πάσης ἀνώτερον καὶ κακώσεως.

Τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ, κυρίῳ Ἀδριανῷ.
Ἐπιστ. κδ΄.

ἘΓὼ δὲ καὶ νεκρὸς ἤδη γενόμενος, πανσέβαστε μέγιστέ μου ἀντιλῆπτορ, καὶ τοῖς κατωτάτω τοῦ ᾅδου τεθεὶς, παρὰ σοῦ νῦν ἐξεγείρομαι. καὶ ἀποκαθιστῶν τὸ ψυχίδιον, συνάγεις μοι τὰ ὀστᾶ, καὶ συναρμολογεῖς τὴν διάλυσιν, καὶ σάρκας ἀνατρέφεις, καὶ δέρμα περιτείνεις, καὶ γίνῃ μοι ζωοπάροχος. βούλει συνελκύσω τῆς ἀσαφείας τὸ παραπέτασμα, καὶ δείξω σοι τοῦ λόγου τὸ βούλημα. ἐμοὶ τοῦ νῦν βίου τὴν σύγχυσιν βλέποντι, καὶ τὴν ὕβριν τῆς πλεονεξίας, καὶ τὴν ἀναίδειαν. οὕτως ἀπηρυθριασμένως ἐκπορνευούσης, καὶ μαινομένης τὰ πράγματα. καὶ τοὺς μὲν τὰ δημόσια πράττοντας, προδότας μᾶλλον ἢ φορολόγους. καὶ θείους ὁμοῦ νόμους καὶ βασιλικὰς ἐντολὰς ἀράχνης ἡγουμένους ὑφάσματα, τοῦτο δὴ τὸ τοῦ Ἀναχάρσιδος

πρὸς τὸν Σόλωνα μέγας μὲν κρατοῦντα. (φησὶ δὲ ῥηγνύμενα. τὰ δὲ τοῦ λαοῦ τῶν Χριστιανῶν ἀγόμενα καὶ φερόμενα μὴ ὄντος λυτρουμένου μηδὲ σώζοντος. πᾶσα μὲν σωτηρίας ἐλπὶς περιῄρητο. τὴν πνεῦμα ψυχῆς συμφορᾶς ἐμπαγείσης εἰπών τις οὐχ ἁμαρτήσεται). πάντες δὲ λογισμοὶ διελύθησαν, καὶ νεκρωθεὶς ἐκείμην τῇ ἀπογνώσει τῆς τοῦ κακοῦ διορθώσεως. ὡς δ᾽ ὁ πανευγενέστατος οὗτος γαμβρὸς, τὸ τῆς ἀγαθοθελείας ἔρνος, τὸ ἐν ταῖς κοιλάσι τῆς νῦν τῶν κακῶν συῤῥοίας κρίνον, τὸ ἐν ταῖς πάντας κνιζούσαις ἀκάνθαις ῥόδον, ἡ θεόπνευστος ὄντως ψυχὴ, τοῖς ἐγγὺς ἡμῶν πράγμασιν ἐπιστὰς, ξένον ὤφθη μοι θέαμα, ποταμὸς δι᾽ ἅλμης ῥέων γλυκὺς, καὶ ὁδοιπόρος διὰ βορβόρου ῥέων ἀμόλυντος. ἃ τῶν σῶν πάντως ἐντολῶν ἀποτελέσματα κατενόησα. ἐνταῦθά μοι τό τε ἀπὸ παντὸς πνεῦμα τῆς χρηστοτέρας ἐλπίδος εἰσέπλη πάλιν, καὶ ταῦτα συνετελέσθη περὶ ἐμὲ, ὅσα τῷ τοῦ Ἰεζεκιὴλ φρικτῆς ἐκείνης ὁράσεως. ἄρα σοι μετρίας ὀφείλω τὰς ἐν εὐχαῖς καὶ ἐπαίνοις χάριτας, τῷ ψυχοδότῃ, τῷ ζωογόνῳ. ἢ τοσαύτας ὅσας, εἰ θέμις εἰπεῖν, κατάρας τοῖς ἀδιορθώτοις ἐχθροῖς τῆς χρηστότητος, τοῖς ψυχοφθόροις. τοῖς ζωολύταις. ἀλλὰ γὰρ οἷα πεπόνθαμεν, κρίνον ἀτεχνῶς ὁ νεανίας, καὶ ῥόδον ἐπ᾽ ὀλίγον εὐωδιάσας, μᾶλλον δὲ τῷ θεῷ διὰ τῶν πενήτων εὐώδης γενόμενος, ἥδιον ὀσφρανθέντα τῆς ἀποφορᾶς τῶν ἔργων αὐτοῦ. ἢ τῆς τοῦ πάλαι Νῶε θυσίας. εἶτα πρὸς τὸν ὑμέτερον ἀέρα διέβη, μόνην ἡμῖν τὴν μνήμην ἐγκαταλιπὼν ἀπαράκλητον. τίς γὰρ τοῦ λοιποῦ τοῖς μὴ κτηματίταις τὰ περιόντα συνάξει, τίς δ᾽ ἐν τῷ πτώματι τῆς ἀπορίας πρὸς τὴν τῆς εὐπορίας τάξιν ἀνάξει. τίς ὀρφανοῖς δώσει μικροῦ καὶ χάριν ὁμολογεῖν τῷ θανάτῳ, δι᾽ ὃν πατέρων ἀσθενῶν στερηθέντες ἀντέλαβον τὸν τηλικαῦτα δυνάμενον.

νάμενον. τίν@ προςάγματα θείας ἀπηχήματα ἀγαθότητ@ ςηρίσει, χῆρας ὅρον. τίν@ ὀφθαλμοὶ τοῖς ἀδικουμένοις δάκρυον ἀποςάζοντες τοὺς ἀδικοῦντας τελέειν θρηνήσουσιν ὥς γε μένουμένους τὰ μείζονα, καὶ σπεύσει λοιπὸν οὗτ@ λῦσαι τὰς ζημίας ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσι. τῷ μὲν τὴν μείζονα, τῷ δὲ τὴν ἐλάττονα. τίνα καὶ πένης εὑρήσει κατὰ τῶν πλουσίων ἁρπάγων ἔκδικον. καὶ πλούσι@ κατὰ πενήτων κακοήθων καὶ συκοφαντῶν σύνδικον. τίνα θεραπευτὴν εὑρήσει τὸ τάγμα τοῦ θείου θεραπευτῶν, οὐ φιλοκερδοῦντα τὰς ἀξίας, ὃ τοῖς ἀθέοις σπουδάζεται. οἱ πρὸς τὸ μισόθεον αὐτῶν, τῇ ἀτιμίᾳ τῶν τοῦ θεοῦ δούλων ἀναγκαίως συνεκφαινόμενον, ἀπολογίαν πορίζονται τὴν τιμᾶν τῶν δικαιουμένων ἀναξιότητα. ἀλλὰ πάντας ὡς αὐτοὺς κρείττονας βλέποντα, καὶ ἁγιασθῆναι διὰ τούτων τοῦ τοῦ πνεύματ@ χρίσματι. καὶ ἔτι πλεῖσθαι τὰ θεῖα, καὶ ἁγιαστικὰ πιστεύοντα. καὶ τοὺς μὴ οὕτω τῆς γνώμης ἔχοντας, ἀμυήτους καὶ ἀτελέστους τιθέμενον, καὶ πάσης ἁγιαστικῆς ἀμετόχους χάριτ@. εἰ γὰρ ἁγιαστὴν εἶναι τὸν ἱερέα πιστεύοντες, καὶ ἑαυτοὺς ὑπὸ τούτου ἁγιαζομένους ἐπιγινώσκοντες, ἀνόσιοι λοιπὸν εἰσι τὸν ἁγιαστὴν ἀτιμάζοντες, ἢ μὴ τοιοῦτον αὐτὸν νομίζοντες, ἄμοιροι τοῦ κατὰ Χριστὸν ἁγιασμοῦ δείκνυνται. ὁ γὰρ ἁγιαζόμεν@ ἁγιαστὴν ἀγάζεται. καὶ τί δεῖ τούτοις πρὸς τὰ Χριστιανῶν εἰσαθίζεσθαι· τίς ὁ καὶ ἰδεῖν οὐχ ὅπως ἐνωτίσασθαι ἄπιστον ἐν τηλικούτῳ ὕψει τῆς ἀναγκαίων στερήσεται, ὡς ἂν μηδὲ γεγγύσαιεν Βούλγαροι. ἓν μόνον μέρ@ ἐλύπησεν ὁ πανσέβαστος, τοὺς αὐτῷ γνησίως δουλεύοντας, ὡς οὐ μόνον κερδῶν στερηθέντας, ἀλλὰ καὶ ἃ προεῖχον ἐκδαπανήσαντας, καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν ἄνθρακας εὑρόντας τὸν θησαυρόν, καὶ καταγαγόντας ἀπὸ τῶν ἐντρυφῆσαι προςδοκησάντων. μᾶλλον δὲ τ' ἀληθέστερον εἰπεῖν,

εἰπεῖν. οὐδὲ τούτους λελύπηκε, μεῖζον πάντων κερδῶν ἡγησάμενος, καὶ πλούτου προσκτῆσιν οὐκ ἀπώλεσαν, τὴν τῶν τοιούτων ἔργων τοῦ νεανίου μεγαλοπρέπειαν. τοῦτο γὰρ δούλων ἀγαθῶν, πενίαν αἱρεῖσθαι μᾶλλον τὸν δεσπότην ἐν εὐφημίαις πλουτίζουσαν, ἢ πλοῦτον διὰ δυσφημίας πορίζοντα. ἀλλὰ τῷ μὲν καλῷ κἀγαθῷ σεβαστῷ φυλακτὸς ἐκ τῆς ἀρχῆς τόπος, ὡς τῷ ὄντι τόπος κακώσεως, ἢ σκήνωμα Κηδάρ. ἢ σιδηρᾶ κάμινος. καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἡμετέραν μακαριότητα μονονουχὶ πλήρης φέρεται. οἱ δὲ τῆς αὐτῆς χρηστότητος ἀπολαύσαντες, πενθοῦντες ἑαυτοὺς, ὡς βαρυτέρως ἢ πρόσθεν πρασσομένους τῶν δυσχερῶν. τὸ γὰρ κακὸν μετὰ τὴν τοῦ ἀγαθοῦ πεῖραν κάκιον. σοὶ, καὶ τοῖς σοῖς, ὡς οὕτω διδάσκουσι, καὶ οὕτω διδασκομένοις, παντὸς ἀγαθοῦ ἐπιρροίαν παρὰ κυρίου ἐπεύξονται. ὧν αὐτὸς τὰ πρῶτα τάττεσθαι οὐκ αἰσχυνόμεθα. καὶ δοίη θεὸς ὑμῖν τε αὐτοῖς, καὶ τοῖς ἡμετέροις, καὶ τοῖς περὶ ἡμᾶς, ἐν τῷ ἀγαθῷ τελείωσιν, εὐξίαν, εὔροιαν, πάσης ἁπλῶς τηρῶν ἀνώτερον κακώσεως καὶ κακώσεως.

Τῷ Σεβαστῷ, τῷ Πακουριανῷ.
Ἐπισ. κέ.

Καὶ κύριος παρεβίβασε τὸ ἁμάρτημά σου. ἄλλως τε μηδὲ τηλικοῦτον ὄν, ἡλίκον ἀεὶ πρὸ τῶν ἐκείνου ὀφθαλμῶν ἵστασθαι. ἐγὼ δέ σου καὶ τοῦτο ἄγαμαι πανσέβαστέ μου υἱέ, ὅτι καὶ σαυτοῦ τῶν ἁμαρτημάτων κώνωπας ὡς καμήλους ὁρᾷς, ἐναντίως ἢ παρὰ τῆς θείας γλώττης οἱ Φαρισαῖοι κατωνειδίζοντο καὶ τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ κάρφος ὡς βαρεῖαν δοκὸν λελόγισαι. ὃ μεγάλην κρηπῖδα τῆς ἀρετῆς ὁ καθ' ἡμᾶς λόγος τίθεται. εἴπερ ἀρχὴν

εἶναι

εἶναι σωτηρίας τὴν ἑαυτοῦ τινὸς κατάγνωσιν πεπιστεύκαμεν. καὶ βάλλ' οὕτως, αἴ κέν τι φάος μερόπεσσι γένοιο. καὶ μή σε τῆς ἀγαθοθελείας παρακινήσειέ τι τῶν ἐκ τοῦ κόσμου, οἷς οἱ κουφότεροι περιδυόμεθα. τούτου πεπεισμένον ἀμεταπείστως. ὡς ἁπλῶς μὲν αἰσχύνη Χριστιανοὺς νομοθετεῖσθαι, παρὰ τοῦ μηδένα λυπεῖν αἱρεῖσθαι. τοῦτο γὰρ καὶ τῆς φύσεως ἔνταλμα. ἣν ὑπερβαίνειν ὁ τοῦ εὐαγγελίου μαθητὴς ἐπιτάττεται. ὁ μὲν γὰρ νόμος, ἀπὸ τοῦ παρὰ φύσιν εἰς τὴν φύσιν ἀποκαθίστη τὸν ἄνθρωπον. ὁ δὲ τοῦ θεοῦ λόγος, καὶ ὑπὲρ τὴν φύσιν σὺν αὐτῷ πειθομένους τίθησι. τοῦτο γὰρ δὴ τῆς πρὸς τὴν φύσιν ἑνώσεως αὐτοῦ κατόρθωμα, καὶ ἐκνίκημα. πλὴν ἀλλ' ἡ τῶν πολλῶν θηριωδῶν τοῖς ἐμογλυέσιν ἐπιλυττώντων, ἀπαιτεῖσθαι νῦν τοῦτο σὺν χρηστοτέρους ὡς μεγάλην συντελέσαι παρεσκεύασε. τὸ μηδενὶ λύπην ἐθέλειν λέγω. ἀλλά σέ τοι ἀξιοῦμεν καὶ πᾶσι τὰ ἀγαθὰ διαρκῶς συμβουλεύεσθαι, οὕτω τε τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης τηρεῖν. ὡς τόγε δάκνειν ἀλλήλους καὶ κατεσθίειν οὔτε τῆς φύσεως ὅλως, οὔτε πολλοῦ δὴ τῆς πίστεως. οὕτω γὰρ ἐπὶ σεαυτὸν καὶ δαψιλέστερον ἑλκύσαις τὰς τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ χάριτας. ὑφ' οὗ τηροῖο πάσης κακώσεως ἀνώτερος καὶ κακώσεως.

Τῷ Ταρωνίτῃ, κυρίῳ Γρηγορίῳ.
Ἐπισ. κϛ΄.

Καὶ πόθεν ἂν καὶ ποίας ἀποτίσαιμί σοι τὰς χάριτας, μεγαλεπιφανέστατέ μοι ἐν κυρίῳ υἱὲ καὶ αὐθέντα, ὅτι με πάντων ἀνθρώπων ἀληθέστατον δεικνύεις ἑκάστοτε. καί μοι σὺν

ἐπαίνους, οἷς ἀποσεμνύνεσθαι δοκῶ σε, μᾶλλον ἀποσεμνύνεις αὐτούς, ἀποφαίνων τούτους, οὐ ῥήτορος σοφιστικὰ κολακεύματα, ἀλλὰ καὶ ποιήματος συνήθη μὲν οὐ τοῖς οὕτως καλοῖς, σκιρτήματα καὶ στόματος εὐφημεῖν εἰδότος ἀρετὴν ᾄσματα. ἰδοὺ γὰρ ὅπερ ἤγγελλέ μοι περὶ Βραχέων, πότε τιμήσαιντ᾽ ἂν ἀκοαὶ φιλάληθοί τε καὶ ἄφθονοι· ἐνὶ γὰρ τροπαίῳ δυοῖν ἐθνῶν ὀφρύας κατέσπασας. καὶ τῷ τῆς Περσικῆς ἀπονοίας πύργῳ συγκαθεῖλες τὸ τῆς Φραγγικῆς ἀπονοίας ὕψωμα. καὶ Φινεὲς ἐδείχθης νέος ἡμῖν τῷ δυνατῷ σου σειρομάστῃ δύο συνεκκεντήσας ἤδη περὶ κυρίῳ ἀκάθαρτα. ὅτε γὰρ τὰ Νέσμαν φορολογεῖν εἰωθὼς, τάς τε ἄλλας περὶ τὸν Πόντον Ἑλληνίδος πόλεις ἐντὸς Τανάϊδος ποταμοῦ καὶ λίμνης Μαιώτιδος, καὶ δὴ τὴν τῶν Κόλχων περικαθημένην, ᾗ αὐτῷ γε ὁριζομένην τῷ Φάσιδι, ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας ὑπερκειμένην ἐφ᾽ ὑψηλοῦ κολωνοῦ, καὶ αὐτήν γε σύμπασαν Ἀρμενίαν. Μαρυανδηνοὺς γὰρ καὶ Γαλάτας, καὶ τοὺς ὁμόρους τούτοις Καππαδόκας, παρίημι. καὶ παχὺς ἤδη καὶ βαρὺς ταῖς φορολογίαις γινόμενος, ἐξεκόπη τὰς φορολόγους χεῖρας τῇ τοῦ ξίφους ἀκμῇ, καὶ φορολογεῖσθαι μᾶλλον μετέμαθε. τάς τε ἐκδρομὰς συστελεῖς, ἃς ληστῶν ἀπεθρασύνετο. καὶ τῶν ἐνέδρων ἀπογνοὺς, ἃς ἐκδηλᾶν τῷ Τάρωνι μᾶλλον ἢ πόλις ἐπάνω ὄρους κειμένη. πρὸς δὲ τοὺς συσταδὴν πολέμους ξηρόχειρα διαγνοὺς ἑαυτὸν ἢ ἄχειρα, καὶ πόλεις δὲ ἤδη μυριάνδρους, ἃς αὐτὸς μόλις εἷλε, τάχιον ἢ λόγος ἀποβαλὼν, οὕτω τῆς τύχης ὁ κύβος αὐτῷ πρὸς τὰ βαρυσυμφορώτατον μεταπέπτωκε. μᾶλλον δὲ τὰ τοῦ θεοῦ ζυγὰ, τὴν πλάστιγγα τῶν σῶν ἀρετῶν βαρυτέραν αὐτῷ ἐπέκλινεν οὐχ ἧττον ἢ τὰς τῶν ἐντρυφηθέντων αὐτῷ περὶ τῆς σῆς ἀρχῆς. ἐντεῦθεν καὶ πέπεισαι,

μὴ μῦθον εἶναι τὰ πάλαι Ῥωμαίων ὑμνούμενα τρόπαια. μᾶλλον δὲ καὶ τῆς ἀληθείας ἐλάττω τὰ περὶ ἐκείνων λεγόμενα. ἐν σοὶ δὲ ἐρῶ τὴν ἀλήθειαν. ἐρῶ δέ, ὅτι καὶ τοσοῦτον ὑπερέχειν ἐκείνων ἡγεῖταί σε, ὅσον ἐξ ἐνδεεστέρων τῶν παρασκευῶν ὡρμημένος ἀντισηκοῖς ἐκείνοις σαυτόν. οὕτω μεγαλοδύναμον δίδως τὴν σὴν ῥοπὴν τῷ τῶν πραγμάτων ἐνδέοντι. καὶ βούλεται μέν σε μηδ' ἂν ὅλως γενέσθαι. θαυμάζει δὲ ὡς καλὸν γενόμενον. καὶ καταρᾶται μὲν τῇ σῇ γεννήσει. εὐδαιμονίζει δὲ σοῦ γεννησαμένους. καὶ σοῦ μὲν ἀτεκνίαν κατεύχεται, ὥστε περιγραφῆναι τὸ σὸν μὲν γένος ἐν σοί. ἑαυτῷ δὲ γενέσθαι τοιούτων παίδων ἐπεύχεται, καὶ νῦν πρώτως αἰσθάνεται δυστυχῶς ἐπὶ τοσοῦτον τῆς περὶ σοῦ εὐτυχίαις δεθείς, ἵνα καὶ πλεῖον ἀλγήσῃ πλειόνων ἀποστερούμενος. ἓν μόνον εἰς παράκλησιν ἔχει τὸ παρὰ τοῦ γενναιοτάτου Ῥωμαίων τὰ τοσαῦτα παθεῖν. ἐπεὶ καὶ φιλεῖ δοξάζεσθαι τὸν νικώμενον τῇ τῶν νικώντων μεγαλειότητι. καὶ εἰ παρῆν Ὅμηρος, εἶπεν ἂν καὶ νῦν ἐφ' ὑμῖν,

Πρόσθε μὲν ἐσθλὸς ἔφευγε, δίωκε δέ μιν μέγ' ἀμείνων.

Εὔελπις ἔσο καὶ σὺ πόλεων καλλίστη Νεοκαισάρεια. οὐκ εἰς μακρὰν ἕξειν τὸν ἐλευθερωτήν σοι Γρηγόριον. οὐκ ἀήθης εἶ τοῦ παρὰ Γρηγορίων εὐεργετεῖσθαι. καὶ τὸ γῆρας ἀποξυσαμένη τῆς νῦν κακότητος, φανήσῃ ὄντως Νεοκαισάρεια. ἔχεις ἀρραβῶνας τὰς γείτονας. προσεύχου τὸν καλὸν νυμφίον τῇ ἐπὶ σοὶ νίκῃ συναφθησόμενον, καὶ στεφανωθησόμενον στεφάνῳ τῷ ἐκ λίθου τιμίου. Χρυσὸς γὰρ ἵστα τῷ Ταρωνίτῃ τὰ τρόπαια. ἀλλ' ὁ μὲν ἀθεώτατος Τούρκας διά σε κάτω νεύει, καὶ τὰ ἐν ποσὶ μόνα βλέπει. ὁ πανταχόθεν δεχθεὶς περιάγων τὰς συβάδας κόρας τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ περινοῶν ἐξαλείφειν γῆν ὁμοῦ τε πᾶσαν καὶ θάλασσαν.

λῶσαι. ταῦτ' ἄρα καὶ πρὸς σὲ τοὺς συμβατηρίους λόγους ὡς μόνους ἐπικούρους σωτηρίας ὁρᾷ. καὶ τὰς χεῖρας οὐκ ἔτι πρὸς ξιφουλκίαν, ἀλλὰ πρὸς τὰς πίστεις ἐκτείνει. καὶ τὸ τόξον ἀνεὶς, ἀναλαμβάνει κηρύκειον. καὶ φίλον χρεῖν ἐπιθυμεῖ βέβαιον, ὃν ἐχθρὸν ἔχων εὗρεν ἄμαχον. ὁ δὲ Φράγγος, ὁ τὸν τράχηλον τέως σιδήρεος, κηροῦ χλιαροῦ φανεὶς μαλακώτερος, ἐκ προθυμίας σε προσκυνεῖ, καὶ διά σου τὸν κράτιστον ἡμῶν βασιλέα. τί δὲ οὐ μέλλει; ὁρῶν προσκυνοῦντα τὸν αὐτῷ προσκυνούμενον. καὶ τὸν δεσμοῦντα δεσμοῖς ἀρρηκτοτέροις ἐχόμενον τοῖς Ταρωνιτείοις θελήμασι. καὶ οὕτω τυραννούμενον ὑπὸ τούτων, ὥστε καὶ τῶν βασιλέων τὴν αὐτοῦ χαρίζεσθαι λύτρωσιν. καὶ πάλαι μὲν ταύτην σπουδάζοντι, καὶ πρᾶγμα τιθεμένῳ τοῦ παντὸς ἄξιον, δοῦλον χρεῖν ὠνητὸν, τὸν πάσης ἑῴας ἐλευθερωτὴν εἶναι ποιούμενον, καὶ οὕτω τοῖ μακροῖς τοῖς ὀνειρώγμασιν ἐμπλανώμενον, ὡς μηδὲ τὰ δευτερεῖα τῆς βασιλείου τιμῆς ἀνέχεσθαι, σὲ δὲ μόνον τοῦ σπουδαζομένου πρόξενον ἐντυχήσαντα. ταῖς σαῖς γὰρ ἐκβιασθεὶς ὁ Τοῦρκος χερσὶ, τὰς ἀνοχὰς καὶ ἄκων συνέθετο, ἐπί τε ἄλλαις ὁμολογίαις, καὶ τῷ τὸν Φράγγον ἀποδόσθαι πρὸς τὸν ἀήττητον ἡμῶν αὐτὸν αὐτοκράτορα. ἐπὶ τούτοις ὀφείλω μὲν καὶ ἄλλως ἐγώ σοι χάριτας. οὐ γὰρ μόνον ὡς ἀληθὴς ὑπό σου δεικνύμενος προείρηται, ἀλλὰ καὶ ὡς κοινῇ τῶν κοινῶν ἀπολαύων. ὀφείλουσι δέ σοι καὶ πάντες ὅσοι τὸ Χριστοῦ φέρουσιν ὄνομα, καὶ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ τἀγαθὰ συμβουλεύονται καὶ συνεύχονται. περὶ γὰρ τοῦ παναγάθου βασιλέως ἡμῶν τί δεῖ καὶ λέγειν, ὅπως τὴν σὴν ἀξίως ἀμείψεται καὶ εὐβουλίαν καὶ γενναιότητα, ὅς σε προθεὶς ἁπάντων ἀεί. καὶ τίς γὰρ βασιλέων περὶ τὸ κρίνειν ἄνδρας τούτου δεξιώ-

τερος

πρὸς γέγονε; τοῖς μάλιστα δεομένοις ἐπιστασίας δραστικωτέρας δίδωσι πράγμασιν, οἷόν τινα τεχνικώτατον ἰατρὸν δεινοῖς ἀντιτάττων νοσήμασι, καὶ κυβερνήτην ἀνθεστῶσι κλύδωνι. ἀλλὰ γὰρ οἷον τὸ τῆς ἐπιστολῆς χρῆμα χαλινός ἐστιν ἀτεχνῶς κατέχων στόμα ῥητορικὸν, καὶ μὴ συγχωρῶν ἐγκροαίνειν ἀγαθοῖς ἔργοις μακρότερα. ὑφ' οὗ κἀγὼ τὴν πρὸς τὸ πλεῖον λέγειν προθυμίαν ἀναστομίζομαι. ὡς εἴ γέ μοι παρῆν ἀνέτως λέγειν, ἔδραμον ἂν σοι δρόμους τοὺς λογικοὺς, τοῦ μὲν ἅρματός σου τῶν ἀρετῶν οὐδ' ὅσον εἰπεῖν ἐστὶν ὑστερίζοντας. πλέον γὰρ σοι τούτου ἐλαύνεται. ὃ δ' οὖν εἰς ἡμᾶς ἧκον ἱκανῶς ἔχοντας, καὶ οὐκ ἀξίως ἴσως τῷ θεάτρῳ τοῦ λόγου συνέπλεξα. τοῦτο μόνον εἰπὼν καὶ δὴ παύσομαι· αἶρε σου τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰ ὄρη, ὅθεν ἥκει σοι ἡ βοήθεια, καὶ ἥξει ἔτι καὶ ἐπιβάλῃς τοὺς σοὺς κάτω. μὴ τρέψῃς πρὸς ἑαυτόν. οὐ γὰρ ἀνθρωπίνης ἰσχύος τὰ τηλικαῦτα. οὐ μόνον ἀλλὰ τὸ πᾶν ἢ τὸ πλεῖον τῆς θείας χάριτος. καὶ ἐν τῷ θεῷ ποιεῖς δύναμιν, τῷ τοὺς πολεμίους συντρίβοντι. ἣν ταυτῷ ἐμβεβαιώσεις, ἢ καὶ πλείονα ἐπισπάσῃ, εὐγνώμων τῷ χαριτοῦντι γινόμενος. γένοιο δ' ἂν, εἰ πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς ἀγαθότητος εἰκονίζοιο, ἐκχεομένης καὶ πλουσίοις καὶ πένησι, τοῖς ἱερώτερον ζῶσι καὶ τοῖς κοινότερον, εἴ που θειότερον καὶ ἀνθρωπικώτερον, καθ' ὅσον ἕκαστοι ταύτης χρῄζουσι. δι' ἣν καὶ ῥυσθείης τῶν πονηρῶν καὶ τοῦ πονηροῦ, ὡς μήτε κακοῖο, μήτε κακύνοιο.

Τῷ τῆς Χαλκηδόνος, κυρίῳ Μιχαήλ.

Ἐπιστ. κζ.

Ἕως μὲν μόνα τὰ χρηματικὰ τῶν ἐκκλησιῶν διηρπάζοντο, τιμιώτατε ἀδελφὲ καὶ δέσποτα, ἠχθόμεθα μέν, πλὴν ἀλλὰ τὸ ἄχθος ἡμῖν ἑτέρωθι ἐκουφίζετο, ὁρῶσι τὰ πνευματικώτερα μὴ λυόμενα, κἀντεῦθεν παρακαλουμένοις τὰ μέγιστα. νῦν δὲ καὶ τούτων ἡμῖν λυομένων, οἴχεται πᾶσα παράκλησις. ὅταν γὰρ οἱ μὲν θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες οὐδὲν ἄλλο περὶ πλείονος ἐποιήσαντο τοῦ τὰς ἑκάστων ἐνορίας ἀκαινοτομήτους φυλάττεσθαι, καὶ μὴ τύφον κοσμικῆς ἐξουσίας τοῖς τοῦ πνεύματος παρεισδύεσθαι. οἱ δὲ τούτοις καὶ τοῖς ἄλλοις διαγγέλλειν διδαχθέντες, καὶ τοὺς σφαλλομένους ἐπανορθοῦσθαι, οἱ δὲ τούτους μάλιστα πάντων τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀνηκοΐαν τρέφουσι καὶ ἀδρύνουσι, καὶ πρὸς ἀλλοτρίας ἐνορίας εἰσωθιζόμενοι πάντα φύρουσι καὶ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα δίκαια, οὐκ οἶδα ποίαν ἄλλην παράκλησιν ἕξομεν, ἢ μόνην τὴν τῶν γινομένων κακῶς διόρθωσιν. πρὸς ἣν καὶ τὸν ἡμέτερον ζῆλον οὐ μικρὰν ἡμῖν εἰσοίσειν ἡμῖν πιστεύοντες τὴν συντέλειαν, γνωρίζομεν τῇ σῇ ἱερότητι τὸ παρὰ κανόνας γινόμενον Κίτλαβα. ἀλλ᾽ ὅπως μή μοι γελάσῃς πρὸς τὸ βάρβαρον ὄνομα. ἐνορία τίς ἐστι, τῇ καθ᾽ ἡμᾶς ἀρχιεπισκοπῇ διαφέρουσα, ἐν ᾗ τό τις μοναχῶν ἀνεγείρων οἶκον εὐκτήριον, ἐκωλύθη παρ᾽ ἡμῶν, ὡς παρὰ γνώμην ἡμετέραν τοῦ ἔργου ἀρξάμενος, καὶ μήτε τοῖς κανόσι, μήτε τοῖς τῆς πολιτείας νόμοις ἐγνωσμένα ποιῶν. ὁ δὲ σταυροπήγιον πατριαρχικὸν λαβὼν ἔφησε καὶ οὕτω τοῦ ἔργου ἄρξασθαι. ἐκεῖνος μὲν οὖν ἀκοινωνησίας παρ᾽ ἡμῶν ἐνεδέθη δεσμοῖς, τοῖς κανόσιν, ὡς οἶσθα, διωρισμένα ἐπιβαλόντων αὐτῷ. ἡμεῖς δὲ οὖν

περὶ

περὶ ἐλαχίστου τὸ πρᾶγμα τιθέμενοι, καὶ τῷ τιμιωτάτῳ μὲν χαρτοφύλακι, κυρίῳ Πέτρῳ, περὶ τούτου ἐγράψαμεν, ὅσα τὸ μέτρον τῆς ἐπιστολῆς ἐνεδίδου. καὶ τῇ σῇ δὲ φιλοθέῳ, καὶ διὰ τοῦτο φιλοκανόνῳ, ὁσιότητι γράφομεν, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς περὶ τούτου τῷ ἀνδρὶ ὁμιλήσῃς. εἰδότι μὲν οὐδενὸς ἧττον ἃ τοῖς κανόσι διώρισται, καὶ ἥτις ἐπίκειται ποινὴ τοῖς ταῦτα παραλύειν ἐθέλουσι. πλὴν οὐκ οἶδ' ὅπως συγχωροῦντι τοιαῦτα γίνεσθαι, ὑφ' ὧν πᾶσα εὐταξία καὶ εἰρήνη τῶν ἐκκλησιῶν ἀπελαύνεται, καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ χυθὲν, ἵνα εἰρηνοποιήσῃ τὰ πάντα, κενὸν ἀποδείκνυται. τίς γὰρ ἐν Βουλγάροις μετουσία τῷ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχῃ, μήτε χειροτονίας ἐπ' αὐτῇ δίκαια ἔχοντι, λαχούσῃ τὸν ἀρχιεπίσκοπον αὐτοκέφαλον, μήτ' ἄλλό τι διαδεξαμένῳ κατὰ ταύτης προνόμιον. διὰ τίνος δὲ καὶ τὰ σφάλματα τῶν μοναχῶν τῆς κατὰ γνώμην αὐτοῦ συστάσης μονῆς τηρηθήσεται καὶ διορθωθήσεται. διὰ τοῦ τὰ τῶν ὑποκειμένων αὐτοῦ ἄλλων μοναχῶν ἐπικρατοῦντος, καὶ διευθύνοντος, ὃν ἔξαρχον ὀνομάζομεν. καὶ ποῖος οὗτος Κρονίων ὄζων κεκεσέλλευος ἱερῶν τὸ τοῦ Κωμικοῦ ἐν Τραγικοῖς πάθεσιν, ὃς Κωνσταντινουπολίτου παρουσίαν ἐξάρχου ἐν Βουλγάροις μετρίως οἴσει, καὶ οὐχ ὡς μοιχοῦ χρήσεται. μεστὸν ζήλου θυμὸν, ὅ φησι Σολομὼν, ἐκδεχόμενος. ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ οἶμαι. τίς δ' ἂν ἄλλος καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀπαγγελίαν οὐ δυσχεραίνοι τοῦ ἀνομήματος, εὐσεβείας γοῦν ἐμπεριπατούσης ἡμῖν, καὶ κανόνων δοκούντων ἐμπνεῖν ἐπὶ τῷ καθ' ἡμᾶς πολιτεύματι. εἰ μὲν οὖν καὶ τὸ ἡμέτερον γράμμα, καὶ ὁ σὸς λόγος, τὸ σπουδαζόμενον ἐξανύσαιεν, χάρις μὲν τῷ τῆς εὐταξίας καὶ εἰρήνης θεῷ· χάρις δὲ καὶ τῇ ὑμετέρᾳ ἀγάπῃ. ἧς καὶ αὐτοῦ καὶ αὐτὸς θεὸς εἶναι λέγεται καὶ πιστεύεται. εἰ δὲ κωφεύσαιεν πρὸς ταῦτα οἱ δυνάμενοι τὰ κα-

κῶς

κῶς γινόμενα διορθώσασθαι, ἀνάγκη καὶ κοινότερον ἐκβοῆσαι, καὶ πρὸς πλείους ἐκλαλῆσαι τὸ ἄλγημα. εἰ γὰρ τινες εὑρεθεῖεν οἱ τοῦτο ἰάσασθαι βουλησόμενοί τε καὶ δυνησόμενοι· πλὴν ἀλλ' εὐχοῦ ἡμῖν τὸ ἀπραγμονέστερον καὶ εἰρηνικώτερον. οὐ πώποτε γάρ, οὔτε αὐτοὶ πράγματα ἔχειν, οὔτε ἄλλοις παρέχειν ἐπεθυμήσαμεν. ὁ καὶ νοῦν ἡμῖν προστίθει ταῖς σαῖς εὐχαῖς, πανίερε δέσποτα.

Τῷ χαρτοφύλακι, κυρίῳ Νικήτᾳ.
Ἐπισ. κή.

Διαπλασθεῖσά τις φήμη περὶ ὑμῶν, ἅγιε πάτερ καὶ δέσποτα, οὐ μετρίως τὴν ἡμῶν ἀσθένειαν συνεκλόνησε. εἰ γὰρ καὶ τῇ ἡμετέρᾳ στερρότητι τῆς πέτρας ἀσφαλῶς ἐχομένων, οὐδὲν ἱκανὸν ὥστε μικρὸν γοῦν ἐμποιῆσαι κλόνον. πλὴν γὰρ οἵ γε μᾶλλον ὑπόθεσιν τὰ τοιαῦτα, τοῦ στερεώτεροι καθίστασθαι, τίθεσθε. ἀλλά γε ἡμεῖς τοῖς τυχοῦσι δονούμεθα, σαθροτέραν πάντως τὴν οἰκοδομὴν ἐργασάμενοι. ἡ δὲ φήμη, ὅτι πονηροὶ καὶ γόητες ἄνθρωποι, τῷ πατρὶ τοῦ ψεύδους ὑπηρετούμενοι, τῷ τῶν βασιλέων ὕψει περὶ ὑμῶν ἀξίας αὐτῶν ἐρυγὰς ἀνέπεμψαν, καὶ ἀεὶ τὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν ἀναφύροντες βόρβορον, τὴν δυσωδίαν παχύνουσιν. ὥστε ἤδη καὶ τοὺς βασιλεῖς ἀηδίας, καίτοι ἄλλως ἡδομένους ὑμῖν, ὡς Χριστοῦ ἀληθεῖ εὐωδίᾳ. ἀξιῶ τοίνυν δηλωθῆναί μοι περὶ τῆς σῆς ἁγιωσύνης, εἰ κατὰ τὴν φήμην ταύτην τὰ πράγματα. περιττὸν μὲν οὖν οἶδα τοῦτο κρινούσης καὶ μᾶλλον ὀχλοῦν, ἢ τῶν διαβαλλόντων οἱ λόγοι. ἐμοὶ δ' οὖν ἀναγκαῖον ὄν, οὐ περὶ τῇ σῇ τιμιότητι δεδιότι, περὶ δὲ τῇ ἐμῇ ἀθλιότητι. εἰς ἐν ταῖς νῦν τῶν θλίψεων ἡμέραις μετὰ πάντων σχεδόν τι Χριστιανῶν τὴν ἐκ

τῶν

τῶν σῶν λόγων δρέπειν λαμβάνων, ἅμα καὶ παράκλητόν σε τίθεμαι μετὰ τὸν πρῶτον παράκλητον. ἀλλὰ σὺ μὲν κατὰ τοὺς θέντας μίσος ἀντὶ τῆς ἀγαπήσεως, καὶ ἐνδιαβάλλοντας ἀγαθωσύνην, καταδιώκεις. ὁ τῆς ἀληθείας διορθώσαιτο κύριος. σὺ δὲ τηρηθείης ἡμῖν καὶ ἄλλοις, καὶ φῶς, καὶ ζύμη. καὶ ἀπολάβοι μὲν σου πρὸς ὅπερ ἕκαστος χρήζομεν.

Τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Νικήτα, διακόνῳ τῷ τοῦ Χαλκηδόνος. Ἐπις. κθ'.

ΤΟν Ἀντίλοχον οἶδα, ὦ παῖ ἱερώτατε, τοῦ πατρὸς ὑπερκινδυνεύσαντα Νέστορος, ὅτι πρὸς τὰς ἐκείνου τὴν τοῦ Αἰθίοπος λόγχην αὐτὸς ἐδέξατο. ἐγὼ δέ σε οὐ πρὸς κινδύνους ὁ σὸς καλῶ πατὴρ, ἀλλὰ πρὸς διακονίαν ἀκίνδυνον. ἀποδειλιάσας οὖν, καὶ ἀπαγορεύσας τὴν οὕτω ῥᾳδίαν βοήθειαν. ἀλλ' οὕτω γ' ἂν καταισχύναις καὶ τὰς ὠδῖνας τοῦ λόγου, καὶ τὴν ἀπόδειξιν, καὶ τὴν μαίευσιν, καὶ θρέψιν ἐκείνην ὅσην τε ἐν γάλακτι, καὶ ὅσην ἐν στερεωτέραις τροφαῖς ἐποιήσατο. ἀλλὰ μὲν τοῦτο οὐκ ἔστι. τριγαροῦν οὐδὲ τὸ ἡγούμενον. τίς οὖν ἡ βοήθεια, ἣν ὁ γλυκύς σε πράκτωρ λόγος εἰσπράττεται; πρὸς τὴν ἡγιασμένην αὐτὴν τεκοῦσαν, τὴν μητέρα τῆς ἁγίας δεσποίνης, γράμμά μοι ἐκτέθειται. οὐ μᾶλλον ἡμῖν ἢ αὐτῇ συντικεῖν, ὦ φίλε. ἀξιοῖ γὰρ καινόσι βοηθῆσαι ταύτην ὑπὸ τοῦ πανσεβάστου αὐτῆς υἱοῦ τοῦ πρωτοσπάτωρος θλιβομένοις. μᾶλλον δὲ ἐκείνῳ αὐτῷ βοηθῆσαι τῷ θλίβοντι. τοῖς μὲν γὰρ οὐδὲν δεινὸν τὸ πιέζεσθαι, θεῖον γάρ ἐστι χρῆμα. κἀκείνου θέασμα, καὶ ἀποσωμάτισμα οὗ τὴν δύναμιν ἐν ἀσθενείᾳ πληροῦσθαι πιστευόμεθα. ἐκείνῳ δὲ, πολὺς καὶ βαρὺς ὁ κίνδυνος. καὶ

ὅσοις καὶ οἷός τις θεοῦ διαταγὰς λύουσιν. εἴ τε γοῦν ὡς ὑπὸ θεοῦ συμμαχοῦσα, οἱ νόμοι ἐπηρεάζονται. εἴ τε ὡς οἰκεῖον ἦν τὸ τοῦ ἐπηρεάζειν ἐπηρείας ἐκλύουσα. πάντως δὲ κερδαίνει τὰ μέγιστα. τοῦτο δὲ τὸ γράμμα δικαιοῦμεν ἐμφανισθῆναι διά σου τῇ τοῦ θεοῦ δούλῃ, καὶ κοινῇ κυρίᾳ ἡμῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς τὸν πανσέβαστον πρωτοστράτορα περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἔγραψα, καὶ τὸ πρὸς τοῦτον γράμμα ταύτῃ ἐμφανισθήτω. ὡς ἂν δι' αὐτῆς ἐκείνῳ δοθῇ. καὶ τοῦτο γὰρ ἀξιοῦμεν τὴν ὁσιωτάτην γυναικῶν ἐν τῷ πρὸς αὐτὴν γράμματι τὸ τῆς διακονίας ἐπίταγμα, πάσης ἀπηλλαγμένον βαρύτητος, καὶ πατρὶ προσῆκον ὄντως φειδομένῳ παιδὸς δυνάμεως, τοῦτό μοι τελέσειν. καὶ πᾶν ἀπέχω τὸ ὀφειλόμενον. αὐτὸς μὲν οὖν καὶ μείζω καὶ κρείττω δύναιο, ἡμεῖς δὲ καὶ τῶν δοκούντων μικρῶν καὶ διαφόρων πειρασμῶν ἐκτὸς εἴημεν, ὡς ἂν μηδὲ τοὐλάχιστον μήτ' ἄλλοις μήθ' ὑμῖν ἐνοχλοίημεν.

Τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ, κυρίῳ Ἀδριανῷ. τῷ ἀδελφῷ τοῦ βασιλέως.

Ἐπιστ. λ'.

Τίς εἰμι ἐγώ, κύριέ μου, κύριε, ὅτι ἠγάπησάς με ἕως τούτων. ἵνα πρός σε νῦν ἃ Δαβίδ ποτε πρὸς θεὸν, φθέγξωμαι. τί μοι τηλικοῦτον ἀνετίθης φορτίον, καταγνόντι πᾶσαν τὴν φορταγωγὸν δύναμιν. τοῦτο γὰρ αἱ κίονες ἄντικρυς αἱ οὐρανὸν φέρειν ἔχουσιν, ἐφ' ἃς τῆς Ἄτλαντος δεῖ δυνάμεως. ἐμὲ διασχεῖν κελεύεις τὰς νεφέλας τοῦ προφητικοῦ γράμματος, καὶ γυμνὸν παραδεικνύναι τὸν ἥλιον. ἐμοὶ δὲ τίς ἀποφυσήσει τὴν τῶν πραγμάτων νεφέλην, ἣν αἱ τῶν συκοφαντῶν ἀναφοραὶ παχεῖαν

ἀνέθρε-

ἀνέθρεψαν ἐκθυμιῶντα καθ᾽ ἡμᾶς ἡλίῳ. ὅστις ποτὲ οὗτος ὁ ἥλιος. ὃς καλὸς μὲν ὡς νυμφίος, εὐμεγέθης δὲ ὡς γίγας, καὶ πάντα τῇ καύσει καὶ τῇ θάλψει ζωογονῶν καὶ νικῶν. δέον ἐκτήκειν ταύτας, ὡς μηδ᾽, εἰ γένοιντο, φαίνεσθαι· ὁ δὲ παχύνει καὶ εἰς νεφελῶν σύστασιν. τυχὸν μὲν κατὰ λόγον. ὡς δὲ τοῖς πολλοῖς δοκεῖ, παρὰ λόγον. οὔπω γὰρ ἐκ τῶν προτέρων αἰθρίαν ἔχομεν, αὖθις σὺν δ᾽ Εὖρός τε Νότος τ᾽ ἔπεσε, Ζέφυρός τε δυσαής, ὀρώρει δ᾽ οὐρανόθεν νύξ, ὅ μοι καὶ πλείους καὶ πικροτέρας τὰς ἀκίδας τῆς ἀθυμίας ἐμπήγνυσιν. ὅταν ἄνωθεν ἔχω τὴν νύκτα, ὅθεν φῶς ἐπήλπισα. ἀλλὰ γὰρ ἵνα καὶ αὐτὸς συνιστῶ νεφέλας τῇ ἀσαφείᾳ, καὶ σκιάζω τοῦ λόγου τὸν ἥλιον, οἱ χθὲς καὶ πρώην μοι ἐπαναστάντες ἄδικοι μάρτυρες, οὓς ὁ κράτιστος ἡμῶν βασιλεὺς, καὶ σὸς παμπόθητος ἀδελφὸς, τὸ ψεῦδος φωράσας ἀποπεσεῖν τῶν διαβουλίων αὐτῶν πεποίηκεν. ὡς ψεύσασθαι τὴν ἀδικίαν ἑαυτήν. οὗτοι νῦν πάλιν αὐτῷ προσελθόντες, καὶ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν εἰπόντες, τοσοῦτον ἴσχυσαν, ὥστε καὶ τὰς λευκὰς ἐκείνας ψήφους, ἃς τοῖς δικαίοις ἡμῖν ἐχαρίσατο, νῦν πεῖσαι κατὰ χάους βαλόντα μελαίνας ἀντεξενεγκεῖν, καὶ πολλῆς γεμούσας συγνότητος. καὶ τὴν τῷ ὄντι βασιλικὴν ἐκείνην κρίσιν τὸν τῆς Πηνελόπης ἱστὸν φανῆναι, τῇ μὲν ἡμέρᾳ τῆς ἀληθείας ἐξυφανθέντα, τῇ δὲ νυκτὶ τοῦ ψεύδους ἀναλυθέντα. καὶ τὸ δεινότατον, ὅτι καὶ ἐρήμην αἱρούμεθα. ὡς γὰρ ἐπυθόμην, ὁ ἐπαφεθεὶς ἡμῖν ἀναγραφεὺς ἀφελέσθαι τοῦ ἐν Ἀχειδι τῆς ἐκκλησίας χωρίου διώρισται. χωρίον, ἐφ᾽ ᾧ καὶ ἀνταλλαγῆς ἔγγραφα προὔβησαν. τῆς ἐκκλησίας ἀντὶ τῶν πλανηνῶν, ὧν δεσπόζουσα ὑπεξέστη τῷ δημοσίῳ, τοῦτο λαβούσης διὰ τὴν παροικικὴν δουλείαν. χρῆμα πάντων ἀναγκαιότερον. καὶ χρυσόβουλλος λόγος ἑδράζων

τὴν ἀνταλλαγὴν προσεγένετο. καὶ βασιλικὸν ἐπαπειλήθη σημείωμα. ὅτε τὸν Ἡρακλέα ἐρεσχελοῦντες ἦσαν οἱ Κέρκωπες. ἐπὶ τούτων τίνα με οἴει ψυχὴν ἔχειν. πῶς δ' οὐχί, κατὰ τὸν θεῖον Ἱερεμίαν, καὶ τὴν κοιλίαν ἀλγεῖν, καὶ τὰς αἰσθήσεις μαιμάσσεσθαι καταθορυβούμενον πάντοθεν, καὶ οἷον ἐκβακχευόμενον. δηλοῖ γὰρ τὸ φρόνημα, τὸ αἰφνίδιον καὶ ἀπροσδόκητον, καὶ πλεῖστον παρὰ λόγον ξυμβαῖνον. ὁ σεμνὸς Θουκυδίδης φησί. ἔγωγέ τοι καὶ ταῖς χθιζαῖς συκοφαντίαις, εἰ καὶ μὴ ἐρριζώθην βεβαίως, πλὴν ἀλλ' ὅτι τοῦτο μόνον ἐσπάρησαι κατὰ γῆς ἀγαθῆς τῆς βασιλικῆς ἀκοῆς, ὥς τι κάνυζον, ἢ ἀκόνιτον, ἢ ἄλλό τι δηλητηριῶδες φυτόν. κἀκείναις τοίνυν οὕτω κατεκάμφθην τεταλαιπωρηκώς, ὡς συγκύπτειν χαμαί, καὶ κάτω νεύειν, μηδὲν ἀξιωματικὸν ἔχων δίαρμα, καὶ φέρειν παρὰ δούλων. τυπτόμενος. ὁ βασιλεύων ἐν τοῖς βασιλείοις Χερσὲ, καὶ μηδ' ὅτι κελευόμενος ἐρραπίσθης, πρᾶος τὸν ἐκ δούλου ῥαπισμὸν ἀνενέγκων. τίνα γὰρ ὄκνησις εἴη τὸ μὴ οὐχὶ καὶ χεῖρας ἐπιβάλλειν ἡμῖν ὁρῶντα τοὺς κατεῖπόντας οὕτω παροινοῦντας ὡς ἡμιθέους ἐν ἡμιόνοις φασί, καὶ παροίνιον ποιουμένους διήγημα τό, τάδε καὶ τάδε τῶν βασιλέων εὐσεβεστάτων κατὰ ἀρχιερέως συμπλασαμένους εἰπεῖν, καὶ ἀποδράναι τὴν δόκην, εἶτα τούτῳ ἐπικαχάζοντας. τετέλεσται γὰρ κἀνταῦθα ἐπ' ἐμοὶ τὸ Δαβιτικὸν κατ' ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πύλαις, καὶ εἰς ἐμὲ ἔψαλλον οἱ πίνοντες οἶνον. πάνυ γοῦν ἀνέξονταί μου ἢ ἐλέγχοντος, ἢ ἐπιτιμῶντος, ἢ παρακαλοῦντος. εἴ τε τοῦ λαοῦ μέρος εἶεν, εἴ τε τῆς ἐκκλησιαστικῆς συγκληρώσεως. ἰδόντες τίνος οὐ κάκιον ἐπὶ τοῖς προτέροις ἐλεγμοῖς πράττονται, δι' οὓς ἐκθηριωθέντες οἱ τούτοις ὑπεύθυνοι, λόγοις μίσους ἐκύκλωσάν με, καὶ ἐπολέμησάν με δωρεάν. καὶ ἐπὶ πᾶσιν

οὐχὶ

οὐχ ὅπως τομὴν οὐκ ἔδοσαν, ἀλλὰ καὶ ὡς τροπαίῳ τῇ
κακίᾳ ἐλλάμπονται καὶ φόβος οὐδαμοῦ. μένουσι δὲ ὥσπερ
πρόβατα αἰώνια, καὶ συνετέλεσαν ἐν ἀγαθοῖς τὸν βίον αὐ-
τῶν. οὐκ ἄκαιρον γὰρ τὸ τοῦ πολυπαθοῦς Ἰὼβ φθέγξασθαι.
ἐγὼ γὰρ τὴν Λερναίαν ὕδραν ᾔδειν, καὶ τῆς τομῆς διπλασίω
ἑαυτῆς γινομένην, καὶ πράγματα παρέχουσαν Ἡρακλεῖ
τῷ γενναίῳ, ξίφος μόνον ἐπ' αὐτὴν αἴροντι. κἂν ἐκιν-
δύνευσεν ὁ ἥρως, ἢ καὶ πάντως γε ὁ ἆθλος τῷ ἥρωϊ, εἰ
μὴ καὶ τὸν καλὸν Ἰόλεων πυρφέρον προσεταιρίσατο, τὰς
τομὰς ἐπικάοντα. τί τοῦ μύθου δηλοῦντος, ἐμοὶ δοκεῖν,
ὡς ἐπὶ τὴν κακίαν [τοῦτο γὰρ ἡ Ὕδρα.] οὐκ ἐπιπολαίου
δεῖ τομῆς καὶ κολάσεως. κακοὺς γὰρ ἂν οὕτω κολαζο-
μένους ἀπεργασαίμεθα, οἰομένους ἐμπαῖξαι τῇ δίκῃ, καὶ διὰ
τοῦτο τοῦ λοιποῦ τὴν πονηρίαν παῤῥησιαζομένους ἀδεέστερον καὶ
γυμνότερον. πολυπλασιάζεται γὰρ ἡ τόλμα τοῖς πονηροῖς,
ὅταν μαλακωτέρας τῆς ποινῆς πειραθῶσιν, ἣν αὐστηρὰν
εὑρεῖν ἤλπισαν. οὐκοῦν ἀποτμητέον μόνον τὰς τῆς κακίας
ἐκχύσεις, ἀλλὰ καὶ τὰς πηγὰς ἀποξηραντέον τὰς θηριώ-
δεις κεφαλὰς καὶ φύοντος καὶ τρέφοντος αἵματος. εἰ δὲ
μηδ' ἁπλῶς οὕτως αἱ κακαὶ προβολαὶ τέμνοιντο, τοῦτ'
αὐτὸ τὸ τῆς παροιμίας, Λέρνη κακῶν. ἀλλ' οὕτω μὲν καὶ ἐπὶ
τῶν προγεγονυίαις ὕβρεσι καὶ ἡ καρδία μου ἐγκατέλιπέ με.
ὅπερ ἐστὶν ἡ ζέσις τοῦ πνεύματος, ἢ κατὰ πάσης κακοηθείας
ἐῤῥωμένη, καὶ τὴν γλῶσσαν ὄντως ἐδείκνυεν πυρίνων γλωσ-
σῶν μαθήτριαν. εἰ δὲ καὶ τὰς παρὰ τοῦ νῦν κατὰ γραψαμένου
πληγὰς προσλάβοιμι, βαρεῖαν, ὥς φασιν, ἐκδεξαμένου
παρὰ τῶν βασιλείων χειρῶν τὴν μάστιγα, καὶ κελευσθέντος τοῦτο δὴ
τὸ τοῦ Ἡσαΐου ἀλλοτρίως τοῖς ἡμετέροις χρήσασθαι. τοῦτο γὰρ
ᾔνυσαν, ὡς ἀπειλοῦσιν οἱ μισοῦντες ἐν πύλαις ἐλέγχοντας,
καὶ λόγον ὅσιον βδελυσσόμενοι.. ἀλλ' ἐνταῦθα μοι παρέστω

Βαρούχ, ὑπογραμματεύων Ἱερεμίᾳ θρηνοῦντι, καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ φυλάττων ἀοιδίμους τὰς συμφοράς. εἶτα τοιούτων κηλίδων καὶ τοσούτων ἡμῖν ἐναπολειφθεισῶν, οἴῃ θείας ἐμφάσεις τοῦ νοῦ τὸ κάτοπτρον δέξασθαι. οἷς καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ. τοῦτο μὲν εἰκός τι καὶ κατὰ λόγον. πλὴν ἐπεὶ τῷ θεῷ, καὶ τῷ ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ βασιλευούσῃ, καὶ τῇ τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος ἀγαθότητι τῆς καθ' ἡμᾶς ἀνεθήκαμεν, πεποίθαμεν ὡς ἡ ἐλπὶς ἡμῶν οὐ καταισχυνθήσεται, οὐδ' ἀπολεῖται εἰς τέλος ἡ τῶν πενήτων ὑπομονή, οὐδέ τι κατισχύσει σοφίας κακία. εἴ τι δεῖ τῇ σοφίᾳ τοῦτο ὑποφαινομένην πείθεσθαι. καὶ τὸ γὰρ ῥᾴους γινόμενοι, ἐγχειρίσομεν τῇ ἐργασίᾳ τοῦ ἐπιτάγματος, καὶ γεῦμα στελοῦμεν τοῖς τὴν γεῦσιν κεληκωτάτοις ὑμῖν. κἂν μὲν ἀνθοσμίας δόξῃ τὸ γεῦμα, καὶ τῆς ἀμπέλου ἐκείνης γέννημα, ἧς ὁ οὐράνιος πατὴρ γεωργός ἐστι, καὶ τοὺς λειπομένους ἐκθλίψομεν βότρυας. εἰ δ' ὀξίνου καὶ τὴν γεῦσιν δριμύσσοντος, οἵοις δὴ Χριστὸς παρὰ τῶν σταυρωτῶν ποτίζεται, ἀποκτεινάντων αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ τοῦ τῶν γραφῶν βουλήματος, ματαιοπονοῦντες εἰσόμεθα. τὸ δ' οὖν παρὸν ἀνασχέσθω τῆς ἡμῶν ἀσθενείας ἡ σὴ φιλανθρωπία, ἄχρις οὗ μικρόν τι κουφισθέντων ἡμῶν αἱ παρειμέναι χεῖρες καὶ τὰ παραλελυμένα ἰσχύσωσι γόνατα, Χριστοῦ, ὅς ἐστι δύναμις, ἡμᾶς ἐνισχύοντος, τοῦ τῆς ἀσθενείας καὶ ψυχικῆς καὶ σωματικῆς ἀνωτέρου. ὅπερ ἐστὶ κακιώσεως καὶ κακώσεως.

Τῷ Βρυεννίῳ, τῷ συμπενθέρῳ τοῦ βασιλέως.
Ἐπισ. λα΄.

Ἀφ᾽ οὗ πρώτως ἐγευσάμην τοῦ τῆς σῆς χρηστότητος μέλιτος, μεγάλε ἐπιφανέστατέ μου αὐθέντα, ἔγκειταί μοι μὲν τῷ τῆς καρδίας στόματι ὁ ταύτης χυμός. γλυκείας δὲ τὰς ἀναφορὰς ποιούμενος, οὐκ ἔστιν ὅτε μὴ μνημονεύειν με ποιεῖ τοῦ τῆς σῆς μεγαλειότητος ὕψους. ἀμέλει καὶ ἀεί σοι ποθῶ διαλέγεσθαι. μὴ ἔχων δὲ ὁ δύστηνος ὅπως δροσίσω τὸν πόθον, ἀδικεῖ γάρ με περὶ τὸν δροσισμὸν τὸ διάστημα, γράμμασι τοῦτον σαφίζομαι. καὶ διὰ τούτου σαυφημί σοι, καὶ τὰ εἰκότα προσφθέγγομαι, ὑγιαίνειν οὖν καὶ σώματι καὶ ψυχῇ, καὶ εὐοδοῦσθαι τοῖς περί σε, ἵνα σοι διὰ πάντων ὁ χαρακτὴρ τῆς εὐδαιμονίας ἐμφαίνοιτο, καὶ ἀκούοιμι περί σου, ἆθλα καὶ θεῷ φίλα, καί σοι προσήκοντα, καὶ ἡμῖν δι᾽ εὐχῆς ἀγόμενα. ἱερέων ἡμᾶς, ὡς πατέρων. λαοῦ ἀνάπαυσιν, καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐπαναγωγὴν, ὡς ἐλευθερωτοῦ καὶ λυτρωτοῦ ἥκοντος. βαρβαρικῶν χωρῶν καταδουλώσεις, χρηστότητος μᾶλλον χρηστότητι ἐπαγομένων ἢ δόρατι. τὸ μὲν γάρ ἐστι κινητικὸν πρὸς ἀπόδρασιν. ἡ δὲ χρηστότης μόνης ἐχέγγυον ἀγάπης χεῖρας τηρούμενον. ταῦτα καὶ πλείω τούτων ἥ τε φήμη πρὸς ἡμᾶς ἄγοι. καὶ ἡμεῖς αὖ τῷ μεγαλοφώνῳ στόματι τοῦ λόγου κηρύττοιμεν, τοῖς σοῖς κατορθώμασιν ἐφηδόμενοι, καὶ τοῖς εὖ πάσχουσι συνηδόμενοι. ἵνα τοῦτο γοῦν εὐτυχοῖμεν, τὸ πρὸς γείτονας ὁρᾶν μακαρίους, τοῦ φθάνου τὰς κόρας σβεννύοντες. ὡς τά γε ἡμέτερα καὶ λίαν ἔχει πικρῶς. εἰ δὲ ποθεῖς ταῦτα μαθεῖν διὰ τὴν περὶ ἡμᾶς σου χρηστότητα, ὁ τὸ γράμμα διακομίζων, ἃ περὶ τὸ γράμμα ταῦτα ἐκδιηγήσεται. ἡμέτερος γὰρ ὤν, καὶ διὰ τοῦτο παρὼν ἡμῖν, καὶ

ἀπαγ-

ἀπαγγελλομένων τούτων ἀκούσας, συνέπαθε τὴν ψυχήν, καὶ τῇ μνήμῃ παρακατέχων ἃ ἤκουσεν, ἢ κελευσθείη ἐξειπεῖν, ἕξει τὴν γλῶσσαν διδασκαλικῶν συμφορῶν διδάσκαλον. ἀλλὰ γὰρ ἡμεῖς μὲν τῷ πατρὶ μαστιζόμενοι, παρ᾽ ἐκείνου περιμένομεν καὶ τὴν παράκλησιν. ἐπεὶ καὶ πατὴρ πάσης παρακλήσεως λέγεται. αὐτὸς δὲ τὸν ὕψιστον καταφυγὴν ἑαυτοῦ ποιησάμενος, οὐκ ὄψῃ κακὰ προσερχόμενά σοι, καὶ μάστιξ οὐκ ἐγγιεῖ τῷ σκηνώματί σου, τηρούμενος πάσης ἀνωτέρου κακώσεως καὶ κακώσεως.

Τῷ ἐπισκόπῳ Τελαδίτζης.

Ἐπισ. λβ΄.

Ἐδεξάμεθά σου τὴν γραφήν, τιμιώτατε ἀδελφέ. ἐν ᾗ εὐγνώμονα μὲν σεαυτὸν συνίστης ἡμῖν, καὶ ὁμολογεῖς εὐεργέτας ἡμᾶς, καὶ κρείττους πατρὸς καὶ μητρὸς καὶ λοιπῶν συγγενῶν. ἠξίους δὲ καὶ τοῦ δεσμοῦ λύσιν λαβεῖν, ἧς παρὰ τῆς συνελθούσης ἡμῖν ἀδελφότητος ἐπετέθη σοι. ὡς μὴ καὶ αὐτῷ συνελθόντι, καὶ ταῦτα κληθέντα, κἀντεῦθεν πραγμάτων ἀναγκαίων οἰκονομίας κωλῦσαι. ἐπὶ μὲν τῇ τῆς εὐγνωμοσύνης προσποιήσει, καθ᾽ ὑπερβολὴν ἐβαρύνθημεν, ὅτι οὕτως ἀπόλωλεν ἐκ μέσων ἡμῶν ἡ ἀλήθεια, καὶ ὁ δόλος μετὰ τῆς αὐτοῦ ποικιλοβαφοῦς ἀμπεχόνης τῆς ὑποκρίσεως τῷ θεάτρῳ ἡμῶν ἐμπαρρησιάζεται, καὶ σκηνικῶς παίζει τὰ φρίκης ἄξια, εἰρήνην μὲν λαλῶν μετὰ τοῦ πλησίον, κακὰ δὲ τεκταίνων ἐν τῇ καρδίᾳ. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅπως εἰς τὴν μεγαλόπολιν εἰσελθοῦσα ἡ τιμιότης σου μυρίας ἐπαφῆκε τὰς τῶν διαβολῶν βολίδας τοῖς νῦν ἀναγραφομένοις εὐεργέταις ἡμῶν ἐν τῷ γράμματι. καὶ ὡς οὐδεὶς ὑπελείφθη σχεδόν, οὔτε

μείζων,

μείζων, οὔτε μείων, ὃς μὴ τὸ παρὰ τῆς σῆς γλώττης καθ' ἡμῶν δυσφημίαις τὰς ἀκοὰς ἐκκεκώφωται. τούτων οὐκ ὀλίγοι οὐδ' ἀναξιόπιστοι μάρτυρες. ἀλλὰ γὰρ ταῦτα μὲν καὶ λόγου μακρότερα καὶ καιροῦ ἐκτραγῳδεῖν τε καὶ ἀνακλαίεσθαι. συλλογιζομένοις ἐντεῦθεν ὡς οὐ μακροὶ οἱ τῆς ἀποστασίας καιροί, οὐδὲ μέλλουσι τὰ κατ' αὐτοῦ ἀπολούμενα. διὸ καὶ πρὸς τὸν δυνάμενον ταῦτα παῦσαι μόνον θεὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς αἴρομεν, καὶ πρὸς τὰ τῆς ἐκείνου δικαιοσύνης ὄρη, ὅθεν ἥξει ἡμῖν ἡ βοήθεια. ὁ γὰρ διδάξας πάντως καὶ οἷς ἐποίει, καὶ οἷς ἐλάλει, εὐχαρίστους εἶναι ἡμᾶς. τί μὲν οὖν εὐχαρίστους λέγω; καὶ τοῖς κακῶς ποιοῦσιν ἀγαθῶν χορηγούς. οὗτος ἢ διορθώσεται τὰ στρεβλά, ἢ κλάσει πάντως ἰδὼν ἀδιόρθωτα, ὥσπερ αὐτοῦ νόμος ἄνωθεν. ταῦτα μὲν οὖν ἐφ' οἷς ἡμῖν καινῶς τι καὶ ἀσυνήθως ταπεινολόγον σαυτὸν ἐφάντασας. τὴν δὲ λοιπήν σου ἀξίωσιν, ὡς Χριστοῦ μαθηταί, εἰ καὶ ἀνάξιοι, προσηκάμεθα. ὃς καὶ λοιδορούμενος, οὐκ ἀντελοιδόρει καὶ πάσχων, οὐκ ἠπείλει. παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως, καὶ τὴν τοῦ Πέτρου μικρολογίαν καταγνούς, ἑπτάκις ἀφιέναι δικαιοῦντος τῷ ἁμαρτάνοντι, αὐτὸς τὴν τοῦ ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ φιλοτίμως, ὁ ἐν ἐλέει πλούσιος, ἐπεδαψιλεύσατο. ἐδεξάμεθα γοῦν, ὡς εἴρηται, τὴν ἀξίωσίν σου, ἄλλως τε καὶ βαρείᾳ νόσῳ πεπεδημένου, ὡς ἔγραψας, καὶ τὸν τοῦ θανάτου ἐπανατεινομένῃ σοι κίνδυνον καὶ ὅσον γε τὸ εἰς ἡμᾶς ἧκον, ἴσθι λελυμένος ἐν ἁγίῳ πνεύματι, καὶ πᾶν ἀρχιερατικὸν ἔργον ἀνέτως τελῶν. πλὴν ἐπεὶ καὶ παρὰ πλειόνων ἀδελφῶν ὁ δεσμὸς ἐπεβλήθη σοι, καθὰ καὶ τὸ συνοδικῶς ἐκτεθὲν πρός σε γράμμα ἐδήλου, ἔγραψα μὲν ταῦτα καὶ πρὸς τὸν Πελαγονίου, καὶ πρὸς τὸν Στρομβίτζης, καὶ πρὸς τὸν Μαλεσόβης. δι' ὧν ὁ σὸς ὑπηρέτης τὴν πάροδον δή ποι-

ποιήσεται. καὶ οἶδ' ὅτι καὶ αὐτοῖς δόσει ἡ σὴ ἀξίωσις οὐκ ἀπόβλητος. καὶ λήσουσι δεσμὸν, ὃν ἐπέβαλον. ἔνι καὶ τῷ αὐτῷ κινούμενοι πνεύματι. γράψομεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς, καὶ πάντως παρ' ἐκείνων αὐτῶν μαθήσῃ τὸ ἐκείνοις παραστησόμενον. τὸ δ' οὖν ἡμέτερον, ὡς ἔφημεν, λέλυσαι. καὶ λοιπὸν ὑπὲρ ἡμῶν εὔχου. εὐλογῶν τοὺς ἀγαπῶντάς σε, καὶ μὴ καταρώμενος. αἰσχυνόμενος παρὰ τοσοῦτον ἐλθεῖν τῆς εὐαγγελικῆς ἐντολῆς, ἣ καὶ τοὺς διώκοντας εὐλογεῖν καὶ μὴ καταρᾶσθαι βούλεται.

Τῷ κυρίῳ Ἰωάννῃ, τῷ γραμματικῷ τοῦ Παλαιολόγου.
Ἐπιστ. λγ΄.

Ἄρα καὶ αὐτὸς τὸ τῶν πολλῶν πείσῃ, θεοτίμητε ἀδελφὲ καὶ δέσποτα, καὶ τὸ παρὸν καταμείψῃ γράμμα, ἐν καιροῖς ἀνάγκης πρός σε γινόμενον, οὔπω πρότερον γεγονὸς, ὅτι μὴ ἀνάγκη δηλαδὴ παρῆν ἐκκαλουμένη βοηθεῖν. ἢ ὡς λόγῳ σύντροφος, καὶ κρείσσω τὰ πάντα διδοὺς, οὐκ ἐπιλήψῃ τῶν ἐν καιρῷ τῆς νόσου καλούντων τὸν ἰᾶσθαι δυνάμενον, περιττὸν κρινόντων ἐνοχλεῖν αὐτῷ ὁπηνίκα ὑγιῶς τὸ σῶμα διάκειται. τοῦτο οἶμαι, μᾶλλον δὲ ἀσφαλῶς πέπεισμαι. εἰ μή τι γε ἐγὼ τῆς σῆς στερρότητος ἐπιλέλησμαι. ἀλλ' ἐπεὶ τοῦτο οὕτως ἔχον ἐστὶν ἡμῖν, ἄκουε λοιπὸν καὶ τὴν τοῦ γραμματίου ὑπόθεσιν. χωρίον τῇ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησίᾳ διαφέρον, περὶ τὸν Βαρδάριον διακείμενον, τοῖς ἀθεωτάτοις πράκτορσιν ἐφόδιον πρὸς τὴν ἡμετέραν κάκωσιν γίνεται. καὶ μάλιστα τῷ μὴ τὴν ἀπληστίαν ἰάσιμον Ἰασίτῃ, ὃς οὔτ' ἀνέρας τίειν οἶδεν, οὔτε θεόν. χαλεπὴ δὲ ἐλύσσα δέδοκεν. οὗτος

γείτοσιν

γείτοσιν ἡμῶν πονηροῖς, σαγήναις εἴ τι αὖ τις, καὶ πανάγρεις, πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ βουλόμενον συγχρησάμενος, συνέλαβέ τε σχεδὸν πάντα τὰ τοῦ χωρίου, καὶ κατέφαγέ με, ἐμερίσατό με, ὥσπερ ἐγκοτῶν τῷ λόγῳ ἀλογώτατος. ἐπεὶ τοίνυν, ὡς ἐπυθόμεθα, τῷ τοῦ πανσεβάστου αὐθέντου ἡμῶν υἱῷ ἡ περὶ τὸν Βαρδάριον ἀρχὴ νῦν ἀνετέθη, ἔγραψα μὲν τῷ κοινῷ αὐθέντῃ ἡμῶν, ὥστε συνήθως ἀντιλαβέσθαι ἡμῶν, καὶ ὑποθέσθαι τῷ περιποθήτῳ υἱῷ αὐτοῦ περὶ ἡμῶν τὰ χρηστότερα. χρηστεύσεται δέ, εἰ τά τε ἄλλα ἀνεπηρεάστους ἡμᾶς περὶ τὸ χωρίον τοῦτο διατηρήσει. καὶ δὴ καὶ τοῦτο ἡμῖν, μᾶλλον δὲ καὶ τῷ θεῷ χαρίσεται, τὸ μὴ ἀναγραφεῖς ἐπιπέμψαι τῷ χωρίῳ. τοῦτο γὰρ καὶ οἱ ἀπανθρωπότατοι τῶν πρακτόρων ἡμῖν ἐχαρίσαντο. Ταῦτα μὲν οὖν τοῦ αὐθέντου ἡμῶν ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν ἐδεήθημεν γράμματι. γράφομεν δὲ καὶ τῇ τῆς σῆς ἱερότητος ἠπιότητι. ὡς ἂν ταυτῷ ἀκολουθήσας, τῇ τε ἀγάπῃ ὑπουργήσαις εἰκότα, καὶ τῷ τῆς ἀγάπης θεῷ καὶ τοῦτο λειτουργήσαις, τὸ ἐμφανίσαι μὲν τῷ πανσεβάστῳ τὸ ἡμέτερον γράμμα. κέντριζε δὲ αὐτὸν ἀεὶ ἐπὶ τὸ πέρας ἐπιθεῖναι τοῖς ζητουμένοις διὰ τοῦ γράμματος, ὀχηρῶ σοι δοκῶ ἀδελφὸν θαυμάσιε. ἀλλά τι πάθω, πρὸς ἀνάγκην οὐκ ἔχων μάχεσθαι. ἣν καὶ τοῦ θείου γένους κραταιοτέραν ἡ παροιμία πεποίηκεν. ὑπόστηθι τοίνυν τὸν ἄθλιον τοῦτον, καὶ γενοῦ ἡμῖν Ἡρακλῆς λῃστοτόνος. λῃστὰς γὰρ ἐγὼ τῆς ἀληθείας τοὺς ἀναγραφεῖς τίθημι. θεός, ὦ καὶ διὰ τοῦ λόγου καὶ διὰ τοῦ ἐπαγγέλματος καθωσίωσαι, τηροίη σε πάσης κακώσεως ἀνώτερον καὶ κακώσεως.

Τῷ ἀδελφῷ τοῦ βασιλέως, κυρίῳ Ἀδριανῷ.
Ἐπισ. λδʹ.

Ἅγιέ μου αὐθέντα, διὰ μὲν τὸ ἔναγχος πρὸς τὴν μεγαλειότητά σου σταλέντος γράμματος νεφελῶν ἀπετραγῴδουν ζοφερὰν περὶ ἐμὲ σύστασιν. καὶ δυσφόρως ἔχων ἐπὶ ταύτῃ μόνον οὐ δάκρυσι τὴν ἐπιστολὴν διεχάραξα. νῦν δὲ καὶ χαλάζης εἶδον καταφοράν, θραύσεις ἐλεεινῶς τὰ ἡμέτερα. καὶ οὐκ ἔχω πῶς ἀξίως τὴν συμφορὰν ἀποκλαύσομαι. καὶ αὐτὴ γὰρ ἡ τῆς γλώττης ἰσχὺς ἐθραύσθη μοι. ὅσῳ καὶ γυμνότερον ἔχουσα. οἱονεὶ σκοπὸς τῶν βολαῖς ἐξέκειτο. πλὴν ἕν γε τοῦτο μόνον λέγειν ἰσχύω, ὅτι παντάπασιν ὑπὸ τοῦ ψεύδους παρευημέρηται ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ συκοφαντία, στεφανωσαμένη κατὰ τῆς δίκης, πομπεύει λαμπρὰ λαμπρῶς ἐπὶ πορφυροῦ τοῦ ἅρματος. διὰ τοῦτο ἐν ἡμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς, καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται οἱ καινοί. ἐμὲ γάρ, ὦ γῆ καὶ ἥλιε, ἐμὲ Βουλγάροιν δυοῖν παιζόμενον ἡ σκηνὴ τοῦ ἐνεστῶτος βίου προδείκνυσιν. ὁ δὲ Οἰδίπους ποῦ, καὶ τὰ κλεινὰ αἰνίγματα. ἀλλ᾽ αὐτός γε ὁ τῆς ἀληθείας μαθητής τε, καὶ φίλος, καὶ σύμμαχος, βοηθήσει αὐτῇ κινδυνευούσῃ, ὡς ἔνεστιν. ἔσται δὲ τοῦτο, εἰ εὐδοκήσεις ὑπερλαλῆσαι ταύτης εἰς τὰ ὦτα τοῦ βασιλέως καὶ ἀδελφοῦ. δεινὸν γάρ, δεινὸν τεθνηκότας κύνας ζῶντος λέοντος κατεπαίρεσθαι, θείοις καὶ βασιλικοῖς δεθέντος δεσμοῖς, καὶ φορβεᾷ τοὺς βρυχηθμοὺς ἐκκόπτοντος, οἷς καὶ μόνοις ἐκφοβεῖν δύναται. δεινὸν ξυρηθῆναι τῷ τῆς διαβολῆς ξυρῷ τὸν Σαμψών, εἶτα παραδοθῆναι τοῖς ἀλλοφύλοις, ὥστε καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορυχθῆναι, οἷς ἑώρα τὰ ἐπουράνια, καὶ ἀλήθειαν, τὰ τοὺς ἀθέους ἐκείνους τρέφοντα. ἀεὶ περὶ τὰ αὐτὰ δινεύοντα, καὶ προ-

κοπῆς

κοπῆς ἀνῃρ[illegible]μένον. οὐκέτι μοι λέγειν περαιτέρω τούτου ἰσχύς, οὕτω καὶ ψιλῇ τῇ μν[illegible] τῶν γινομένων συγχέομαι. εἰ δ' ἡ τοῦ βασιλέως δικαιοσύνη διὰ τῆς σῆς δυνατωτάτης ὑπὲρ ἡμῶν ὁμιλίας, συστολὴν ἐπιτάξει τοῖς νῦν τολμωμένοις ὑβριστικῶς καθ' ἡμῶν, τάχ' ἂν οἱ ξυρηθέντες τὴν κόμην ἀναθηλήσαιμεν. καὶ τὸν τῆς ὕβρεως οἶκον ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους ἐντρυφῶντας ἡμῖν καταστάσαντες, τὸν μακρὸν μὲν κάταθλον παύσαιμεν, αὐτοὶ δὲ μετὰ τῆς αἰσχύνης καὶ τὸν θάνατον ἐκφευξοίμεθα. ἀνθ' ὧν τηροῖο ὑπὸ τοῦ δικαίου, καὶ ταῖς ἀκρωρείαις νεμεσῶντος, θεοῦ, πάσης ἀνώτερος κακιώσεως καὶ κακώσεως.

Τῷ χαρτοφύλακι. Ἐπισ. λέ.

ΑΥ'τὸ τοῦτο, καὶ τὸν ἀδελφόν μου στείλασθαι, μέσου χειμῶνος δολιχὴν ὁδὸν ἀργαλέην τε, τεκμήριον τῆς καθ' ἡμᾶς ἀνάγκης γινέσθω σοι, ἅγιε πάτερ καὶ δέσποτα. πρὸς γὰρ μόνοις ἡμῖν δεῖ τῆς τῶν σῶν εὐχῶν βοηθείας. ὡς τά γε ἄλλα συκίνη, φασὶν, ἐπικουρία, οὕτω πολυφόρῳ συγκεκεράμεθα δαίμονι. ὡς ἐμοί γε πολλῶν συμπεσόντων ἀνιαρῶν, ἀφ' οὗ παρῴκησα μετὰ τῶν σκηνωμάτων Κηδάρ, τὰ νῦν ταῦτα τοσοῦτον ὑπερτερέουσιν ἐκείνων τῇ τῆς πικρίας ὑπερβολῇ, ὅσον ἐκεῖνα τῶν εὐφραινόντων ψυχήν. καὶ νῦν ἐμπράκτως ἔγνων εἴπερ ποτε, ὅτι τῷ τοῦ θεοῦ ἀποστάτῃ, καὶ τραχηλιαστῇ, πρὸς τὸ καταλιπεῖν τὰς ἐκκλησίας συνελαυνομένας, ὡς μικρόψυχοι, ἵν' ἐρήμοις αὐταῖς ἐγκυβιστήσῃ, καὶ παίξῃ τὰ θεῖα καὶ ἐπουράνια. ἀλλὰ βοήθησον τοῖς διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν διστάζουσι, καὶ τοῖς ἐν μέσῳ πελάγει δοκοῦσι καταβαπτίζεσθαι, τὸν λιμένα παρὰ σφίσιν αὐτοῖς ὄντα ἐδείκνυε, τοῦ λόγου ἐντὸς γινόμενοι καθιστά-

μεθα, καὶ τῷ ὄντι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἐν ταῖς ἡμῶν ἔχοντες εὑρισκόμεθα. καὶ διὰ πάντων δίδαξον τὸν τὰς τρικυμίας ἡμῖν ἐπεγείροντα, ὅτι μάτην ἐγκοῖ τὴν θάλασσαν, παρόντος ἡμῖν διά σου τοῦ ἐπιτιάσοντος αὐτῇ, καὶ λέγοντος. σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐν σεαυτῇ συντριβήσονταί σου τὰ κύματα.

Τῷ διδασκάλῳ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

Ἐπισ. λϛʹ.

Εἴ με φλεγόμενον ἑώρακας, τιμιώτατέ μοι ἐν κυρίῳ υἱέ, αὐτὰς ταῖν χεροῖν ὑδρίαν κατέχων, ἄρ᾽ ἂν τοῖς φλεγομένοις μέλεσιν ἐπεκένωσας, ἢ παρῆλθες, ὑπερηφάνοις ἢ ἀπηνέσιν ὀφθαλμοῖς θεασάμενος. οὐκ οἶμαι τὸ δεύτερον. εἴτε ἄλλό τι τὰ παρόντα νομίζεις ἡμῖν, ὅτι μὴ καὶ φλογὸς καὶ ἀνθράκων χείρονα, μὴ σύγε. βοήθει νεῦ. ἐπειδὴ τὰς πηγὰς ἀποκάθησαι. εἰ δέ τοι σκοτεινοὺς λόγους λαλῶ, καὶ αἰνίγματα, τάχα μὲν οὐδὲν ἀπεικὸς ποιῶν ἐλεγχθήσομαι, τῷ τοιαῦτα λύειν ἐθισθέντι καὶ ἠσκηκότι τοιαῦτα φθεγγόμενος. πλὴν ἀλλ᾽ εἰ καὶ δυσξυνέτως τῶν λεγομένων ἀκούσῃ, πύθου τοῦ μαθητοῦ σου, τοῦ ἐμοῦ ἀδελφοῦ, καὶ διδάσκαλον εὑρήσεις τῶν ἡμετέρων ἐπηρειῶν. ὡς διασκεδάσαι κύριος ταῖς ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν εὐχαῖς καὶ σπουδαῖς, ὁ ἐν πᾶσι τῆς ἡμετέρας ἀσθενείας κηδόμενος.

Τῷ Ταρωνίτῃ, κυρίῳ Γρηγορίῳ. Ἐπισ. λζ.

Ἐν μέσῳ δυεῖν εἰλημμένος παθῶν, οὐκ ἔχω μεγαλεπιφανέστατέ μοι ἐν κυρίῳ υἱὲ καὶ αὐθέντα, ποτέρῳ μᾶλλον ἐμαυτὸν ἐπικλίναιμι. ἐπανιόντα γάρ σε τῆς Κολχίδος ἀκούσας, ἡδονῇ καὶ λύπῃ μερίζομαι. τῇ μὲν, ὅτι σε ἐγγύτερον ἔχομεν, καὶ ἀπολαύει σου πόλις ἡ βασιλίς, οἷον ἐκ χειμῶνος τῆς σῆς ἀπουσίας τῇ παρουσίᾳ ἐνεαρίζουσα. καὶ βασιλεὺς ὁ πάντων ἐν πᾶσι κράτιστος φρουρὸν ἄγρυπνον ἔχει, καὶ κοινὸν σκεμμάτων καὶ φροντίδων μεριστὴν, καὶ γνησιώτατον σύμβουλον. τῇ δὲ, ὅτι ἀπολίσκῃς πολλάκι, μᾶλλον δὲ οὐδὲ τῷ ὕπνῳ ἐπινυστάξει, ἀλλ' ἐπιστρωμνῆς ἀνέτως ἀνακλινθήσεται. καὶ τῷ πόδε ἀποτενεῖ, καὶ ὀνείρους ὕπνους ὑπανώσει. καὶ οὐ φοβίζεται Ταρωνίτης κἂν τοῖς φάσμασιν. αἱ δὲ τοῦ Πόντου πόλεις νῦν ὄντως ἕξουσι κακῶν θάλασσαν. καὶ μετὰ τὴν ἐπί σου καὶ περί σου γαλήνην ἡ περὶ σοῦ ζάλη ταύταις αὖθις ἐπιπεσοῦσα ἀκαπύνασεν ὀγκώσει τὸν πάρελχεν. ὃ δὴ τοῖς ἀθλίοις ἄλγιον, δυστυχία γάρ, ἐπειδὰν εὐτυχίᾳ διακοπεῖσα πάλιν εἰς ἑαυτὴν ἐπανέλθοι, λυπηροτέρα καθίσταται. ὥσπερ καὶ ψυχρὸς μετὰ θέρμανσιν κρυερώτερον. ὦ δείλαιοι δειλαίων ἐκεῖνοι, οἷς ἡ περιουσία τῶν ἀγαθῶν, ὧν ἀπέλαυσαν, εἰς κακοδαιμονίας ὑπερβολὴν περιέσταται. καὶ ἀναθηλήσαντες τῷ εὐκραεῖ τῆς σῆς ὥρας, εἶτα ἀθρόον ἀπεξηράνθησαν. καὶ γεγόνασιν ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς, ὅτε οὐκ ἦρξας αὐτῶν. τοῦτό γε πλέον ἔχοντες νῦν, τὸ πλέον τῶν συμφορῶν ἐπαισθάνεσθαι. καὶ τὸ τὰς χρηστοτέρας τῶν ἐλπίδων ἀφαιρεθῆναι. τίνα γὰρ εὑρεῖν ἐλπίσουσι τοῦ λοιποῦ. εἰς τοὺς μὲν πολιτικοὺς οὕτως ἐπιστατήσει, ὡς τῶν πολεμικῶν ἀγνοεῖν καὶ τὸ ὄνομα. τοὺς δὲ πολεμικοὺς οὕτως ἡρωϊκοὺς

ἐπιστε-

ἐπιτρέπει, ὡς μηδὲ τὴν πόλιν ἁπλῶς θεασάμενός τις πλησιάσει μὲν τὸ ἀντίπαλον, πλουτίσει δὲ τὸ ὑπήκοον. τίς πτηνοὺς μὲν τοὺς στρατιώτας περιϊόντας ἐπὶ τὸν πόλεμον, βαρεῖς δὲ καὶ δυσκινήτους ἐπανιόντας ἐργάσεται. τὸ μὲν, τῷ κούφῳ τῆς προθυμίας καὶ τῆς ἐλπίδος. τὸ δὲ, τῇ τῶν λαφύρων περιουσίᾳ. τινὶ τοῦ ἐκκλησίας μέρος ἐπαναπαύσεται, καὶ παῖδα γηροκόμον ἕξει, στηρίζεσθαι ταῖς εὐλογίαις πιστεύοντα, καὶ τοῖς σωματικοῖς ἀντιστηρίζειν σπουδάζοντα, τίνος σωφροσύνῃ καὶ τοὺς τῆς ἐρημίας μοναχοὺς καταπλήξει, ὡς ἡττωμένους τοσοῦτον τῇ τοῦ σώματος καθαρότητι, ὅσῳ καὶ πῦρ ὁρῶσιν ἐν ὅλῃ τοσαύτῃ τὴν φύσιν ἀρνούμενον. ἀλλὰ μικροῦ με καὶ τραγῳδὸν τὸ πάθος ἐποίησε. ἐκείνοις μὲν οὖν ἱκανῶς καὶ ταῦτα διὰ τὸ φιλάδελφον ἀφωσίωται. σὺ δ' ἐπειδὴ τοῖς πάθουσιν ἤγγισας, καὶ πάντως καθ' ὅσον ἔνεστιν ἀπολαύουσι. καὶ αὐτὸς δὲ εἴπερ τις ἄλλος ἀπολαύειν σου ἄξιος, μηκέτι μοι ἐκ διαλειμμάτων ἐπιμέτρει τὰς ἐκ τῶν γραφῶν χάριτας. μηδ' ἀνέχου κατὰ στράγγα τὰ τῆς εὐφροσύνης ἐπιστάζειν ἡμῖν. ἀλλ' ὅλοις ποταμοῖς τὴν ἐμὴν ἐπίκλυζε ταπεινότητα. καὶ δήλου μοι τὰ σὰ τῷ πρὸς σε δυσέρωτι θαμινώτερα. οὐ γὰρ δή που τοῦ λοιποῦ Πόντον αἰτιάσῃ, καὶ διάστημα δυσδιέδευτον. καὶ ἀγγέλλοις μὲν ἀεὶ περὶ σαυτοῦ χρηστότερα καὶ ἡδίονα. ἵν' οὕτω γοῦν κατὰ ψύχοις τὴν ἐμὴν γλῶτταν τοῦ πλουσίου τῆς ἐκ τῶν συκοφαντῶν ἐπηρείας. καὶ διὰ ταῦτα ὀδυνωμένου ἐν τῇ ἄλλῃ ἀκαταστβέστῳ ταύτῃ φλογί. ὡς ἔγωγε, ὁπηνίκα τι τῶν σῶν ἀκούω, ὑετὸν ἀτεχνῶς ἡ διακεκαυμένη γῆ δέχομαι. ἀκούω δὲ ἑκάστοτε ἀεί μοι ταῦτα τοῦ Θεοδοσίου διηγουμένου γλώττῃ, εὐγνώμονι μὲν, ἐλαττουμένῃ δὲ τῆς ἀξίας εὐφημίας τῶν ἔργων. ὃς σύνεστιν ἡμῖν τὰ μέγιστα χαριζόμενος. οἷς ἐξυμνεῖ σου τὴν δεξιότητα. ἣν καὶ ἔτι

καὶ ἔτι χαριτώσας ὁ κύριος ἀεί σε δεικνύοι λαμπρότερον ἐν ἀρεταῖς πάσαις, ὅσαι ψυχῆς, ὅσαι σώματος. καὶ φυλάττοι πάσης κακώσεως ἀνώτερον καὶ κακώσεως.

Τῷ ἀρχιατρῷ, κυρίῳ Νικολάῳ τῷ Καλλικλεῖ. Ἐπις. λη΄.

Μισούμεθ' οὕτως ὥστε μὴ προσειπεῖν. ἀλλ' αὐτός γε προσφωνῶ μὴ μισῶν δηλαδή. ὑγιαίνοις οὖν, καὶ ἀπολαύοις τῆς τε φιλανθρώπου ἰατρικῆς, καὶ τῶν βασιλείων, ὅσα καὶ ἀμφότερα χρηστά. τῶν δ' ἐναντίων πόρρω φυλάττοιο, ἵνα ταύτῃ καὶ τῷ διεγγίζοις, καὶ τοῦ κεραυνοῦ τηροῖο ἀπείρατος. ἀλλὰ μεταδίδου φίλοις τῆς εὐπραξίας. καὶ μὴ μόνος τὸ χρηστὸν ἀπολαβὼν ἔχε. μεταδοίης δ' ἄν, εἰ τῷ ἀδελφῷ μου συνεργήσαις εἰς ἃ σου δεῖται ὡς ἔνεστιν. ἐν ἰδὼν ἐν τοιούτῳ καιρῷ πρὸς τοσαύτην ὁδὸν παρεκβαλλόμενον, συλλογίσῃ τὸ τῆς ἀνάγκης μέγεθος, ὑφ' ἧς ἐντεῦθεν ἐλήλαται. δεῖξον οὖν ἡμῖν ὅσον δύνασαι. οὕτω γὰρ ἂν σοι καὶ τὸ μείζονα δυνήσεσθαι συνευξώμεθα.

Τῷ αὐτῷ. Ἐπις. λθ΄.

Σὺ δ' εἰ καὶ τὸν Ἀλκμαίωνα εἶδες ἐκεῖνον, τὸν διὰ τὴν μητροκτονίαν οὐδενὶ μέρει γῆς δεκτὸν νομιζόμενον. ἀλλ' ἐμέ γε ἰδὼν, τὴν ἐκείνου κατόψει τοῦ κακοδαίμονος ἀθλιότητα. ἐμὲ γὰρ τῆς ἐν Ἀχρίδι γῆς ἀπελαύνων ὁ τὰς τῶν ἀνθρώπων εὐημερίας κολούων δημόσιος, καὶ τὰς τούτων συμφορὰς ἐκκαρπούμενος, εἶτα πρὸς Πελαγονίαν φεύγοντα συναισθόμενος, οὐδὲ ταύτην πα-

τὴν ἀξιοῖ. οὐδὲ μὲν ἔχων προτείνειν δίκαια, ὅτι δὲ δημόσιος εἴη δήμιος. τί τοίνυν ταῦτά σοι ἀποδύρομαι; ἵνα στήσῃς μοι τὴν πάλαιαν αὐτός. πάντως ὁ ῥοῦς σου τῆς ἀγαθότητος οὐκ ἐλάττων, ἢ ὁ τοῦ Ἀχελώου, τοῦ νέαν γῆν ὑποστήσαντος τῷ Ἀλκμαίωνι. εἰ δὲ ζητοίης τὸν τρόπον, δι' οὗ στησόμεθα, μαθήσῃ τοῦ ἀδελφοῦ μου, ὃν εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐστείλαμεν, τὸ ταῖς συμφοραῖς ἡμῶν λύσιν εὑρέσθαι. ταῖς μὲν ἄλλαις, δι' ἄλλων· τῇ δὲ τῆς ἀτιμίας ταύτῃ, διὰ τῆς σῆς δεξιότητος. ὅπως οὖν μοι καὶ τῷ πάθει τούτῳ δείξῃς τὸν ἰατρὸν τὸν Παιήονα.

Τῷ ὑπάτῳ τῶν φιλοσόφων, τῷ Ἀμυρναίῳ.

Ἐπισ. μ΄.

Εἰ μὲν τραγῳδιῶν ἀκούειν ποθεῖς, ὦ τῶν ἐν φιλοσόφοις Χριστιανῶν, ἢ τῶν ἐν Χριστιανοῖς φιλοσόφων ὕπατε, ἔπαιρε τὰ τῆς ὑμετέρας φιλίας γράμματα. οὐδὲν γὰρ ἄλλ' ἢ ἀναπληνιασμοὺς καὶ θρήνους ταῦτά σοι ἔχουσι. ἐπεὶ καὶ τοιούτων τὰ παρόντα ἡμῖν ὑπόθεσις. εἰ δ' ἄλλως σοι τῶν τραγῳδιῶν, καὶ ἐγγύθεν αὐτῶν ἀπολαύων διαψιλεστάτων, οὐκ ἂν καὶ Βουλγαρόθεν δεήσῃ προσερανίσασθαι, μὴ δὲ γράμματα πράττε ἡμᾶς δηλοῦντά σοι τὰ ἡμέτερα. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ βουλομένοις ἡμῖν ἀλλοιότερα γράφειν ἔνεστιν. ἀλλ' αὐτόματος ἡ τῶν συμφορῶν ἀγγελία ὑπὸ τὸν γραφέα γίνεται κάλαμον. καὶ ἅμα γράφομεν, καὶ συμφορὰς γράφομεν. ἀλλ' αὐτός γε ἔργον τῶν τοιούτων ἔχοις, ἵνα μὴ πάντα εὐτυχοῖεν οἱ τὴν ἀρετὴν θλίβοντες. ὧν καὶ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν ἐξέλοιτο κύριος. οὐ διὰ τὰς δικαιοσύνας ἡμῶν, ἃς ἐποιήσαμεν· ἀλλὰ διὰ τὴν οἰκείαν χρηστότητα.

Τῷ πανυπερσεβάστῳ Βρυεννίῳ, τῷ γαμβρῷ τοῦ βασιλέως. Ἐπισ. μα΄.

ΔΕῦτε ἀκούσατε, καὶ διηγήσομαι ὑμῖν, πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ὅσα ἐποίησε τῇ ψυχῇ μου ὁ τῷ ὄντι πανυπερσέβαστος. ἤδη δὲ καὶ οἱ μὴ φοβούμενοι· οἱ μέν, ὡς συνησθέντες ἐπιπροσκόπτοιτε. καὶ πρὸς ἐκεῖνον βλέποιτε μένον, ᾧ καὶ ἡμεῖς θαρρήσαντες οὐκ ἐψεύσθημεν. καὶ ὁ παράγαθος οὗτος τὰ πρὸς ἀγαθοποιΐαν διακονεῖ δραστικώτερον. μετὰ γάρ τοι τῶν εἰς ᾅδου καταβαινόντων τεταγμένον με ἤδη, καὶ τῷ σκότῳ τῆς ἀθυμίας ἐγκατεχόμενον, ἐπὶ τὸ τῆς ζωῆς εὐθυμίας φῶς ἀνήγαγε καὶ ἀποκατέστησε. καὶ τὸν βασιλέα ἥλιον περιεποιήσατό μοι θαλπνότερόν τε καὶ ζωτικώτερον. καὶ οὐκ ἔδωκε τῇ κακίᾳ κεφαλὴν ἆραι κατὰ τῆς ἀληθείας, καὶ στεφανώσασθαι, καί τοι ἀνοιγούσῃ στόμα. ὑποσμυθιζούσῃ καὶ ἀλαζονευομένῃ ὡς καταλελειμμένα ᾠὰ δρέπειν τὰ ἡμέτερα. τοιαῦτα γὰρ ἐφρόνει διὰ τῶν αὐτῆς ὑπουργῶν. οἱ δὲ γλῶσσαν ἡμῶν εἰπόντες μεγαλυνοῦμεν· τὰ χείλη ἡμῶν παρ' ἡμῖν ἐστι. τίς ἡμῶν κύριός ἐστιν, ἰόν τε ἀσπίδων καθ' ἡμῶν ἀποπτύσαντες, τὴν αἰδεστάτην τοῦ βασιλέως ψυχὴν ἐπίκραναν. καὶ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν ἐνέκρωσαν. καὶ τούτων πάντων αἰτία ἡ τῶν πρακτόρων ἀπληστία καὶ κακοήθεια. οἱ δὲ κοπίδα τῆς ἐμῆς γλώττης τὰ νεῦρα τῆς ἀδικίας αὐτῶν ὑποτεμνομένην οὐ φέροντες, συνέλαβόν τε πόνον, καὶ ἔτεκον ἀνομίαν. καὶ τοῦτο μὲν αὐτοπροσώπως τῷ κρατίστῳ ἡμῶν βασιλεῖ κατὰ τῆς ἐμῆς ἐνέτυχον οὐθενότητος, τὰ ἀνούσια οὐσιώσαντες, τὸ ψεῦδος στολίσαντες πομπικώτερον, καὶ ἰσχὺν ἡμῖν ἀνίκητον ἐπιμαρτυρήσαντες. καὶ οὐ τοῦ μύθου ἑκατόγχειρας ἐκείνους ἢ ἑκατογκεφάλους Βριάρεως ἢ Τυφῶς λήρους εἶναι

πρὸς ἡμᾶς πείσοντες. ὡς ἂν τούτῳ τὴν παῤῥησίαν ἡμῶν κολούσωσιν. ἧς ἡ ὀξύτης ταῖς αὐτῶν καρδίαις ἐνδύουσα, φρίττειν ἐποίει, καὶ τὰς χεῖρας συστέλλεσθαι. τοῦτο δὲ καὶ διαπαρενθέντων προσώπων τὴν συκοφαντίαν οὐρανώσαντες οἱ ταρτάρου ἄξιοι. τὸν Λάζαρον, ὃς πάροικος ἦν τῆς ἐκκλησίας, καὶ φρονῶν ἐλευθεριώτερον, ἐπόθει τὸν τῆς παροικίας ἀπαυχενίσαι ζυγόν, τοῦτον καθ' ἡμῶν ἐπιῤῥώσαντες, καὶ ὅσα τε λέγειν καὶ οἷα διδάξαντες, καὶ τὰς ἀκοὰς τοῦ βασιλέως ἐπλήρωσαν, καὶ τὴν καρδίαν τὴν τέως λευκὴν ἡμῖν ἐμελάνωσαν. ἅπαξ οὖν οὗτος ὁ Λάζαρος ἰδὼν ἑαυτῷ μὲν κατὰ ῥοῦν χωροῦντα τὰ πλάσματα, ἡμῖν δὲ πρὸς ἀνάῤῥουν βιαζόμενα τὰ τῆς ἀληθείας πράγματα, οὐκ ἀνίησι τῇ φύσει καθ' ἡμῶν χρώμενος. φύσις δὲ Βουλγαρικὴ πάσης κακίας τιθηνός. ὅς γε οὐκ ἀποχρῶν αὐτῷ εἰ συνασπιστὰς Ἀχριδιώτας ἐπὶ τὸν πρὸς ἡμᾶς ἐπάγοιτο πόλεμον, καὶ τὰς ἄλλας τῆς Βουλγαρίας χώρας περινοστεῖ. καὶ ζητεῖ λίαν ἐπιμελῶς, εἴ τις εἴη καθ' ἡμῶν ἐπὶ αἱρέσει καταγνωσθεὶς ἢ ὡς πολύγαμος, ἢ ἀθεμιτόγαμος, ἐκκλησιαστικοῖς δεσμοῖς ἐνδεθείς. εὑρὼν δὲ πολλοὺς τοιούτους ἐπάγεται καθ' ἡμῶν ὡς Ἀχριδιώτας, ἐπ' ἀγροῖς καὶ ἀμπελῶνι παρ' ἡμῶν ἡρπασμένους, τὰς ψυχὰς διαπεπονημένους. ἔτι δ' οὓς καὶ ἐν τῇ πόλει εὗρον ἐπ' ἄλλαις αἰτίαις δεομένους τοῦ βασιλέως συνεπιβοᾶν πείθει, ὥστε δυσφημεῖν τὸ ἐμὸν ὄνομα. οἶδε γάρ, κατὰ τῶν μηνίγγων με τύπτων, εἰ μόνον ἐκβοήσεις ποιοῖτο κατὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τὸν βασιλέα ἐπικαλούμενος, δι' ὧν ἡ ἐμὴ δόξα καταῤῥυπαίνεται. ἤ, ἵνα τὰ τοῦ πνεύματος εἴπω, εἰς χοῦν κατασκηνοῦται. ἔναγχος γοῦν ἐμπρησθῆναι παρ' ἐμοῦ ἰσχυρίσατο, καί τοι μηδόλως μηδ' ὑφ' οὑτινοσοῦν ἐμπρησθείς, μηδ' ἔχων ὅτι καὶ ἀπολέσῃ. ἅτε γὰρ μηδὲν

ἐργα-

ἐργαζόμενος, ἀλλὰ περιεργαζόμενος, καὶ τὸ τοῖς πράκτορσι προσαναχρώννυσθαι τέχνην ποιούμενος. καὶ κατὰ τῶν κοινῶν σοῦ τραπεζεῖς καὶ συναμένους πρὸς ἓν μόνον ὁρῶν, ὅτι ἂν ἐπιρρίψειε παρ' ἐκείνων αὐτῷ, καθυλακτοῦντι μὲν πρότερον, ὑπερυλακτοῦντι δὲ ὕστερον, καρκινάδος ἐστὶ γυμνότερος. καὶ εἰ ἐνεπρήσθη δέ, οὐδὲν πρὸς ἐμὲ τοῦτο, οὐ μᾶλλον ἢ τὰ ἐν Λιβύῃ πρὸς σοῦ κατὰ τὴν Νύσσαν Ἰνδοῦς. τοῦ γὰρ Ἀχρίδος ἀποδημῶν, ὅτε φησὶ τὸ δεινὸν αὐτὸς παθεῖν ἐκεῖνο τὸ ἀνυπόστατον, τρόπον ἕτερον τῇ Πελαγονίᾳ ἐνεδήμου, νόσῳ βαρείᾳ κατάσχετος. εἶτα τί οὐκ ἂν εἴποι τῶν ἀδηλοτέρων. καὶ ἐχεγγύως πιστώσαιτο, ὁ τοῖς οὕτως ἐνεργέσιν ὁμόσε χωρῶν. τὸν δέ γε βασιλέα, καί τοι στεγανώτατον ἄνθρωπον ὄντα, καὶ οὐ ῥᾴδιον διδόναι ψευδολογίαις, ἴμως κατεμάλθαξεν ὁ παμπόνηρος. τί μὲν οὖν σχηματισάμενος. τί δ' οὐκ ἀνακλαυσάμενος. τίνος δ' ὅρκους φεισάμενος. ἵν' ἐξάρῃ τὸν ἐμπρησμόν. καὶ πείσῃ, ὡς τὰ τοιαῦτα παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ὑπέστη, τῆς πρὸς τὸν * * εὐνοίας, ἣν ἔτρεφεν ἐκεῖνος, ἀντίποινα. ἔτι καὶ χέεσθαι μέν τοι τὰς ὁδοὺς τυρῷ, τὰ δὲ ὄρη μου χέεσθαι γάλακτι. καὶ ταλάντων οὐκ οἶδ' ὁπόσων συμπερασμοῖς ἀθρόον εἶναί με καὶ βαθύπλουτον διωμόσατο. καὶ ἄγειν σατραπικῶς, μᾶλλον δὲ καὶ πικροπρεπῆ φαντάσαι ἄν. καὶ τὰ Μηδικὰ τοῖς ἀρχιεπισκόποις παραθεωρούμενα, καὶ τὰ ἐν Σούσοις καὶ Ἐκβατάνοις βασίλεια καλύβας ἀτεχνῶς πρὸς τὰ ἐμὰ πολυόροφα. καὶ σοῦ ῥιπιστοὺς οἴκους, οἷς ἐνθερίζων, ἀναψύχω τὴν τῶν ἐπιφαινομένων μοι σαρκῶν κάμινον. ἃ δὴ πάντα καὶ γνώμης δαιμονιώδους συμπλάσματα, καὶ γλώσσης κακολογεῖν μόνον μαθούσης φάσματα. ἐκτὸς γὰρ τοῦ περιλαλήτου γῆς οὐδὲν τῶν δημοσιακῶν εὑρέθην κατέχων, ὁ πολὺς ἐγὼ τὴν ἰσχύν, καὶ τοῖς Ἀλωάδαις ἐφάμιλλος.

καί τοι ἐπηρεαστικῶς ἐρευνώμενος καὶ λογοπραγούμενος. μὴ γάρ μέ τις ἐρήμην αἱρείτω τὰς τοῦ πράκτορος κατ' ἐμοῦ διαβολὰς πιστὰς αὐτόθεν δεχόμενος. ἀλλὰ πρὸς ἅπερ ἂν ἐκεῖνος ἐρεῖ, μενέτω καὶ τὰς τοῦ τῆς ἐκκλησίας μέρους ἀπολογίας. ὃ δὴ καὶ μάλιστα τῆς βασιλείας σου δέομαι, οὐδὲν καινὸν αἰτῶν, οὐδὲ τῇ ἁγίᾳ καὶ θειοτάτῃ ψυχῇ τοῦ βασιλέως ἀσυνήθες, ἀλλ' ὅπερ ἐπὶ πᾶσι τηρεῖ καὶ πάντοτε, τοῦτο καὶ ἐπ' ἐμοὶ ζητῶ τηρηθῆναι. καὶ μὴ προληφθῆναι ταῖς λέξεσι τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐκδικητοῦ. εἰ μὲν γὰρ ἐκ τῶν κληρικῶν προσαγαγεῖν φησι κέρδη τῷ * * * οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ. οὐ γὰρ παρὰ τοῦτο ἐγὼ ὑπεύθυνος. πρῶτον μέν, ὅτι οὐδὲ πρότερον παρ' ἡμῶν ἐκερδαίνοντο. ἀλλ' ἐν ζευγαρίοις ἕκαστος ἐξκουσσεύοντες, τὰ ἐπέκεινα τούτων ἐπετέλουν τῷ δημοσίῳ. ἔπειτα ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς ζώοις περὶ τούτου εἶχον ἀτέλειαν δεκατώσεως. καὶ τοῦτο οὐ κλοπὴν δή που τοῦ ἡμῶν, θείη ἄν τις ἀγνωμόνων κριτής. ἀλλὰ βασιλικῇ φιλοτιμίᾳ ἀπροσδιόριστον. ἣν ἀφθόνως ἀπήλαυον οἱ ταύτην εὑρίσκοντες. νῦν δὲ τῆς φιλοτιμίας ταύτης ὅρον λαβούσης, καὶ πῆξιν γνώριμον, εἰκότως ἐπέκεινα τοῦ προσδιορισμοῦ τῷ δημοσίῳ τι προσεπορίσθησαν. καί τινα ὄγκον τῇ ἀπαιτήσει προσέθηκαν. τρίτον δὲ καὶ δακρύων ἄξιον, ὅτι οὐδὲ τῆς ἐφ' ἑνὶ ζευγαρίῳ ἀτελείας οἱ πλείους, οὐδὲ τῆς ἐπὶ τοῖς ζώοις ὁρισθείσης ἐξουσίας ἀπήλαυσαν. ἀλλὰ καὶ προστεθέντων αὐτοῖς παρὰ τοῦ μᾶλλον καταγραφέως ἢ ἀναγραφέως, ἵν' εἴπω τι καὶ γελοῖον, ζευγαρίων καὶ ζώων, οὐ μόνον ἀπητήθησαν ἐφ' οἷς ἐδικαιοῦντο ἀτελῶς μεῖναι, ἀλλὰ καὶ ὑπεραπητήθησαν. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ κεφαλαίων ἄλλων ἔπαθον ἀνομώτατα. καὶ γὰρ ἐπί τε τοῖς μύλοις διπλασίω οἱ κληρικοὶ ἢ οἱ λαϊκοὶ ὑπετέλεσαν. καὶ ἐπὶ τῶν Βουλγάρων μὲν γλώτταις λεγομέναις στρούγαις,

Ἑλλήν

Ἑλλὴν δ' ἀνὴρ διώρυχας ἂν ταύτας ἐρεῖ, ἰχθύων ἄγρας προξενούσας, καὶ ἐπὶ ταύταις δὲ πολλαπλασίω τοῦ κοινοῦ πλήθους ἐζημιώθησαν. καὶ ταῦτα ἐπετεχνάσατο ὁ πιστὸς καὶ εὐσεβής, ὡς ἂν ὀγκωθεῖεν τὰ ἐκ τῶν κληρικῶν προσαχθέντα κέρδη τῷ δημοσίῳ. καὶ διαβληθείην ἐγώ, ὡς τοσαύτην ἐτήσασαν ζημίαν τῷ εὐεργέτῃ καὶ ἀντιλήπτορί μου περιποιούμενος, ὁ ἀχάριστός τε καὶ ἄπληστος. ταυτὸ δὲ τοῦτο λέγω καὶ περὶ τελῶν, ἃ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐκκλησίας ἀπήτησε. καὶ γὰρ καὶ οὗτοι ἀδικωτάτως ἀπητήθησαν, μοναχοί τε ὄντες, καὶ εὐνοῦχοι ἱερωμένοι. ἔτι δὲ καὶ λαϊκοί τινες, οὐ πλείους εἶμαι τῶν πέντε, ἅπαντες μηδὲν τοῦ δημοσίου νεμόμενοι. οἳ πῶς ἂν ἄξιοι νομισθεῖεν φορολογεῖσθαι. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ βασιλεὺς τοῦτο δύναται. ἐμὲ δὲ αὐτὸν οὕτω μεγαλοπληθέστερον εἰσπράξαι, ὡς μή μοι καταισχύνῃ τὸν ὄγκον τοῦ ἀξιώματος. ὥστε ὑπὲρ μὲν καθῃρημένων πρόπαλαι μύλων πάντα ἀπήτησεν. ὑπὲρ δὲ συνισταμένων διπλασίω ἢ τοὺς Βουλγάρους. καὶ ἐπί τινι τοπαρίῳ λιμναίῳ, ἰχθύων ἄγραν διδόντι πένησιν, τρισκαίδεκα κεφαλαίων ἐκτὸς κατὰ θέας ἐξεβιάσατο, οὐ πλείους ἢ ἑνὸς διωβόλου ἀξίους ἰχθύας ἐκεῖθεν λαβόντα. καὶ ταῦτα τῶν ἄλλων ἑκάστου ἓν διώβολον καταβαλλομένων ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις τόποις. ἔτι τῆς ἐκκλησίας τῶν ζώων ἐξουσίαν ἀδρῶν τε καὶ λεπτῶν ἐχούσης ἐκ δωρεᾶς βασιλικῆς, οἱ ῥηθέντες ἄνθρωποι ταῦτα ἐδεκατώθησαν ἐφ' οἷς εἶχον ζώοις ὀλίγοις πάνυ παρ' ἐμοῦ δοθεῖσιν αὐτοῖς εἰς βραχεῖαν παράκλησιν. καὶ ἵνα τὰ πλείω παρῶ, μὴ καὶ λογισθείην ὁ τῆς παροιμίας Ἀράβιος αὐλητής, τὴν ἔναγχος ἀπολυθεῖναι τῆς ἀγαθότητος ὑμῶν πρόσταξιν, ἄχρηστον ἐπὶ πᾶσιν ἐποίησεν. ἐπὶ μὲν τῷ χωρίῳ μυριοτρόπως ἐκφοβῶν τε τοὺς χωρίτας, ὡς ἐπιθήσων αὐτοῖς τέλη ἑκάστῳ, μείζονα τῆς δυνάμεως, εἰ τὴν ἀρχιε-

πισκοπὴν

πισκοπὴν αὖθις δεσπότην αἱρήσονται. καὶ ἄλλο δὲ κακουργῶν τὸ μὴ παραδιδόναι τῇ ἐκκλησίᾳ τοὺς ἐν τῷ χωρίῳ παροίκους. ὑπὲρ ὧν ὀφείλει τελεῖν τοιαύτην βασιλικὴν πρόσταξιν. ζητούντων γὰρ ἡμῶν ἀναγραφῆναι τούτους, καθὰ ἕκαστος εὐπορεῖ, εἶτα παραδοθῆναι ἡμῖν, αὐτὸς ἀγριαίνων, καὶ πρὸς μόνην τὴν ἡμετέραν ἀξίωσιν ὑβριοπαθῶν, κἂν τὸν πρῶτόν, φησιν, ὡς ἕβδομον τελεσθῆναι παρὰ τῆς ἐκκλησίας ἐν καιρῷ συντελείας αἰτήσω, καὶ ἄκοντες τοσοῦτον ὑποτελέσετε. τίς γὰρ τῷ βουλήματί μου ἀνθέστηκε; τίς δέ με κρινεῖ, εἰ τὸν τόσου ἄξιον τοσοῦδε τιμῶμαι; καίτοι τὴν σοφωτάτην Ἰουδὴθ ἐγίνωσκον ἔγωγε μόνῳ θεῷ προσάδουσαν τό, εἶπες, καὶ ἐγένοντο. ἐνενόησας, καὶ παρέστησαν. ὁ δὲ ἑαυτὸν μερίτην ποιεῖται τῆς μακαριότητος ταύτης. ὁ τίς. ὁ ποῖος. ὁ πόσος. ὁ πηλίκος. οὗ ὑποκάτω αὐτοῦ σῆψιν στρώσουσιν. ἔτι καὶ ταῦτα προστίθησιν, ὅτι καὶ ἐπὶ τοῖς δεδωρημένοις τῇ ἐκκλησίᾳ παροίκοις, οὓς καὶ αὐτὸς ἀδικώτατα ἀναγραψάμενος ηὔξησεν, οὐδενὸς ἄλλου ὅτι μὴ ζευγαρίου μόνου παραχωρήσει τῇ ἐκκλησίᾳ. τῶν δὲ ἄλλων πάντων κεφαλαίων αὐτὸς ἀνθέξεσθαι ἀπειλεῖ. ὃ προδήλως οὐ βούλεται ἡ ἐπὶ τῇ παραδόσει τοῦ χωρίου πρόσταξις. καὶ ταῦτα ποιεῖ ὡς ἂν ἀηδισθεὶς ἐγὼ διὰ ταῦτα περὶ τὴν τοῦ χωρίου παράκλησιν ἀργότερος γένωμαι, κἀντεῦθεν δεσπόσῃ τούτων ὁ τῶν ἑταίρων χαριέστατος αὐτοῦ Λάζαρος. ἐπὶ δὲ τῇ παραδόσει τῆς γῆς, τό τε τῆς χοίνικος μέτρον κολοβοῖ. καὶ ἔτι περὶ τὴν τοῦ μοδισμοῦ συναρίθμησιν ἀμαθέστατα πράττει. πόθεν γὰρ αὐτῷ γεωμετρίας λόγους εἰδέναι; καὶ τί ψάμμου ἀριθμόν, καὶ σταγόνας ὑετοῦ ἀναγράφομαι; κατὰ πάντα τρόπον, καὶ τόπον, καὶ αἰτίαν, καὶ χρόνον, καὶ πρᾶγμα, καὶ πρόσωπον, ζημίας μοι καὶ βλάβας ἐπιτεκτονεῖ ὁ δικαιότατος,

καὶ

καὶ μώμους ἐπιτρίβειν τεχνάζεται, δι' ὧν οἶδε μάλιστα τὰ οἰκεῖα σκέμματα κατορθούμενα. ἐφ' οἷς ἅπασι δέομαι τρόπον ἀπολογίας τηρηθῆναι κἀμοί, ὡς εἴρηται, καὶ μὴ σοῦ τούτους λόγους ὡς χρησμοὺς ὑποδεχθῆναι. λυθεισῶν γὰρ τῶν σκιῶν, περισπάσει μὲν ἡ ἀλήθεια τὸ προσωπεῖον τοῦ λέοντος, δείξει δὲ πίθηκον ὑποκαθήμενον δύσμορφον. ἐπὶ πᾶν δέομαι, πρόσταξιν γενέσθαι ἐφιεῖσαν μοι ἀκώλυτον τὴν ἐντεῦθεν ἐξέλευσιν ἢ ἀνάρρυσιν. ὡς ἂν μὴ τῇ ἀθυμίᾳ καταποθῶ. οὐ γὰρ δὴ λίθων ἰσχὺς ἡ ἰσχύς μου. ἀφαιρεθείην τὴν ψυχὴν ἄωρον ὃ, μηδὲν μή τε θεὸν τοῦτό γε τὸ μέρος, μή τε τὴν βασιλείαν ὑμῶν παρανομήσας ὅλως, ὡς οἶμαι.

Τῷ κυρίῳ Ἰωάννῃ τῷ Περιβλεπτηνῷ.
Ἐπισ. μβʹ.

ΤΙ' δὲ οὐ μέλλω ἀφεῖναι τῷ οὕτω μὲν εὑρόντι τὴν ἁμαρτίαν, οὕτω δὲ καὶ μισήσαντι, ὥστε δημοσιεῦσαι ταύτην διὰ τῆς δικαιούσης ἀγορεύσεως. εἰ δὲ δεῖ τἀληθὲς ἐρεῖν, οὐδὲ ἀφεῖναι τοῦτό ἐστιν. οὐ γὰρ ἔγκλησις προηγήσατο. ἀλλὰ καὶ τοῦτο τῆς σῆς εὐγνωμοσύνης ἀνθείημεν. δι' ἣν σαυτοῦ κατήγορος ἐν πρωτολογίαις γέγονας. ὡς ἔγωγε τὴν μακρὰν ἐκείνην ἀποσιώπησιν οὐ σὸν ἐποιούμην ἔγκλημα, ἀλλὰ τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν ἔνδειγμα. δι' ἃς τῶν φίλων καὶ τῶν πλησίον οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας ἔστησαν. καὶ ταῦτα δὴ τὰ τοῦ Ἰὼβ ἔλεγον. οὐ προσεποιήσαντό με οἱ ἐγγύτατοι, καὶ οἱ εἰδότες μου τὸ ὄνομα ἐπελάθοντό μου. καὶ ὁ κύριος ἐποίησέ μοι οὕτως. δεινῶς δέ μοι ὀργῇ ἐχρήσατο. ἀλλὰ γὰρ ἐπειδὴ τὰς πύλας τοῦ φίλου καὶ προσηγόρου στόματος ἡμῖν ἀνεπέτασας, μή μοι μηκέτι κλείσῃς ταύτας ἀπο-

νυστάξας ἢ νῦν ἂν ἐγκληθείης ἐπιμώτερόν τι καὶ δικαιότερον οὐ διὰ τὴν ὑπόληψιν μόνον, ἣν ἐγκατέθου τῷ τὴν συγγνώμην αἰτοῦντι γράμματι. καὶ γὰρ οἶδας ὡς οὐ μικρά σοι ἡ ἐκ τῆς παραματίας περιτίμησις. εἰ μή με διακυσαίθαι μελετώσης τῆς περὶ τῶν ἐπερωτήσεων μικρολογίας, καὶ διαπίξεται, αἷς ὑμεῖς σὺν ἀγροικοτέρους ἡμᾶς ἀπάγετε, οἱ τοῖς Λατίνων λόγοις ἐντεμενωμένοι. οὔκουν διὰ τὴν ἐπαγγελίαν μόνον τοῦ γράφειν μὴ γράφων ὕστερον ἐγκληθήσῃ, ἀλλ' ὅτι οὐδὲ ἀγνοεῖς ἡμᾶς νῦν εἴπερ ποτὲ τῆς τῶν φίλων λαλιᾶς χρῄζοντας, οὐχ ἧττον ἢ τοὺς νοσοῦντας νόσον δυσίατον Ἀσκληπιοῦ τινὸς ἢ Παιήονος. μὴ γάρ μοι τὰ παρ' ἐμοὶ λέγε φάρμακα, μηδ' ὅτι παρ' ἑαυτοῦ τὰς πυξίδας τούτων ἔχων, ἀπαλαιπώρως τὸ πρόσφορον ἀναλέξομαι· καὶ ἢ ἐγκεράσας, ἢ ἐπιχρίσας, ἢ ἐπιπλάσας τῷ νοσήματι ἀντιπαλαμήσομαι. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοὺς τοῦ σώματος ἰατροὺς ἑαυτοῖς ἀρκοῦντας κατὰ τῶν οἰκείων νοσημάτων εὑρίσκομεν, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο ποιοῦντας τὸ τῶν ὀφθαλμῶν. οἱ τὰ τῶν ἄλλων ὁρῶντες, πρός γε τὸ σφᾶς αὐτοὺς ἰδεῖν, ἄλλων δέονται. γράφων τοίνυν ὡς ἔνεστι θαμινώτερον, τὰ φλεγμαίνοντά μοι κατάψυχε, καὶ τρόπους ὑποτίθει φαρμακιῶν, καὶ πάντοθεν βοήθει τῷ κάμνοντι. οὕτω γὰρ ἂν τῷ τε λόγῳ κεχαρισμένα τελοίης, ᾧ σαυτὸν ἀνατέθηκας. καὶ σεαυτοῦ ἀκολουθῶν εὑρίσκοιο. οὓς παρά σου ὑμνᾶσθαι λέγεις. καὶ τῆς σῆς ἀξιοῦν παρακλήσεως. εἰ μὲν πολλοῦ καὶ μεγάλου, ὅτι τοιούτων ἄξιοι· εἰ δ' ὀλίγης τε καὶ μικρᾶς, ὅτι οὐδὲ τὰ τοιαῦτα παρωθοῦνται εἴ γε ἀληθῶς ἄξιοι.

Τῷ

Τῷ ἀδελφῷ τοῦ βασιλέως, κυρίῳ Ἀδριανῷ.
Ἐπιστ. μγ'.

Καὶ ἐβοηθήθην παρὰ τῆς σῆς ἀσυγκρίτου μεγαλειότητος, καὶ ἀνέθαλεν ἡ σάρξ μου· καὶ χάρις τῷ τὴν σὴν ψυχὴν χαριτώσαντι, ὥστε ταύτης ἔλεος καὶ ἀλήθειαν προπορεύεσθαι, αἷς πάσας τὰς θείας ὁδοὺς περιορίζεσθαι μεμαθήκαμεν. ὡς ἐμοί γε ἐξετάκη μὲν ἡ ψυχὴ ὡς ἀράχνη. ὁ δὲ βίος τοῦτο δὴ τοῦ Ἰὼβ, λαλιᾶς ἦν ἐλαφρότερος. καὶ κατὰ τὸν Ὠσηέ. παράκλησις ἐκρύβη ἐξ ὀφθαλμοῦ ὅτε οἱ τῆς ἀπειθείας υἱοί, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τῆς ἀπωλείας, οἱ ἄστοργοι. καὶ ἄσπονδοι, καὶ ἀσύνθετοι. καλὸν γὰρ αὐτοὺς τοῖς ἐκ τοῦ Παύλου καὶ τοῦ πνεύματος ὀνομάζεσθαι. ἠγάπησαν μὲν πάντα ῥήματα καταποντισμοῦ γλώσσης δολίας. ἐνέτειναν δὲ τόξον αὐτῶν πρᾶγμα πικρόν, τοῦ κατατοξεῦσαι ἐν ἀποκρύφοις ἄμωμον. καὶ μέν τι κατεξεύσαν, καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυμάτων μου προσέθηκαν. σὺ δὲ ὑπέλαβές με, καὶ οὐκ εὔφρανας τοὺς ἐχθρούς μου ἐπ' ἐμέ. ἀλλ' ἐνεδύσω ὡς πανοπλίαν τὸν ζῆλον σου, καὶ διεῖλες συντετριμμένον ἐπ' ἰσχύι ὅ φησιν ὁ θεῖος Ἀμώς. καὶ ταλαιπωρίαν ἐπήγαγες ἐπὶ τὸ τῆς συκοφαντίας ὀχύρωμα, ὃ ἐθεμελίωσε μὲν περαιτέρω κακοτεχνία. ὧν ὁ Μηδενὸς ὡς ἀρχιτεκτόνων τὰ πρῶτα φερόμενος, βαρεῖς καὶ δυσαποκινήτους λίθους ὑπέθηκε, ῥητὰ καὶ ἄρρητα καθ' ἡμῶν συμφορήσας, καὶ ῥίψας κατὰ τῶν βασιλικῶν ἀκοῶν. ἐπῳκοδόμησαν δὲ καὶ ὕψωσαν οἱ μετ' αὐτὸν τὰ τῆς Ἀχρίδος ἄχρι καὶ ἐπ' ἔδαφος κατασκάψαντες. οἷς εἰς ἔλεγχον ὢν ἐγώ, ὁ πάντα περιττὸς καὶ περίεργος, καὶ ἀπεχόμενος τῶν ὁδῶν αὐτῶν ὡς ἀπὸ ἀκαθαρσιῶν, βαρὺς ἦν αὐτοῖς καὶ βλεπόμενος. διὸ καὶ τὴν τιμήν μου ἐβουλεύ-

σαντο ἀπώσασθαι. ἔδραμον ἐν δίψῃ, καὶ αὐτοί τε τῷ κρατίστῳ ἡμῶν βασιλεῖ, καὶ περιποθήτῳ σου ἀδελφῷ. ὡς πολυδυνάμόν τινα καὶ μεγαλοδυνάμόν με διέβαλον. καὶ στάσεις καὶ στάσεις προσόδοις κερδαλέαις ἐμπλατυνόμενον, καὶ τὰς ὁδοὺς ἐπιβρίθοντα. τοῦτο πάντως τεχναζόμενοι, τὴν πρὸς αὐτὸν παρρησίαν με ἐκβαλεῖν. ἐφ' ἧς ὡς ὑπερδεξίου ἐπιβάθρας ἱστάμενος αὐτοῖς διεπύκτευον, καὶ ἀποπίπτειν τῶν διαβουλίων αὐτοὺς ἠνάγκαζον, ὅσα χερσὶ δραστηρίοις τῷ λόγῳ χρώμενος. καὶ τοῦτο ποικίλως κατὰ τὴν τῆς οἰκονομίας διάκρισιν. τούτῳ δὲ τῷ Λαζάρῳ, οἶδα δὲ τοῦτον. τίνι δὲ οὐ γνωστὸς ἐκ τῶν περὶ ἐμὲ κακουργημάτων. ὡς ἐκεῖνος ὁ περιπόνηρος, ὃς ἐξ ἀσήμων ἐπίσημος γενέσθαι βουλόμενος, τὸν ναὸν ἐνέπρησε τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος. τούτῳ τοίνυν ὑπηρέτῃ χρησάμενοι, πάντα ὅσα βουλομένοις ἦν αὐτοῖς, δι' αὐτοῦ κατειργάσαντο. ὅς τ' ἄλλα μὲν ἐστὶ κηφήνεσσι κοθούροις ἴκελος ὁρμήν. εἰς τοῦτο δὲ καιρῶν, τὸ τοῖς πράκτορσι συμπράττειν, καὶ παρασιτεῖν αὐτοῖς, ἱμάτιά τε παρ' αὐτῶν, τῆς αὐτοῦ τέχνης ἐλευθεριώτερα, καὶ καθαριώτερα καὶ τὰς ἄλλας δεξιώσεις ἐκδέχεσθαι, τροφὴν καὶ τρυφὴν ποιεῖται τὴν ἐμὴν μώμησιν. καὶ δὴ συνιδών, ὅτι πᾶν ἐμοὶ μᾶλλον φορητόν, ἢ τοὔνομα βλασφημούμενον, τὴν ὀξεῖαν μάχαιραν τὴν γλῶτταν αὐτοῦ τῷ τῶν ἐμῶν καιριωτέρῳ ἐμπήγνυσι. καὶ ταῖς βασιλικαῖς ἀκοαῖς, ὢ πῶς εἴπω! τὸν βόρβορον τῆς αὐτοῦ ψυχῆς ἐναπογευόμενος, πληροῖ μὲν ἀηδίας ἐκεῖνον τὸν ἡδὺν τῇ χρηστότητι, ποιεῖ δὲ ἀποναυτιᾶν πρὸς τὸν εἰς ἡμᾶς πολὺν ἔλεον. ἔναγχος γέ τοι ἐμπρησθῆναι παρ' ἐμοῦ ἰσχυρίσατο, καί τοι μηδόλως μηδ' ὑπό τινος οὖν ἐμπρησμὸν ὑποστάς, μηδ' ἔχων ἁπλῶς ὅτι καὶ ὕλην τῷ πυρὶ δώσει, ἢ ἀπολέσει. οὐ μᾶλλον ἢ κηφῆνες κηρίον μέλιτος.

λιτος ἀλλὰ μηδ' ἐμοῦ Ἀχρίδι ἐνδημοῦντος, ἡνίκα φησὶν αὐτὸς ὑποστῆναι τὸν ἐμπρησμὸν, ὅμως οὕτω τὴν ἔγκλησιν ἐμόρφωσε, καὶ εἰδοποίησε τὴν ἀνείδεον, δακρύων πεκρουνισμοῖς, καὶ κεφαλῆς ἐπὶ γῆς ἐναρραγαῖς, καὶ θρήνων ἀναπολιασμοῖς, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐπιποιήτοις Βουλγάροις. καὶ ταῦτα τὰ πάνδεινα παθεῖν ἀνεκλαύσατο διὰ τὸ εὔνους εἶναι τῷ δημοσίῳ. καὶ πρὸς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν τυραννίδα πόλεμον ἄρασθαι. ὥστε κατ' ἄκρας ἑλεῖν τὴν τοῦ βασιλέως συμπάθειαν. ταῦτ' ἄρα καὶ ἐνεχειρίσθη τῷ πράκτορι τῶν πρακτόρων καθηγητής, καὶ τοῦ κυριεύοντος ἡμῶν κύριος. φέρονται τοίνυν καὶ ἄγονται τὰ ἡμέτερα. τοῦ μὲν, ὑποβάλλοντος τὰ τερατώδη βουλεύματα. τοῦ δὲ, τὰ ὑποβληθέντα γνησιώτερα ἀναστρέφοντος, καὶ ἁδρυνόντος. καὶ τοῦ μὲν, τὸν σπόρον τῶν ζιζανίων τῇ καθαρότητι τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐκκλησίας παρεισφέροντος. τοῦ δὲ, καρποφοροῦντος. οὐκ εἰς τριάκοντα, οὐδ' εἰς ἑξήκοντα. οὐ γὰρ οὕτως οὔτε ἡμεῖς εὐτυχεῖς, οὔτε ἡ ἐκείνου γῆ μικρολόγος. ἀλλ' εἰς ἑκατὸν πρὸς, καὶ πλείονα. καὶ πάντας ἡμῖν ἐπανίστησιν, ὁ δὴ πιστός τε καὶ εὐσεβὴς, μισθοὺς τῆς ἐπαναστάσεως καὶ κατεγκλήσεως μέλι καὶ ποθητὸν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενος τὸν κουφισμὸν τῶν ἐπικειμένων τελῶν. τί δ' οὐκ ἂν ἐξανύσειε πράκτωρ ἐξουσίαν τοῦ τὸν ταπεινοῦν καὶ τοῦτον ὑψοῦν. καὶ τοσαῦτα παρὰ τῇ βασιλικῇ καρδίᾳ δυνάμενος, διὰ τὴν ζύμην τῶν Φαρισαίων, καὶ τὴν πρόκρισιν, ἥπερ ὅλον ἑαυτὸν συνέφυρεν, ὁ μηδὲν ἄζυμον ἔχων εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας. ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς αὐτοῦ, κατὰ τὸν ἅγιον εἰπεῖν Ἡσαΐαν, ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑψηλή. ὅς γε καὶ νῦν πάλιν τὸν Λάζαρον ἀναπέμψας σκέπτεται μετά τινων οἰκετόρων τοῦ χωρίου ἀποστατεῖν. οὓς ἔτι δεῖ λέγειν ἐδίδαξεν, προϊέμενος τὴν ἐπὶ τῷ χωρίῳ

τῆς τοῦ βασιλέως χρηστότητος πρόσταξιν ἄχρηστον ἐκτελέσαι τῇ ἐκκλησίᾳ. καὶ τὴν ἡμετέραν ἀντίληψιν κενὴν ἡμῖν καὶ ἀνόνητον. μᾶλλον δὲ συμπεῖσαι τὸν βασιλέα τοῖς ψεύσμασιν, ἃ ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, τὰς ἐπὶ τῇ ἀνταλλαγῇ προστάξεις διώσασθαι, καὶ τὸν ἐπ' αὐταῖς γεγονότα χρυσόβουλον λόγον ἀράχνης ἱστὸν ἡγήσασθαι. καὶ συνωμοσίας συγκροτεῖ, καὶ βόθρους ὑπορύττει, καὶ διηγεῖται τοῦ κρύψαι παγίδα. εἶπε τίς ὄψεται αὐτόν; καὶ τὸ πᾶν ὡς ἤδη ἐν προδόξοις ἡμῖν ἀποκέχρηται. εἶτα οὐδὲν, εἰ οὗτος μὲν ἄτρεπτος μένει τὴν κακίαν, καὶ ἀδαμάντινος, ἡ δὲ ὑμῶν ἀγαθότης πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ ἐξεργασίαν ἀποκαμεῖται. καὶ φανεῖται πλέον ἔχων ὁ κοσμοκράτωρ τοῦ παντοκράτορος. ἐγὼ μὲν οὖν οἶμαι. οὐκοῦν δυσχεράνασα ἡ μισοπόνηρός σου ψυχὴ τὴν πρὸς ὑμᾶς τοῦ ἀνθρώπου ἐμπάθειαν, ἀνεμνήσατο τὸν κραταιὸν καὶ ἅγιον ἡμῶν βασιλέα τῆς αὐτοῦ βαθυγνωμοσύνης. δι' ἣν οὔτε τῆς ἡμῶν ἀθλιότητος αὐτόθι καταψηφιεῖται διὰ τὴν ἐπὶ τῷ πράκτορι πρόσληψιν, ἀλλὰ καὶ ἡμῖν τηρήσει θατέραν τῶν ἀκοῶν ἀκεραίαν. ὁ καὶ τῶν ποτε Ἑλλήνων βασιλεὺς ὡς ποιῶν ὑμνεῖται. καὶ τῷ παντὸς ἀγαθοῦ καὶ ἀρχηγῷ καὶ τελειωτῇ εὐαγγελίῳ ἔχομεν διδασκόμενοι, μὴ ὁ νόμος ὑμῶν λέγοντι κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ αὐτοῦ ἀκούσῃ πρότερον, καὶ γνῷ τί ποιεῖ; οὔτι ἂν κατηρτίσατο, διὰ βεβαίων καὶ ἀπαραλογίστων προστάξεων τοῖς καθαιρεθεῖσι προσέσται; θεὸς δὲ, ὁ καὶ σοῦ ἀδικουμένους ἐκ χειρὸς στερεωτέρας ῥυόμενος, ἢ αὐτόθι, ἢ διὰ τῶν ἀξίων ἀγαθουργεῖν, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἀγαθύνων. ἀποτηροίη μέν σοι τοὺς ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ἀναρρύσεως μισθοὺς εἰς τὸ μέλλον ἐντελεστέρους. τηροίη δέ σε καὶ νῦν πάσης ἀνώτερον κακώσεως καὶ κακώσεως.

Τῷ

Τῷ ἰατρῷ τοῦ βασιλέως, τῷ Παντεχνῇ.
Ἐπιστ. μδʹ.

Χάρις πολλὴ τῷ λόγῳ, ὅτι τοιούτους υἱοὺς ἡμῖν ἔτεκε, τοὺς αὐτοῦ χαρακτῆρας ἀκριβῶς σώζοντας. ὁποῖος καὶ αὐτὸς εὑρέθης μοι, φίλτατε. καὶ ταῦτα ἐν οὕτω πονηραῖς ταῖς ἡμέραις, καὶ τέρατα τικτούσαις, ὁποῖα τὰ τοῦ Ἐμπεδοκλέους βουγενῆ ἀνδρόπρωρα. εἷς γε καὶ ὑπερμαχεῖς ἡμῶν ἐκθυμότατα, καὶ μεγαλοπρεπὲς ἀποτιννύεις τὰς ἀντιδόσεις τῆς λογικῆς παιδεύσεώς τε καὶ ἀναθρέψεως, κἂν μὴ ἀρκῆς τελέως ἐξελάσαι ἐνθένδε κύνας κήρεσσι φορητοὺς, οἳ κατέφαγόν με, ἐμερίσαντό με, οὐχ ἧττον ἢ τὸν Ἀκταίωνα οἱ ἐκείνῳ τρεφόμενοι. ἃ μὲν οὖν πρὸς τὰς ὑλακὰς ἐκείνων ἐσχεδιασάμεν, ὥστε τῷ βασιλεῖ ἀκουσθῆναι, ἀναγνώσῃ πάντως. θεοῦ δ' ἂν εἴη, τοῦ τῆς ἀληθείας πατρὸς, τὴν βασιλικὴν καὶ πρὸς ταῦτα φωτίσαι διάνοιαν. καὶ ἀπελάσαι μὲν τὸ τοῦ ψεύδους σκότος, προσάπται δὲ θεῖναι τὰ πράγματα. οὕτω γὰρ ὁ τῶν ἁμαρτωλῶν βραχίων συντριβήσεται, ὁ δίκαιος κατευθυνθήσεται. ὡς νῦν γε τῆς ἐκείνων χειρὸς ἐνεργούσης ἄλλα καὶ βούλεται. δέος μὴ διαστραφῇ καὶ ὁ δίκαιος, καὶ μάθῃ κακίαν, τῆς ῥάβδου τῶν πονηρῶν ἐπὶ τὸν αὐτοῦ κλῆρον ἀφιεμένης πληκτικώτερον. ταῦτα μὲν οὖν ἐκείνῳ ἀναθετέον, οὗ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ πεποίθαμεν. τῇ μὲν, ὅτι οὐδὲν αὐτοῖς ἡμῖν συνείσαμεν τῶν ἐφ' οἷς δυσφημούμεθα. τῇ δὲ, ὅτι ἐκεῖνον εἴαμεν τοῖς ἰδίοις νόμοις ἐψευσμένον, δὲ τῆς ἄλλης ἀνομίας ἡμῶν παραψόμενον. αὐτοῖς μέν τοι χρῶ τοῖς τῆς γλώττης βέλεσιν, ἃ παρὰ τοῦ λόγου λαβὼν ἔχεις εἰς καιρὸν ἀποτινασόμενα. καὶ βάλλε τοὺς Αἰθίοπας ὁ ἐμὸς Ἀντίλοχος, τοῦ σοῦ προϊστάμενος Νέστορος.

Τῷ

Τῷ φιλοσόφῳ, κυρίῳ Ἰωάννῃ.
Ἐπιστ. μέ.

Οὐκ ἄρα μάτην ἐγὼ τὸν ἐμὸν, μᾶλλον δὲ τοῦ θεοῦ, Ἰωάννην πάντων τῶν φιλοσόφων ἀεὶ προέκρινα. ὅσγε τοσούτου ἐδέησε τούτων εἷς φανῆναι τῶν ποιουμένων νῦν τὸν φιλόσοφον, ὥστε τοῖς ἔργοις δεῖξαι τὴν πρὸς ἐκείνους ἀπόστασιν, ἣν δὶς διὰ πασῶν λόγῳ σώζουσι. τοῖς μὲν γὰρ οὐδὲν οὕτω σπουδαζόμενον ἐρῶμεν ὡς τὸ μισάδελφον. διὰ τοῦτο δὲ πάντως καὶ τὸ μισόθεον. τῷ δὲ, τοῦ φιλοθέου προὐστάθη κάτοπτρον, τὸ φιλάδελφον. ἡμᾶς γέ τοι πολὺς ἐξ οὗ χρόνος μήτ᾽ ἰδὼν μήτ᾽ ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις ἄγων, ἐπειδὴ συμφοραῖς εἶδε χρωμένους, καὶ συκοφαντίας ἐπηρείᾳ παλαίοντας, ἣ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ᾽ ἔλυσεν, ἣ δ᾽ ἔτι καὶ λύει. τῆς γὰρ κράτος ἐστὶ μέγιστον. ἠξίωσε τοῦ πρώτου λόγου. καὶ ὡς αὐτὸς πάσχων καὶ πρὸς τὴν λύπην δυναμένους τὰς συμφορὰς, ὑπὲρ τῆς τούτων ἀπαλλαγῆς πᾶσαν σπουδὴν εἰσηνέγκατο, καὶ τῆς ἡμῶν ὑπερηγόρησεν ἀθλιότητος. καὶ πᾶν ὅσον ἔδει αὐτὸς γε κατήνυσεν. οὐ ταύτης δὲ μόνον τὴν σοφίαν ἐχαρακτήρισεν, ἧς ἔχει δηλαδὴ τὴν φιλοσοφίας ἐπίβασιν. ἀλλὰ καὶ λόγοις ἐπέρρωσε πρὸς τὸ φέρειν εὐκόλως τὴν τῶν βαρυνόντων ἐπίθεσιν. λόγοις τίνος μὲν οὐχ ἡδυτέροις κηρίου; τίνος δὲ γεωμετρικῆς οὐ πιστικωτέροις ἀνάγκης; οὐ γὰρ πρὸς αὐτοῦ τὸ μὴ οὐχὶ τὸν σοφὸν φαίνεσθαι ἄρτιον, πράξει δὲ καὶ λόγῳ συντελειούμενον. ἀλλὰ γὰρ αὐτὸς μὲν αἰθέριος ἢ καὶ ὑπερουράνιος ἵπτασο, πτέρυγας ἀετοῦ περιαρμοσάμενος. ὅς τίς ποτε οὗτος ὁ ἀετός. οἶμαι δὲ, ὁ κρείττων λόγος, καὶ βασιλεὺς πάντων ὅσοι πρὸς τὸ ἄνω κουφίζονται. σὺ δὲ δὲ ἄφθι νῦν ἕνα ἢ δύο, κἂν ἔτι

βλασφη-

βλασφημούντων ἡμᾶς τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθρῶν, ἀκούσης. καὶ κατατοξευόντων ἐν σκοτομήνῃ καὶ τῷ τοῦ ψεύδους σκιάσματι αὐτοὺς τούς γε πρὸς αὐτὸν εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ. μὴ κάμοις τὴν γλῶτταν διδοὺς τῷ λόγῳ, καὶ θεῷ, ὅς ἐστιν ἀληθείας σύμμαχος. ἀλλ' ὁ πραῢς γίνου μαχητής, καὶ περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου, καὶ τὸ τῆς διακονικῆς δυνάμεως γόνιμον. καὶ αὐτοὺς μὲν ἐχθροὺς ἀποκείσθω. ἡμῖν δὲ τὴν τῶν ἐν χρηστότητι παραμίλλων βασιλέων διαμείψαν σταθηροτέραν ἑκάστοτε παρεχόμενος, ἐκδέχου παρὰ κυρίου τὰς ἀμοιβὰς, τοῦ τοῖς ἀγαθοῖς ἀγαθύνοντος. ὑφ' οὗ καὶ πρεσβεία ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ, καὶ δικαιοσύνῃ, καὶ ἀληθείᾳ, οἷς ὁ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐπιπεραίνεται.

Τῷ Περιβλέπτῳ, κυρίῳ Ἰωάννῃ.
Ἐπισ. μϛʹ.

Τὸ σκαμβὸν ξύλον, ὦ καλὲ Ἰωάννη, οὐδέποτ' ὀρθόν. ἀμέλει καὶ οὐδὲν βέλτιον, ὅτι μὴ κάκιον πέπραχα. ὁ γὰρ ἐχθρὸς ὁ αὐτός ἐστιν, καὶ οὐκ ἠλλοίωται. μᾶλλον μὲν οὖν κατὰ τῶν θηρίων, ὅσα διὰ τὸ ἀποστερηθῆναι πλέον ἀγριαίνουσι, καὶ οἷον μεμήνασιν ἀφειδῶς τοῖς θυμοῖς κατακέχρηνται. καὶ περιφανῶς θανατῶν δαιμονᾷ τὸ κάθαρμα. μόνην οὖν ἐπικλητέον ἐπὶ τοῦ οὕτως ἔχοντα τὴν ἐλάττονα τῶν δαιμόνων δύναμιν. ἐκείνη γὰρ τῇ τούτου λεγεῶνι ἐπιτιμήσασα, τοῖς ἰδίταις ἡμῖν παρέξει τὴν τοῦ βίου ὁδὸν δειμάτων ὀδυνῶν ἐκτός. εἰ δὲ καὶ τοῖς χοίροις ἐπιπέμψει τὸν τούτου φόρτον, καὶ αὐτὸν ἐπιστατουμένους ἀξίως ὑπὸ τούτου Βουλγάρους ὥσπερ κατὰ τοῦ προσήκοντος αὐτοῖς κρημνοῦ. οὐδὲν τοῦτο πρᾶγμα μόνον ἡμεῖς ἀκωλύτως τὴν οἰκείαν

ὁδὸν ὁδεύοιμεν. καὶ θεῷ τὰ διαβήματα κατευθυνοίμεθα. ὑφ' οὗ καὶ αὐτὸς πρὸς πᾶν ὁδηγοῖο καλὸν, τὰς δὲ πονηροῦ παγίδας ὑπερπηδῴην.

Τῷ μαθητῇ αὐτοῦ, τῷ Παντέχνῃ, κυρίῳ Μιχαὴλ, τῷ ἰατρῷ.
Ἐπιστ. μζ.

Οὐκ οἶδα πότερον συνησθήσομαί σοι, τέκνον μου, κύριε Μιχαὴλ, ἢ συναλγήσω ἐπὶ τῇ εἰς τὰ βασίλεια εἰσόδῳ. ἡ μὲν γὰρ τῶν πολλῶν δόξα, τὸ πρότερον ἡμῖν δίδωσιν. ἡ δὲ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια, τὸ δεύτερον. ὡς μὴ ὤφελεν. ἀλλὰ γὰρ ἐπειδὴ γέγονεν ὃ γέγονε, καὶ ἀναλύειν οὐκ ἔνεστι. φρονήσεως δεῖ, ὥστε τὸ γεγονὸς μεταχειρίζεσθαι δεξιώτερον. γένοιτο δ' ἂν τοῦτο, εἰ προσέχοιμεν τε πᾶσιν ὡς μέσον σκορπίων οἰκοῦντες. καὶ τοῖς ὑψηλοτέροις ἢ οὖσιν, ἢ δοκοῦσιν, ὑφιζάνοιμεν ταπεινούμενοι. δεινὸν γὰρ ἡ πρόληψις, καὶ δυσεκμόχλευτον, ὡς ἂν ὑμεῖς φαίητε. καὶ μάλιστα, εἰ κακοηθείᾳ καὶ ὑπούλῳ τρέφοιτο καὶ ἀδρύνοιτο. ξύνες ὅτι λέγω. ξεῖναι τυράννεις ἐκ ποδῶν μεθίστασο. μή νύ τοι οὐ χραίσμῃ σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο. ταῦτα μὲν, ταύτῃ. σὺ δέ μοι μὴ πρὸς τὴν πεῖραν ἀναξιοπαθήσῃς. ἀλλ' ὑποκλέπτων σαυτὸν ὡς ἔνεστιν ἄχρι καὶ τῶν ἐσχάτων συγκατάβαινε, καὶ πᾶσιν ἤπιος ἴσθι. καὶ ἡμέρως καὶ τιμητικῶς ὁμίλει. καὶ σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν τοῖς ἐν χερσὶν ἀρρώστοις ἐνεπιδείκνυσο. καὶ ὁ θεὸς λαμπρυνεῖ σε, εἴ τι στοχαστικὸς ἐγὼ, καὶ οἷος τεκμαίρεσθαι. εὔφημος ἔστω σοι γλῶττα. καὶ κύριος τηροίη σε πάσης κακώσεως ἀνώτερον καὶ κακώσεως.

Τοῖς παιδευθεῖσιν ὑπ' αὐτοῦ Βουλγάροις.
Ἐπισ. μή.

Ἐκλείπει μὲν μοι ἡ ψυχὴ τῷ πόθῳ τῶν σοῦ θείου σκηνωμάτων. καὶ διὰ τοῦτο πτεροῖς ἂν ἐχρησάμην εἰ οἷόν τ' ἦν πρὸς τὴν αὐτοῦ ἔλευσιν, καὶ τῶν ποθουμένων ἀπόλαυσιν. ἀλλὰ γὰρ τῆς ἰσχιάδος ἀκούειν δοκῶ ἐπιβοώσης, μένε ὦ ταλαίπωρε στὶς ἐν δεμνίοις. διαγγείλατε οὖν οἱ ἐμοὶ τοῖς ἐμοῖς τε καὶ οὐκ ἐμοῖς ὡς ἐξ ἐμοῦ στόματος. μείνατέ μου πρὸς βραχὺ τὴν ἀσθένειαν, ἐμὲ μὲν τὸν βαρὺν μετ' οὐ πολὺ κάτω θήσουσιν, ὑμᾶς δὲ τοὺς βαρουμένους ἀποφορτίσουσιν, καὶ μὴ δυνάμει κακίας πρὸς τὴν ἀπόθεσιν χρώμενοι, οὗ τι βουλήματος ἀποτύχοιτε. οὐκ εὔκαιρον γάρ. καὶ τὸ κακοὶ φανῆναι προσκτήσεσθε. ἀκόλουθον γάρ. τοῦτο δὲ πάντως ἄλλου βάρους βαρύτερον, τοῖς γε τὸν ἀγαθὸν ἐπονομαζομένοις Χριστόν. ὑφ' οὗ δοκοῦσι καὶ πλασθῆναι καὶ πλάττεσθαι.

Τῷ αὐτοκράτορι τοῦ δουκὸς Ἀτταλίας, κυρίῳ Ἰωάννῃ τῷ Ἀτταλιάτῃ. Ἐπισ. μθ'.

Οἶμαί σε χάριτας ὀφείλειν ἐμοί, λαμπρότατέ μοι ἐν κυρίῳ υἱέ. ἐπεί σε νέαν ἔτι τὴν ἡλικίαν ἄγοντα πρὸς τὰς τῶν Μουσῶν θείας χάριτας ἤνεγκα, κἀξέσωσα, κἀξεθρεψάμην. καὶ τοῦτο τὸ χρέος οὐδ' ἂν αὐτὸς ἀπαρνήσαιο. ἢ ἀλλότριόν γε Μουσῶν ἐπιδείξεις σαυτόν. ἐπεὶ οὖν ὁμολογεῖς, ἅπαν μοι τοῦτο διάλυσον ἐν τῷ τοῦ ἱερωτάτου μητροπολίτου Σίδης ἀντιλαμβάνεσθαι. οὗτος γὰρ δὴ τοσοῦτον ἡμῖν ἥνωται, ὥστε μηδὲ ἄλλος δοκεῖν παρ' ἐμέ, ἀλλ' αὐτὸς ἐγὼ εἶναι. ἔσται οὖν πρὸς τὸ ἀγαθοποιεῖν δέδωκέ σοι ὁ

ἀγαθὸς θεὸς δύναμιν, πάσαν μοι συγκίνησον ἐπὶ τὸ ἀγαθῦναι τῷ τὰ πάντα καλῷ κἀγαθῷ τοῦ θεοῦ τούτῳ θεράποντι. ναὶ χρηστότατέ μοι γε, οὕτως ἐναίμην τῶν ἐπί σοι πόνων. οὕτως τὰ θρέπτρα παρά σου ἀπολάβοιμι. καὶ γένοιτό μοι μαθόντι διὰ γραφῆς αὐτοῦ, ὅσης καὶ οἵας τῆς σῆς ἀπολαύει χειραγωγίας, ἐπευλογῆσαί σε ταῖς εὐχαῖς εἰ μή τι ἄλλο, πατρικαῖς γοῦν, καὶ δυναμέναις οἴκους τέκνων στηρίζειν. ὅς γε καὶ ἀεὶ τοῦτο ποιῶν εὕροιμι τὸν τοῦ ἀληθινοῦ λόγου ἀληθινὸν πατέρα ἐπήκοον, τηροῦντα σε πάσης ἀνωτέρον κακώσεως καὶ κακύνσεως.

Τῷ δουκὶ Δυρραχίου, τῷ Βρυεννίῳ.
Ἐπισ. ν'.

Εἰ καὶ μικρὰν καὶ ὀλίγην τὴν τῶν ἰχθύων ἀποστολὴν ἡ τοῦ λόγου μήτηρ ποιεῖται πρὸς τὸ τῆς σῆς ὕψος μεγαλειότητος, ἀλλά γε συμβολικὴν καί τι περιττὸν καὶ τῶν πολλῶν ὑψηλότερον ἐν ἑαυτῇ φέρουσαν. δεῖ γὰρ τῇ τεκούσῃ τὸν λόγον, τὸν πάντα ἐν σοφίᾳ ποιήσαντα, μηδὲν ἄσοφον εἶναι καὶ ἄλογον. αὐτὰ μὲν γάρ σοι τὰ σταλέντα τὴν πρὸς ἀρετὴν ἐμφαίνουσι συνδιάθεσιν. ἐξ ἧς καὶ δι᾽ ἧς ὅσον ὑγρὸν τῆς ψυχῆς, καὶ τοῖς κάτω ὕδασιν ἐντρεφόμενον, οἷς ὁ Λεβιαθὰν ἐνδυναστεύων γινώσκεται, ἀνέσπασάς τι τῷ ἀγκίστρῳ τοῦ λόγου εἰς ἑαυτὸν περιηγμένου καὶ ἐπιστρέφοντος. καὶ τῷ ἅλατι κατηρτίσας, ὃ ἐν ἑαυτοῖς ἔχειν ὠρίσθημεν, ἐξέτηξάς τι καὶ ἐταρίχευσας. καὶ ξηρὸν καὶ κοῦφον ἀπέδειξας. ὁ δέ γε τούτων ἀριθμὸς τῆς ἐν καλοῖς πληθύτητος σύμβολον, γέννημα ὂν πλεῖον τῶν πάντων ἀριθμῶν δεκάδος καὶ περατώσεως. ἀλλὰ γὰρ οὕτως μοι ζώης, καὶ ποιοῦ τὸν ἀεὶ διάγεις τὸν βίον, πρὸς τὸν θεὸν μόνον ὁρῶν,

τὸν

τὴν ὑψόθεν μὲν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν καταβεβηκότα ἐσχατιὰν, ἀναβάντα δὲ εἰς ὕψος, ἵν' ἑλκύσῃ σὺν συγκουφιζομένους, ὡς ὑπόσχεσις. μικρὰ δὲ ἢ οὐδὲν φροντίζων τοῦ κοσμοκράτορος, καὶ πολλὴν αὐτοῦ καταγινώσκων πενίαν, κἂν βασιλείαν ἔχειν ἀλαζονεύηται, καὶ τῆς δόσεως τούτων ἀντάπαιτῇ τὴν προσκύνησιν. καὶ πᾶς μὲν ἱλαρὸς καὶ παντὸς ἀγαθοῦ δότης καὶ γινόμενος καὶ φαινόμενος, οὐχ ἥκιστα δὲ τῷ λειτουργικῷ τοῦ θεοῦ τάγματι καὶ συστήματι. ὧ πνευμάτων τὰ σαρκικὰ, θερίσῃς τὰ πνευματικὰ, κατὰ τὸν θεῖον εἰπεῖν ἀπόστολον. καὶ θεὸν ἀντίδοσιν τῶν παρεχόντων τὸν μένοντα. ὑφ' οὗ καὶ τηροῖο πάσης κακώσεως ἀνώτερος καὶ κακώσεως.

* * * * * Ἐπιστ. να.

ΜΑκρότερα γράφειν τῇ σῇ ἀγάπῃ, ὑπέρλαμπρέ μοι ἀδελφὲ καὶ αὐθέντα, μὴ διδόντος ἡμῖν τοῦ καιροῦ, οὐκ ἂν δριμὺ προσβλέψαις τῷ βραχεῖ γράμματι. ἀλλὰ καὶ τούτῳ προσγελάσῃς ὡς πολυστίχῳ, καὶ οὐχὶ φίλου ψυχὴν ἐπιδεραπεύοντι. πῶς ἂν οὖν μοι ἔχοις, ὁ καὶ ὑγιῶς ἔχειν καὶ ἀλύπως καὶ σῶμα καὶ πνεῦμα ἄξιος. ἄρα δυσχεραίνεις τὸν τῶν πραγμάτων ὄχλον ὡς κηφῆνων ἑσμὸν, βληχόντων σοὶ τὸ μέλι τῆς εἰρηναίας κατὰ νοῦν ἕξεως. ἢ τοῦτο μὲν, οὐδὲ προσποιῇ, κἂν περιβουλῇ ἀηδέστερον, τηρεῖς δὲ τὸν γλυκὺν σου τοῦ θησαυρὸν ἄσυλον καὶ ἀμείωτον. τοῦτο μὲν οὖν καὶ βουλόμεθα καὶ εὐχόμεθα τάδε ἡμέτερα. ἀλλ' ἴσθι ταῦτα μυρμηκιὰν συμφορῶν. ἃς αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἐπιτωρεύουσι καθημέραι, διακόνῳ τῷ πράκτορι χρώμεναι. βουκολεῖ δὲ ἡμᾶς ταῖς χρηστοτέραις ἐλπίσιν ὁ μέγας ποιμὴν Χριστὸς, ὧ ποιμαινόμενός τις οὔτε

τῶν ἀγαθῶν οὐδὲν ὑστερήσεται, καὶ ἐπὶ χλόης ἀναπαύσεως καὶ ὕδατος ζῶντος κατακλινήσεται. ὑφ' οὗ καὶ αὐτὸς φυλάττοιο τῶν ἀεὶ ἐπιτιθεμένων λύκων πάσης ἐπηρείας ἀνώτερον.

Τῇ δεσποίνῃ, ἐπισκεψαμένῃ αὐτῷ ἀῤῥωστήσαντι.
Ἐπιστ. νβ'.

Ἐγκαινίζεις ἀεὶ τοῖς ἔργοις τὴν τοῦ θεοῦ ἐνανθρώπησιν. καὶ δεικνύεις ἐν σοὶ μὲν, ἐκεῖνον ἀνθρωπιζόμενον. ἐν ἐκείνῳ δὲ, τὸν σὸν θεούμενον ἄνθρωπον. ἥγε πᾶσι συγκαταβαίνουσα, κἀμὲ τὸν αὐτόχρημα γῆν εὐδόκησας ἐπισκέψασθαι, καὶ μεθύσαι τῆς σῆς χρηστότητος. καὶ τὸν σὸν ἴδιον, τὸν ἄλλως νεκρὸν, ἀνεζώωσας καὶ ἀνέστησας. ἀνθ' ὧν τί ἂν σοὶ ἐπευξαίμην μεῖζον, ἤ, τὸ μὴ λῆξαί ποτε ἐν σαυτῇ δεικνῦσαν τὸ θεῖον μυστήριον. ἵν' ᾖ σοι τὸ αὐτὸ κατόρθωμά τε καὶ μίσθωμα.

Τῷ Μακρεμβολίτῃ, τῆς Πρέσπας ἄρχοντι.
Ἐπιστ. νγ'.

Οὔπω μὲν καθαρῶς τῆς ἐκ κλινήσεως ἡμεῖς ἀπηλλάγημεν νόσου, ἐπιφανέστατέ μοι ἐν κυρίῳ υἱέ. πλὴν ἀλλ' ἡ τῶν κανόνων φωνὴ διακελευομένη τὴν ἱερὰν ἡμῖν σύνοδον, φωνὴ πάντως οὖσα Χριστοῦ, ἐξανίστησί τε τῆς κλίνης. καὶ πρὸς τὴν κίνησιν ἐνισχύει, καὶ τὸν κράββατον φέρειν δίδωσι. προσδέχου τοίνυν ἡμᾶς σὺ ὡς αὐτῷ γε φάναι τῷ τοιαῦτα θαυματουργοῦντι κατὰ τὴν Πρέσπαν, ἐνταῦθα γὰρ ἡ συνέλευσις, καὶ περιπλακησομένους καὶ προσφυσομένους, καὶ τῆς υἱϊκῆς καταπολαύσοντας διαθέσεως.

σεως. ἀλλ' ὅρα μὴ καταλιπόντες ἀσυνέργητον τὸν πρὸς τὴν συλλογὴν τῶν χρεωδῶν ἀπεσταλμένον ἐκκλησιαστικὸν, σοῦ τὰ τῆς ἑορτῆς ᾄσοντας τέττιγας ἀτεχνῶς ἀποδείξητε. καὶ ἐν πανηγύρει μεθυόντων, αὐτοὶ λιμώξομεν. εἶτα, ποῖ κατὰ δύσιν γῆς, ἵνα τὰς τοῦ λόγου φύγῃς βολάς· αἷς αὐτὸς μὲν οὔπω καὶ τήμερον ἐμπαρέσχες σαυτὸν, ὡς ὄντως κατὰ λόγον κινούμενος. ἄλλοι δὲ προσαχθέντες, πικρὰς αὐτὰς καταγγέλλουσιν· οὓς καὶ ἔτι ταύταις ὑποπίπτειν καταλιπὼν ὡς ἐθάδας τε καὶ ἀξίους, αὐτὸς εἴης ὑπὸ τούτου ἀνθοβολούμενος. τοῦτο γάρ δή σοι καὶ συμπέφυκε, καὶ συνηύξηται.

Τῷ ἐπὶ τῶν δεήσεων. Ἐπισ. νδʹ.

ΣΥ μὲν πρὸς ἡμᾶς, ἃ πρὸς Ὀρέστην οἱ Μυκηναῖοι, ποιεῖς. καί σε μισούμεθ' οὕτως ὥστε μὴ προσεννέπειν. ἐγὼ δὲ τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ πρός σε φρονεῖν ἢ ἀσυνήθες, ὥστε καὶ προσφωνῶ, καὶ τὰ συνήθη χαριεντίζομαι. τὰ δέ ἐστι, βραχέα μὲν, ἀλλὰ τοιαῦτα. οἷα θεσπίσματα μᾶλλον ἢ ῥήματα κοινὰ κρίνεσθαι. ἀνάπτεται κάμινος ἐπί σε τὰ ἐπὶ τῇ βραδύτητι σκώμματα. αὐτὸς δὲ οὐ μόνην κληματίδα καὶ στυππεῖον χορηγεῖς, οὐ δὲ τοῦτο τῆς πεύκης δάκρυον, ἀλλά σοι καὶ ὁ νάφθας μετακομίζεται ὑπερόριος. καὶ κατὰ ῥοδίδας τούτῳ τὴν κάμινον. οὕτω ποθεῖς ὁρᾶν τὴν φλόγα αἰρομένην πρὸς τὸ μεγαλειότερον. εἰ μὲν οὖν ἀπολύσεις τῆς ἐν τῷ στρατοπέδῳ διατριβῆς τὸν Τορνίκιον, ὃν ἔχω γαμβρὸν ἐπ' ἀδελφιδῇ, τὸν Νεῖλον ὅλον ἐπαφήκας τῇ τέως αἰρομένῃ φλογί. εἰ δ' οὔ, ἀλλὰ καὶ τὴν πηγὴν αὐτοῦ τοῦ θαυμασίου νάφθα ἐκ Βαβυλῶνος μετακομίζεις. μίαν ηὐξάμην, ἢ οὐδὲν δεῖ σοι Οἰδίποδος.

ἐγὼ

ἐγὼ μὲν οἶμαι. τά τε γὰρ ἄλλα τίνος οὐκ ἀγχινούστερος σου. καὶ τὰ σὰ μᾶλλον ἂν συνείης, ἢ τἄλλα ἀλλά μοι τῶν τε ἄλλων κακῶν τηρεῖο ἀνώτερος. καὶ τῆς ὀξύνης φησὶς βραδύτητος. εἴθ᾽ ἑκών, ὅπερ οὐ πείθομαι, εἴτε καὶ ἄκων ταύτῃ ἑάλωκας. καὶ ἀεί μοι ἀγγέλλοιο ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν ὑψούμενος.

Τῷ ἰατρῷ τοῦ βασιλέως, κυρίῳ Νικήτᾳ.
Ἐπισ. νέ.

Πολλὰ μὲν τὰ βιαζόμενά με πρὸς τὰς ἡμετέρας διαβλῶναι σκηνάς, ἃς ὁ νέος Ἰσραὴλ πήγνυσθε, ἐν τῇ δι᾽ ὑμᾶς ἐρήμῳ περιφερόμενοι. ἀνακόπτει δέ μοι τὴν διάβασιν δύο ῥεύματα. ἓν μέν, τὸ κοινόν τε καὶ ἐπιδήμιον. ὁ τοῦ ἐγκεφάλου πληρωθέντος κατάρρους δημιουργῆσαι καὶ βῆχας, καὶ τὸν περὶ τοῖς θωρακικοῖς νοσήμασι φόβον οὐκ ἀλόγως ἐφίστησι. τί γὰρ οὐκ ἄν μοι γένοιτο αἱθελάσαντι, ὅπου φωλεύων οὕτω διάκειμαι; θάτερον δὲ τὸ τοῦ γείτονος ποταμοῦ, ὃν ἡ παλαιὰ μὲν καὶ Ἑλλενὶς Ἄξιον, ἡ νέα δὲ καὶ βάρβαρος ὀνομάζει Βαρδάριον. οὗτος γὰρ διὰ πολλῶν μὲν ῥέων ἱερῶν τῇ δ᾽ ἐν τούτοις χιόνι τακείσῃ νῦν ὀγκωθείς, καὶ μήτε πεζοῖς μήτ᾽ ἐφίπποις διαβαίνειν διδούς, μήτε γέφυραν ἔχων, διὰ τὰ κακῶς ἀπολούμενα ποταμοῦ πλάνια, σκαφιδίῳ πήχει πορεύσιμος γίνεται. τὸ δὲ σκαφίδιον τοῦτο καὶ τρίτον τοῦ ποταμοῦ παρ᾽ ἐμοὶ τίθησιν ὄνομα. καὶ ἀξιῶ γε καλεῖσθαι τοῦτον Ἀχέροντα. ἐν ῥεῖν ἐν ᾅδου ποιητῶν οἱ παῖδες μυθεύονται. καὶ πάντας μὲν γὰρ οὗτος ἐφ᾽ ὧν δή ποτε πλέοντας δακτύλου. φασί, πάχος διατέμνει πρὸς τοὺς νεκρούς. καὶ τοῦτ᾽ αὐτοῖς τὸ πλατὺ καὶ μακρὸν διατείχισμα.

οἱ δ᾽

οἱ δ' ἐμβάντες τῷ σκαφιδίῳ τούτῳ, πρὸς τὸν κάτω βίον ἀραχνίῳ διατειχίζονται. διὰ ταῦτά σοι στέλλω τὸν ἀδελφὸν, ᾧ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔλευσιν οὐδέτερον τῶν ῥευμάτων ἀνείργει. τῷ μὲν γὰρ, οὐκ ἔτ' ἐνοχλεῖται. τὸ δὲ, οὐδέποτε δέδοικε. καὶ πολλοῦ δὴ νῦν ὅτε τοῖς τοῦ πρὸς ὑμᾶς πόθου πτεροῖς κουφίζεται· ὅς γε οὐδὲ τὴν σκάφην σκάφην λέγειν ἀνέχεται, ὥσπερ ἡμεῖς οἱ ἀρχαῖοι καὶ ἄγροικοι, καὶ τῆς τῶν νῦν ἡμερῶν σοφίας εἴτουν σοφιστικῆς ἄγευστοι· ἀλλὰ μυριοφόρον ὁλκάδα τίθεται, καὶ πλεῖ θαρραλεώτερον, ἢ ὅτε κατὰ χέρσου βαδίζει. τοῦτον ἔστειλά σοι οἴκοθεν οἴκαδε. οὕτω γὰρ ἐγὼ κρίνω. τὰ καθ' ἡμᾶς πᾶσαν τὴν τῆς ἐμῆς παρουσίας χρείαν σοι ἀποπλήσοντα, καὶ ἀντ' ἐμοῦ τῆς ἀγάπης καὶ σοφῆς σου ψυχῆς ἀπολαύσοντα. δι' ἣν ἔγωγε τὸν ἐν ᾅδου Τειρεσίαν ἀποκαλῶν, οἷος πέπνυται ἀναφαίνομαι. τοὶ δὲ, σκιαὶ ἀΐσσουσιν, Ἄτης ἐν λειμῶνι κατὰ σκότον ἠλάσκοντες. τοῦτο γὰρ ἐμοὶ τὰ τοῖς πολλοῖς μακάρια καὶ εὐδαίμονα. ἢ καὶ τηροῖτο σου ὑπὸ τοῦ σοφοῦ τε καὶ ἀγαθοῦ θεοῦ πάσης ἀνώτερον κακώπεως καὶ κακώσεως.

Τῷ κυρίῳ Νικολάῳ τῷ Καλλικλεῖ.
Ἐπιϛ. ιϛʹ.

Ἀλλὰ σύ μοι δραστικὰς τὰς ἀντιδότους ἐπὶ τὰ προσβαλόντα νοσήματα, καὶ μὴ πεφεισμένως ἐγχεῖν τῇ κύλικι τὴν θεοδώρητόν σου καὶ τὴν πανάκειαν. καὶ τὸ κεφάλαιον, τὴν δι' ἐχιδναίων σαρκῶν. ἐν μὲν Θεσσαλονίκῃ προσδοκᾶταί μοι πλήρωσις. ἐν δὲ ταῖς ἐκκλησίαις, χωρὶς δὲ αὐταῖς τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, κένωσις. ἐξ ἀμφοῖν δὲ, πάρεσις καὶ παράλυσις. ἆρα μὴ μάτην ἐπικαλοῦμαι τὸν ἐμὸν Ἀσκλήπιον ἐπὶ τηλικαύτην ἐνόχλησιν. τοῦτο μὲν, οὐ

μάτην. ἐκεῖνο δὲ ὅρα, μή τις φαίη μάτην με ῥαψῳδεῖν γρίφους πλέκοντα. δέον ἐξειπεῖν τὴν χρείαν λευκότερον. τοῦτο δὴ καὶ ποιήσω, καὶ μάνθανε. οἰκίδιον ἡμῖν ἐστιν ἐν * ᾧ ἐγκαταλύομεν, καὶ τὰ χρεῖα δὴ ἐναποτίθεμεν. τοῦτο πληροῦν ἐπιχειροῦσί τινες τῶν ὑπὸ τὸν πανσέβαστον αὐθέντην ἡμῶν. ταύτην σύ μοι τὴν πλήρωσιν περιανάστελλον. δεινὸν γάρ, εἰ τοῖς ἡμετέροις ἄλλων ἐναποπαυομένων, αὐτοὶ θύρας ἀλλοτρίας περινοστοίημεν. τὸ χωρίον αἱ ἐκκλησίαι εἰ μὴ ἀνεπηρέαστον ἐαθείη, εὖ ἴσθι ὡς κενωθήσεται. ἐπίσχες αὐτός μοι καὶ ταύτην τὴν κένωσιν. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐπισχέσεως, μήπω μὲν περὶ τοῦ χωρίου μηδὲν μήτε μεῖζον μήτε μεῖον ἐρεῖς. ὅτε δέ σοι οἱ ἐν τῷ χωρίῳ ἡμέτεροι ἢ ὡς ἐπηρεασμοῦ ἐγγὺς ὄντες, ἢ ὡς ἐπηρεαζόμενοι, προσελεύσονται, τότε μηδενὸς φείδεσθαι μήτε ῥήματος ὑπὲρ ἡμῶν μήτε πράγματος. εἴρηκά σοι τὰ ἐμά. δός μοι καὶ πρὸς ἄλλοις λέγειν τὰ ἐπὶ τούτοις σὰ τῶν ἐλπίδων ἄξια. ἃς ὁ πάλιν σε λόγος βεβαίας ἐν ἐμοὶ πήγνυσιν. ὁ ἀδελφός μου προσαγορεύεταί σε. ἀλλ' ἐκ τοῦ Ταινάρου, δι' οὗ πρὸς τὸν ᾅδην κατάγεται, τῇ φθίσει χειραγωγούμενος. πρὸς ἣν χειραγωγίαν ἐγὼ θεόθεν ἐξαιτῶ πρόσκομμα.

Τῷ αὐτῷ. Ἐπισ. νζ´.

Βίαιον ἐγώ σοι χρῆμα ἀεί τι λαμβάνειν δικαιῶν παρά σου. χθὲς γοῦν αἰτήσας τὴν πρὸς σὲ αὐτόθι ἡμετέρους χρηστότητα, καὶ μέντοι καὶ λαβών. οὐ γὰρ κατὰ πετρῶν ἐγὼ σπείρειν ἔμαθον. αὖθις ἐνοχλῶ σου τῇ ἀρούρῃ τῇ ἐριβώλακι. καὶ καταβάλλω λόγον αἰτήσεως, ἡ δ' ἐστί, τῶν τι παλαιῶν βιβλίων χρησθῆναι ἡμῖν. οὐ πρὸς τοῦτον εἰς πρᾶξιν ἰατρικὴν συμβαλλόμενον, οὐ γὰρ ὡραῖος ἐγὼ τῶν

τῶν

τῶν ἔργων τῆς τέχνης μαθήσεσιν. ἔσον εἰς δογμάτων ἐπιστήμην καὶ τέχνωσιν. εἴ τι τοίνυν μονόβιβλά σοι παρῇ, εἴτ' ἐξηγήσεις Ἱπποκρατείων, ἴθι ταῦτά σοι βουλομένους ἡμᾶς καρπίσασθαι. ὅπως οὖν μήτε πλεῖόν τι καὶ ὑπέρωρον φρόνημα, μήτε πέτρα καὶ σκληρότης ψυχῆς ἀδυσώπητος, μήτ' ἄκανθαι περιφάσεων, τὰς τῶν τεχνικῶν ἔργων φροντίδας ἐφ' ἃ τῶν βιβλίων περιβαλλόμεναι, τὸν ἐπὶ τῷ σπέρματι πόνον ἡμῖν ματαιώσωσιν. ἀλλά μοι καρποφέρησον ἡ ἀγαθὴ γῆ ἐν τριάκοντα καὶ ἑξήκοντα. εἰ δὲ τὴν περὶ τῶν Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος δογμάτων πραγματείαν δεξαίμεθα, καὶ εἰς ἑκατόν σε καρποφορήσαντα θησόμεθα. ὁ δὲ τὸν καρπόν μου κομίσων, παρὰ τοῦ παγκάλου Σμυρναίου τῇ ἀγάπῃ σου συναχθήσεται. ἣν καὶ ὁ τῆς αὐταγάπης πατὴρ τηροίη ἄδολόν τε καὶ ἀκαπήλευτον.

Τῷ Κίτρου. Ἐπις. νή.

Οὕτω μοι κρειττόνως σώεσο, πανίερε ἀδελφὲ καὶ δέσποτα, καὶ οὐ μελήσει μοι τοῦ ἀχύρου τὸν σῖτον ἔχοντι. ἡ δὲ ἐνταῦθα ἐπιμονὴ τέως μὲν ἐδόκει κἀμοὶ εὖ τι καὶ κατὰ λόγον ᾠκονομῆσθαι. ἦσαν δὲ ἄρα δειλοὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ λογισμοί, καὶ βέλτιον ἦν ἐμοὶ πρὸς τὴν πόλιν ἀναδραμεῖν, κἀκεῖσε τοὐμὸν τὸ σῶμα θεραπείας ἀξιῶσαι, καὶ τοῦ σὺν ἐμοὶ τῆς τῶν ἐνταῦθα καυσώνων πείρας θέσθαι μακράν. ὧν οὐδὲν νῦν ἀγαθὸν ἀπολαύουσι. καὶ μάλιστά μοι ὁ ἀδελφός, ὃν ἔχω λοιπὸν συνθήρας παρακλητικῆς ἀναψύξεως. τοῦ γὰρ ἐν Ἀχρίδι ἀέρος τὸν ἐνταῦθα ἀλλαξάμενος, τοῦτ' ἐν ἐκείνῃ ὀλιγοφόρου οἴνου, καὶ λεπτοτάτου, καὶ τῶν ἄλλων ὑγιεινοτέρων τροφῶν στερηθείς, κακῶς ἔχει τὸ σῶμα, καὶ πάνυ πονήρως πέπραγεν. ἀνορεξίας μὲν εἰς ἔσχατον

κῶν, κεφαλαλγὲς περιπαλαίων, καὶ τὴν γαστέρα χυμῶν ἔμπλεω περικείμενος. ὧν πρὸς τὴν τομὴν οὐδενὶ ἄλλῳ τοῦ καιροῦ διδόντος χρῆσθαι, ἐξουσιάκχαρι χρώμεθα, καὶ τούτῳ πεφεισμένως. κἂν εἰ καὶ ἑτέροις χρῆσθαι εἴχομεν. ἀλλ' οὗτος γε πρὸς πᾶν ἰατρικὸν δυσχεραίνει πρόσαρμα. διὰ ταῦτα, πενθῶ, καὶ σκυθρωπάζω, τίμιε τοῦ θεοῦ ἄνθρωπε. καὶ τὴν ἐνταῦθα αἰτιᾶσθαι ἐπιμονὴν, μικρότερον κρίνων ἢ δικαιότερον. εἰ γὰρ θεῷ δέδοκτο λυπηθῆναι ἡμᾶς, ὅπου δ' ἂν ἦμεν, ἐλυπήθημεν ἄν. πλὴν ἀλλ' αὐτὸς τοῦτον ἡμῖν ἐξιλεώσαι· οἶδε γὰρ ἀνομίας ὑπερβαίνειν, καὶ ἁμαρτίας καταδύειν ἐν τῇ θαλάσσῃ. ἥντινά ποτε εἶδεν ὁ Μιχαίας ταύτην τὴν θάλασσαν, εἴτε τὴν τοῦ βαπτίσματος, εἴτε τὴν τῆς μετανοίας, εἴτε τὴν τῶν αὐτοῦ οἰκτιρμῶν. ἥπερ δὴ καὶ τοῖς ἄλλαις τὸ εἶναι σωτήριον δίδωσι. ταύτην ἡμῖν ἐπαναχύσαις αὐτὸς, ἀνασώσαις ἡμῶν τὴν ἀσθένειαν. βυθίσας ὅσον ἐν ἡμῖν καὶ ψυχικῶν νόσων καὶ σωματικῶν νόσων Αἰγύπτιον καὶ πολέμιον. μὴ τοίνυν μέλε. ἀλλὰ σοῦ ἄνωθεν καταρράκτας ἄνοιγε.

Τῷ προέδρῳ, καὶ προξίμῳ, τῷ Παντέχνῃ.
Ἐπισ. νθ'.

ΣΥ' μοι αἴτιος ὄχλου. αἰσθανόμενοι γάρ τινες ὅλον ἐμὸν ὄντα τὸν τὰ πάντα καλὸν κἀγαθόν τε, οὐ παύοντες θυροκοποῦντες τὴν ἐμὴν ἀπραγμοσύνην ὥστε διαναστῆσαι προσαγαγεῖν σοι αὐτούς. ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλως νωχελὴς ὤν, ἅμα δὲ καὶ τὸ μὴ τοσοῦτόν σε δύνασθαι σαφῶς πεπεισμένος ὅσα οἱ πολλοὶ οἴονται, ὀκνῶ μὲν τὴν ἀρχὴν ὑπακοῦσαι τούτοις. ὡς δὲ βίαν ἐπάγουσιν, ὑπενδίδωμι. καὶ γραφὰς αὐτοῖς πρὸς τὴν σὴν ὑπισχνοῦμαι λαμπρό-

τητα

ταῦτα τοιοῦτός τις καὶ ὁ τὸ παρὸν γράμμα τῆς ἐμῆς ταπεινότητος ἐγχειρίζων σοι. ὃς καὶ τοῦ φιλοσοφωτάτου καὶ δὲ πανξίου Σμυρναίου φησὶν εἶναι συγγενής. εἰ μὲν οὖν ἐστὶ χώρα σοι τοῦτον ἄνθρωπον ὠφελῆσαί τι, δόξα τῷ δόντι τοῦ ὠφελεῖν δύναμιν. εἰ δ' οὔ, καὶ οὕτως μὲν ἐκείνῳ δόξα. τὸ δὲ σὸν πάντως ἀναίτιον. ὃς πάντα πᾶσι βουλόμενος τἀγαθὰ, τὴν δύναμιν οὐκ ἔχεις τῷ βουλήματι σύνδρομον.

***** Ἐπιστ. ξ.

Ποθοῦμεν μαθεῖν ὡς ἔχετε, ὑπέρλαμπρέ μοι ἐν κυρίῳ υἱέ. οὐχ ὡς ἡσθησόμενοι διὰ τοῦ μαθεῖν. οἴδαμεν γὰρ ὡς ἀθελήτως, καὶ τί γὰρ οὐ καλῶς ἔχουσιν. ἀλλ' ὡς λυπηθησόμενοι μετριώτερον, εἴγε τῶν ἡμῖν ὑπολαμβανομένων ἔχουσι μετριώτερα. εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ποθεῖς μαθεῖν τὰ ἡμέτερα, κανόνα σοι δώσω τὰ σά, πρὸς ἃ βλέπων, οὐκ ἀγνοήσεις ὡς ἔχομεν. εἰ μὲν γὰρ ἐν μέσοις ταῦτα κακοῖς, ἐν ἄκροις γίνωσκε τὰ ἡμέτερα. εἰ δὲ καὶ τὰ σὰ τὴν ἀκρώρειαν ἐδυστύχησε, τὰ καθ' ἡμᾶς ἴσθι οὐρανῷ κάρη στηρίζοντα. ἀλλὰ βούλει δώσω κανόνα. ὑπὸ τῇ ὀφρύσι τοῦ εὐφημεῖν κείμεθα ἥπερ ἂν νεύσαιεν, ταύτῃ φερόμενοι. ὅποι δὲ νεύουσιν, ὁ ἀεὶ ξυντυχὼν ἐπίσταται. οὗ ῥύσαιτο ἡμᾶς κύριος, ὁ καὶ τοῖς ἐν ᾅδῃ αἰχμαλώτοις κηρύξας ἄφεσιν, τηρῶν καὶ αὐτόν σε πάσης δυσχερείας πραγμάτων ἀνώτερον.

Τῷ αὐτῷ. Ἐπιστ. ξαʹ.

Ἀρκεῖ πρὸς τὸ γνωρίσαι σοι τὰ καθ' ἡμᾶς ὁ ἀδελφός μου, ὑπέρλαμπρέ μοι ἐν κυρίῳ υἱέ, εἴ τι πως χρῄζεις γνωρισμοῦ. ἀλλὰ μὴ αὐτὸς γνωρίζεις ταῦτα καὶ ἄλλοις. ὡς πάλαι ταῦτα μαθών. εἰ μὴ ταῦτα φαίης. εἰς ἄρα τὸ μὲν ποιεῖν τούτων οἶδας. τὸ δὲ πηλίκον ἀγνοεῖς. ὅπερ οὐδὲ αὐτὸν εἰκὸς ἀγνοεῖν σε τὸν εἰδότα ὅπως ἐπὶ τὸ μεγαλειότερον νῦν τὰ τῶν κακώσεων αἴρεται. ὡς ἔγωγε τοῖς ἐμοῖς καὶ τὰ σὰ συλλογίζομαι. ἐπὶ πάντα δὲ καλῶ βοηθὸν τὸν κύριον. ὑφ' οὗ τηροῖο πάσης ἀνώτερος κακώσεως καὶ κακιώσεως.

Τῷ αὐτῷ. Ἐπιστ. ξβʹ.

Μὴ θαυμάζῃς, εἰ λακωνίζω σοι. εἰ δὲ θαυμάσεις, πύθου τοῦ γραμματοκομιστοῦ, καὶ μαθήσῃ τὸ τοῦ λακωνισμοῦ αἴτιον. τὸ δέ ἐστιν αὐτός. ὃς μόνον οὐ πτεροῖς κεχρημένον ἑαυτὸν πρὸς τὴν δι' ἡμῶν πρόσοδον δηλώσας, τὰς γραφὰς ᾔτησε. ἀλλ' ὑγιαίνοις μοι, καὶ εὐθυμοίης. καὶ μήτε τῆς λύπης νόσος σε καταλάβοι, μήτε φαρμάκων δεηθείης, κἂν ὦσι τοιαῦτα, οἷα ἡ σὴ γλῶττα τὰ τῆς ἀγάπης ἐξύμνησε.

Τῷ σεβαστῷ κυρίῳ, Κωνσταντίνῳ τῷ Δουκᾷ. Ἐπιστ. ξγʹ.

Εἰ μὲν ἦν τε τοῦ σώματος ἰσχὺς καὶ τὸ τοῦ καιροῦ εὐκραές, πανσέβαστε ἐμοῦ αὐθέντα καὶ μέγιστε ἀντιλήπτορ, ὁδεύειν συνεχώρουν τῇ ἐμῇ ταπεινότητι, ταχὺς ἂν πρὸς

πρὸς τὴν σὴν ἀναδραμὼν περιωπὴν, τὴν ὀφειλομένην ἀπέδωκά σοι προσκύνησιν. νῦν δὲ, οὐ γὰρ συγχωρεῖταί μοι ὑφ' ὧν εἶπον, οὐδὲ τὸ ὑπερβῆναι γοῦν τὴν ὁδὸν τοὐμοῦ δωματίου, τῷ παρόντι γράμματι μεσίτῃ χρῶμαι τῆς προσκυνήσεως. πάντως δὲ καὶ τὴν διὰ τοῦ γράμματος δέξῃ, ὡς καὶ τὴν διὰ τοῦ σώματος. εἴπερ εἷς ἐγώ σοι καὶ ὁ αὐτὸς ὁ κἀκείνην προσπαραγαγών, καὶ ταύτην προσάγων σοι. ταύτην μὲν οὖν, ὅτι δέξῃ, σαφῶς πέπεισμαι. μᾶλλον δὲ καὶ ἤδη ἐδέξω. καὶ χαριέστατά μοι προσβλέπεις ὡς εἴωθεν. σὺ ἐρωτᾷς λοιπὸν ὅτου δέομαι. ἆρ' οὖν ἐρῶ σοι τὴν χρείαν, ἢ αἰσχυνοίμην ἄν, εἴ σε τοῦ Βαρδαρίου ἁρμοστὴν ἐπιστάντα πράγμασιν, ἔχων αὐτὸς ἐν τῷ Βαρδαρίῳ χωρίον, πρὸς τὸ ἀντιλαβέσθαι τούτου φιλανθρωπότερον διεγείραιμι. ὅς γε καὶ πρὸς ἄλλους βοηθεῖν μοι δυναμένους ἀεὶ μεσίτης γίνῃ τῇ ἐμῇ ἀσθενείᾳ. τοῦτο μὲν οὖν τὸ εἰκὸς ἀπαιτεῖ. πλὴν ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ σὺ τοὺς ὑποδρομοῦντας πληροῦν εἴωθας μὲν τοῖς ὑποφωνήμασι. κἀγὼ τὴν περὶ τοῦ ἀντιλαβέσθαι τῶν αὐτόθι ἡμετέρων ὡς δουλικῶν σου ἀξίωσιν πρὸς αὐτὸ τοῦτο τεταμιευμένῳ οἷον ἵνα προσάγω σοι πλήρωσιν. καί γε δεῖξον ἅπασιν, ὡς καὶ πατρῷον μὲν κλῆρον ἔχεις, τὴν χρηστὴν πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον συνδιάθεσιν. πολλαπλασίω δὲ ταύτην αὐτὸς πεποίηκας, ἵνα σοι καὶ θεὸς, ᾧ χαρίζῃ ὅσα ἐμοὶ χαρίζῃ, πολλαπλασίῳ τῆς πατρῴας δόξης ἐπιβραβεύσῃ, καὶ πᾶσιν ἀγαθοῖς ἀποδείξῃ μακαριώτερον, τηρῶν καὶ πάσης ἀνώτερον κακώσεως καὶ ἀκινδύνως.

Τῷ

Τῷ αὐτῷ. Ἐπιστ. ξδ΄.

Εἰ καὶ μικράν τινα ἰχθύων ἀποστολὴν, καὶ οὐκ ἀξίαν τῆς σῆς μεγαλειότητος, πεμπόμεθα, πανσέβαστέ μου αὐθέντα, καὶ μέγιστε ἀντιλήπτορ, ἀλλ' οὖν εἰδότες ὅτι καὶ διακριτικὸς σὺ, καὶ περὶ τὰ τοῦ θεοῦ σφόδρα εὐλαβὴς, ἅτε ἄμφω ταῦτα πατρῴζων. καὶ ὅτι ἐκ μὲν τοῦ λογίσῃ, τὸ μηδεμίαν ἡμᾶς ἐξουσίαν τῆς καθ' ἡμᾶς λίμνης ἔχειν ἐκ τοῦ του, ὡς εὐλογίαν τῆς δεσποίνης ἡμῶν καὶ θεοτόκου μητρὸς, ἀποδέξῃ τὰ σμικρὰ ταῦτα. εὐλογίαν δὲ πᾶσαν ἡλίκην ἂν εἴη μέλλῃ τίθεσθαι. διὰ τοῦτο καὶ τεθαρρηκότες τὴν ἀποστολὴν ποιούμεθα. εἰ μὲν οὖν καλῶς εἶδε τὰ κατά σε ὁ ἀρχιεπίσκοπος, δείξεις τῷ, ἡδέως ταῦτα δεξάμενος. εἰ δ' αὖ, καὶ τοῦτο τῶν ἐμῶν ἁμαρτιῶν θήσομαι. πλὴν ἀλλὰ πέποιθα ὥστε πρῶτον ἔσται, καὶ ὡς εὐλογίας ταῦτα προσοίσει τῆς ἀπειρογάμου τοῦ θεοῦ νύμφης. ἣ καὶ εἴη σοὶ φρουρὸς ἐν βίῳ παντὶ, πάσης ἀνώτερόν σε τηροῦσα κακύνσεως καὶ κακώσεως.

Τῷ μαγίστρῳ, κυρίῳ Ἰωάννῃ τῷ Παντέχνῃ.
Ἐπιστ. ξέ.

Καὶ τί ἀνταποδώσω τῷ κυρίῳ περὶ πάντων ἂν ἀνταπέδωκέ μοι. διήγαγε διὰ τῶν ὑγρῶν οὕτως ἀσφαλῶς, ὡς οὐδὲ διὰ ξηρᾶς. ἐπέταξε τῇ καταιγίδι, καὶ ἔστη εἰς αὔραν. ἀσθενείας πολυημέρου ἐρρύσατο, καὶ περιέζωσε δύναμιν ὡς τοῖς πάλαι εἶναι τὰ νῦν ἐφάμιλλα. οἷον τοῖς περὶ τὸν Ἐζεκίαν λέγω καὶ τοῖς ἐν τῷ ποταμῷ Χοβὰρ τῷ τοῦ μεγάλου ἐπόπτῃ θεωρηθῆναι Ἰεζεκιὴλ. ὅτι δηλαδὴ πνεῦμα ζωῆς καὶ παλιγγενεσίας νεκροῖς ὀστέοις ἐνεκαινίζετο. ἵνα μὴ

λέγω

λόγῳ τὰ τοῦ ἐμοῦ Ἰωάννου.. πενθερὰν Πέτρου, καὶ Βασιλικοῦ υἱὸν, καὶ ὑδρωπικὸν καὶ παραλυτὸν ἐκ πυρετοῦ ἀναψυχομένους, ἐκ καχεξίας εὖ κρατουμένους, ἐκ παρέσεως συναρμοζομένους. χάρις οὖν τῷ δωρεὰν σώζοντι, καὶ μὴ κατὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν ποιοῦντι, ἀλλ᾽ ἁμαρτίας παρορῶντι, καὶ ἐγκλήματα ὑπερβαίνοντι. ἐμοὶ γὰρ, λαμπρότατέ μου αὐθέντα, ἐπιβάντι τοῦ πλοίου, ἡμέρα δὲ ἦν καθ᾽ ἣν μοι ἡ περίοδος προσδοκήσιμος, ἐπισυνέβη πρᾶγμα πάσης ἐλπίδος ἐξώτερον. ναυτία, καὶ σκελισμὸς, καὶ τὸ παρακολούθημα ἔμετος. καὶ τὸ ἐκφερόμενον ὑγρὸν ὠμὸν καὶ ἀσύστατον. κἀπὶ τῷ τέλει, χολῆς τι μέρος. μικρὸν δὲ διαλιποῦσι, πάλιν τὰ αὐτά. πλὴν ὅσον ἡ χολὴ πλείων, κἂν τῇ διεξόδῳ πλέον δριμύττουσα. προσεδόκων μὲν οὖν καὶ τὴν ἐπισημασίαν τοῦ τεταρταίου συμβῆναι κατὰ τὸ συνῆθες. ὁ δὲ ἄρα τῷ χυμῷ καὶ τῇ χολῇ συναπέπλυτο, καὶ φόβον ἄφοβον ἠλέγχθην φοβούμενος. ἧκεν αὖθις ἡμέρα περιόδου. καὶ δυσελπίστους ὁ πάντα δειλὸς ἐγώ. καὶ ὁ θεὸς ὁ αὐτὸς ἦν, καὶ οὐκ ἠλλοίωτο. καὶ φροῦδον τὸ κακὸν, καὶ οὐχ εὑρέθη ὁ τόπος αὐτοῦ. καὶ νῦν ἀποσέσωσμαί σοι κατὰ τὴν Θεσαλονίκην ὁ βαρύνοσος ἄνεσος. καὶ τοῦτ᾽ ἐκεῖνο ἦν ἄρα τῆς παροιμίας σοφὸν ὡς ἔστι τι καὶ χολῆς ὄφελος. καί που τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις δώσω παράδειγμα, ὅτι κλύδων εὐδίαν χαρίζεται, καὶ τάραχος εἰρήνην. καὶ ῥώννυται σῶμα ταῖς τοῦ στομάχου κακώσεσιν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ταύτῃ. τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἀχρίδα πάντα φόβου μεστά. καὶ τὸ τοῦ Μόκρου μέρος, ὁ δὲ Μόκρος τῆς Ἀχρίδος τμῆμα, παρὰ τοῦ δούλου καὶ ἀποστάτου λελῄσται. ἡ δὲ Βαγορά, ὄρος δὲ αὕτη παμμέγα, καὶ τοῖς Βουλγαρικοῖς καὶ Δυῤῥαχικοῖς ὄρεσι μεσιτεῦον, παρὰ τοῦ ἀντάρτου φυλάττεται. καὶ συνόλως εἰπεῖν, πάντῃ κακὸν κακῶς ἐστήρικται. ἀλλὰ θαρροῦμεν θεῷ, καὶ τοῖς τοῦ

κρατίστου βασιλέως ἀγῶσιν. ὅτι τῇ σπορᾷ γοῦν ταύτῃ θαλφθείη τῇ τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ βασιλέως ἀκτῖσι. καὶ διὰ τοῦτο κεφαλὴν δεράσῃ, οὐδ' ἔστιν ὅπου ἔσται καταδύσις. ὁ γέρ τοι πανσέβαστος σεβαστὸς καὶ πρωτοπραίτωρ, κύριος Μιχαήλ, παρὰ τοῦ βασιλέως ἐστάλη, ἐφ' ᾧ συλλέξαι τε ἄνδρας, καὶ τῷ καταράματι ἀντιτάξασθαι. καὶ δὴ συλλέγει, καὶ δὴ περιβαλεῖ τε αὐτῷ, καὶ τῇ χώρᾳ αὐτοῦ ἐμβαλεῖ. καὶ ὁ ἀμύνων ἡμῖν θεὸς ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ. καὶ ὁ δοῦλος Ἱεροβοὰμ τῇ ἀποστασίᾳ κατὰ τοῦ Σολομῶντος χρόνους ἐπιβαλόμενος, οὐδὲν πλέον δρᾶσαι τοῦ κακῶς βουλεύσασθαι περὶ τὴν βασιλείαν. ὦ γῆ καὶ ἥλιε, καὶ βασιλείας ἀγνῶτα, καὶ ὕψος ἀρχῆς ἀσύγκριτον, οὐδὲ τοῦ δοῦλος εἶναι βασιλέως ἀξιωθήσεται. ἐγὼ δὲ ἅμα τῷ τὴν Θεσσαλονίκην καταλαβεῖν, εἴ του Δαίδαλον εὗρον, πτερὰ ἂν ἐμαυτῷ περιηρμοσάμην, καὶ ἐπετάσθην, καὶ πρὸς τὴν Ἀχρίδα κατέπτωσα. ἀλλ' οὔτε Δαίδαλον εἶχον, οὔτε φίλον τῇ χρείᾳ μου συμβαλλόμενον. ἄλογα τοίνυν μισθωσάμενος, ἤδη ἄπειμι.

Τῷ Ἐπισκόπῳ Κίτρου. Ἐπισ. ξϛʹ.

Ἔστι καὶ γράφοντα μὴ ἀγαπᾶν, καὶ μὴ γράφοντα ἀγαπᾶν, τιμιώτατε ἀδελφὲ καὶ δέσποτα. τὸ μὲν, τῇ ζύμῃ τῶν φαρισαίων χρώμενον, ἣν εἶναι τὴν ὑπόκρισιν ἐδιδάχθημεν. τὸ δὲ, ἀσχολίαις περιελκόμενον, ἃς ἡμῖν ἐπιφέρουσι τοῖς κουφοτέροις ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ βίου μεγάλη δυνάμεις· μή μοι τοίνυν τὴν ἀγραφίαν ἔχειν ἐν λόγῳ, ἀλλὰ τοῦ μείζονος ἀπολαύειν τοῦ τῆς ἀγάπης καλοῦ. ἐλάττονος φροντίδος ἀξιοῦν δικαίως, τὸ ἔλαττον καὶ τὴν τῶν εὐχῶν προτείνειν χεῖρα τοῖς πανταχόθεν βαπτι-

ζεσθαι κινδυνεύουσιν. ὡς γὰρ οὐκ ἀρκούντων τῇ ἀσθενείᾳ
τῆς ἐμῆς ψυχῆς τῶν ἄλλων βαρῶν, ἐπειδὴ καὶ ὁ τοῦ ἀδελ-
φοῦ θάνατος. ἀδελφοῦ, τῆς ἐμῆς ἐξηρτημένου πνοῆς, καὶ
πάντα ὄντως ἐμοὶ καὶ παραβαλλομένου, καὶ πρὸς αὐτό,
φασι, πῦρ καὶ κατὰ ξιφῶν κυβιστῶντος, ἵν' αὐτὸς ἐν ἀρα-
θυμίᾳ καὶ ἀλυπίᾳ διάγοιμι. οὗ στερηθείς, ὅσης χρήζω τῆς
ἄλλοθεν βοηθείας, οὐκ ἂν δυναίμην λόγῳ δηλῶσαι.
ταύτης οὖν τὸ μεῖζον μέρος αἱ τῆς σῆς τιμιότητος εὐχαί μοι
γενέσθωσαν, ἀεὶ πλείους τῶν συνήθων ἐπιδιδόμεναι. τάχα
δ' ἂν ἐπ' ὀλίγον ἐπιδοθεῖεν. ἴσως γὰρ τῷ χρηστοτάτῳ ἀ-
δελφῷ πρὸς τὴν αὐτὴν ἀποδημίαν ἑψόμεθα. αἰσθανό-
μεθα γὰρ τοῦ σώματος εἰς παντελῆ ἀσθένειαν ὑπορρέον-
τος, καὶ πεισομένου ὅπερ εἰς αὐτὸ δρᾶν ἡ συνεζευγμένη
ῥοπὴ πέφυκεν. εἰ μὴ ἄρα τόγε μάλιστα τοῦ ῥηθέντος βοη-
θήματος δεηθησόμεθα. ἵνα μὴ πάνυ τοι πολλὰ ἐν ἡμῖν ὁ
ὁδοστάτης εὕροι μηδὲ σφόδρα μεγάλα. ἐξ οὗ σημείου τοῦ
κατ' ἐμὲ τῇ αὐτοῦ μερίδι προστίθησι. ἀλλ' εὑρεθῶμεν
δοῦλοι τοῦ ἀλήπτου δεσπότου. ἐν ᾧ οὐδὲν εὗρον οὗτος ὁ λῃ-
στάρχος. ὑφ' οὗ καὶ πρὸς τὴν ἀποδημίαν ἀπροσκόπως
χειραγωγηθείημεν, ὡς δεξιᾶς τοῦ πατρὸς πάντας τοὺς
ἀνθέλκειν βουλομένους ἀποῤῥαπίζοντος.

Τῷ Ἐπισκόπῳ Δέβρης. Ἐπισ. ξζ.

Ὁ μὲν χρηστότατός μοι ἀδελφὸς, τιμιότατε συνεπί-
σκοπε, ὑπὸ κυρίου προσληφθεὶς, μακάριος
ὄντως ἐστὶ τῆς προσλήψεως. αὐτοὶ δὲ ὑπελείφθημεν ἐν
τῷ τῆς λύπης χωρίῳ, τοῖς τοῦ σκοτασμοῦ σκηνώμασι, τῇ
κοιλάδι τοῦ κλαυθμῶνος. πᾶσιν ἐγκείμενοι τοῖς τῆς λύ-
πης χωρίῳ πονηρίας πνεύμασιν. ἀποκλαυσάμενοι μὲν

τὸν ἀδελφὸν, ὅσον ἡ φύσις ἀπῄτει, καὶ ὁ παλαιὸς Ἀδάμ. ταχὺ δὲ πρὸς τὸν τῆς φύσεως καινιστὴν ἀποβλέψας τις λέγει, τὸν δεύτερον Ἀδάμ, καὶ τὸν πρότερον θεόν· ὃς καὶ πένθους ἡμῖν νόμους ὥρισεν· οὗ καὶ πεποίθαμεν, ὅτι τὸν πάντα ἡμῖν γενόμενον ἀδελφὸν προσλαβὼν, οὐδὲ τοῦ λοιποῦ ἐάσει ἀβοηθήτους· ἀλλὰ δώσει πάντως τοῖς ἀσθενοῦσιν ἰσχὺν οἷς οἶδε τρόποις. ὁ καὶ διὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἐνισχύων πρότερον. καὶ αὐτὸς δὲ τοῦτ' αὐτὸ ζητεῖ ὑπὲρ ἡμῶν παρ' αὐτοῦ, προσεπιζητῶν τὸ καὶ εἰς τὴν λαχοῦσάν σε τάχιον ἐπανελθεῖν, τὰ τῆς αὐτοῦ ποίμνης, ἣν ἐνεχειρίσθης, ἐπισκεψόμενον πρόβατα.

Τῷ σεβαστῷ καὶ δουκὶ Βερροίας κυρίῳ Κωνσταντίνῳ, τῷ υἱῷ τοῦ Σεβαστοκράτορος.

Ἐπιστ. ξη'.

Ὁρῶν μου τὸν ἀδελφὸν διακεχυμένον, ὁπηνίκα ἡμῶν ἐχωρίζετο, καὶ τὸ τῆς ψυχῆς γῆθος τῷ προσώπῳ ἐπισημαίνοντα, ἐθαύμαζον τὸ ἄηθες τοῦ ὁράματος. καὶ μέχρι μέν τινος τὸν θαυμασμὸν κατ' ἐμαυτὸν ἔστελλον. ἐπεὶ δέ μοι ἐξενίκα τὴν τοῦ λογισμοῦ δύναμιν, ἐπυθόμην τοῦ ἀδελφοῦ τὸ τῆς φαιδρότητος αἴτιον. καὶ ὅτι ἐθαύμαζον, ἀπεκάλυψα. ὁ δὲ, μᾶλλον αὐτὸς θαυμάζειν ἔφησεν ὅτι ἐθαύμασα. οὐ γὰρ ἤδεις, εἶπεν, ὡς ἐλπίζω τὸν σεβαστὸν ὄψεσθαι. ἡ δ' ἐλπὶς ἤδη πηγὴν εὐφροσύνης ἐντός μοι τῆς καρδίας ἀνέρρηξεν. ἧς αἱ φλέβες καὶ ἄχρι τοῦ προσώπου ἀναπιδύουσιν. ἀνέδακον τὰ χείλη τούτων ἀκούσας ἐγώ. καί τι μικρὸν τὴν κεφαλὴν ἔνευσα, ὥσπερ οἱ ἀναμιμνησκόμενοι. εἶτα καὶ περιβαλὼν τὸν ἀδελφὸν, ἐμακάριζον, ὅτι τοιούτου καταπολαύσει θεάματος. καὶ σοὶ

τῆς

τῆς τοῦ ἤθους ἀμβροσίας κατευωχήσεται, καὶ τοῦ νέκταρος ἐμφορήσεται. οὕτω πάντας ἑλκύεις πρὸς ἑαυτὸν τῇ ἀληθῶς χρυσῇ σειρᾷ τῆς χρηστότητος. μὴ παύσαιο τοίνυν ἐπιπλέκειν ἀεὶ ταύτῃ, ἵνα πλείους ἑλκύειν δύναιο. τὸ γὰρ ἐπὶ τὸ μὴ ἀναλύειν παρακαλεῖν, οὔτε τῆς σῆς αἰσθανομένου μεγαλογνώμονος φύσεως, οὔτε τὰς ἐπί σοι ἐλπίδας ἁδρὰς καὶ εὐγενεῖς τρέφοντος.

Τῷ ἀποχαρτοφύλακι, κυρίῳ Νικηφόρῳ.
Ἐπιστ. ξθʹ.

Αὐτοῦ μὲν τοῦ σώματος κακῶς ἔχοντος, πανάγιε δέσποτα, βραχὺ τὸ γράμμα εἰκότως γίνεται, καὶ ὅσον ἱκανὸν πρὸς τὸ τὰς σὰς εὐχὰς μόνον βοηθοὺς ἐξαιτήσασθαι. ἃς καὶ αἰτοῦσι δίδου νῦν μάλιστα, ὁ καὶ ἀεὶ πάντα ἡμῖν τἀγαθὰ βουλόμενός τε καὶ ἐπευχόμενος.

Τῷ Παλαιολόγῳ. Ἐπιστ. οʹ.

Διὰ τῆς μεγίστης σου ἀντιλήψεως, πανσέβαστέ μου αὐθέντα, μετρίας ἐτύχομεν ἀναπαύσεως ἔν γε τοῖς κατὰ τὴν Ἀχρίδα ὑπολειφθεῖσι τῇ ἐκκλησίᾳ ὀλιγοστοῖς. ἔμελλες γὰρ ἀνύσαι τι κατεπάδων τοῦ πράκτορος ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ἀσθενείας. ὅθεν οὐ παυόμεθα ὅπερ ἔχομεν εἰσφέροντες τῇ παραμίλλῳ σου ἀγαθότητι. πρὸς μὲν θεὸν, εὐχὰς, ὡς αὐτοῦ λειτουργοί. πρὸς δὲ ἀνθρώπους, εὐχαριστίας, καὶ εὐφημίαν. κἂν εἰ μικρά σοι μέλλει τῆς εὐφημίας διὰ τὴν τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας συναίσθησιν, ἣν ὁ λόγος ἐνεργάσαιτο. ἀλλὰ μὴ παύσαιο τὴν ἔρημον ταύτην ἡμῖν ἐξημερῶν οἰμωγῆς, ταῖς σαῖς ὑπὲρ

ἡμῶν ἀεὶ θαυματουργίαις. οὕτω γὰρ ἐγὼ τὰς σὰς ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας ἐναδὸν τίθεμαι. αἷς οἱ τῶν ἑκάστοτε πρακτόρων σκοποὶ ἀμβλύνονται. εἰ μὴ γὰρ αὐτὸς ἡμῶν καθέστηκε βοηθὸς, οὐδὲν τὸ κωλῦον ἡμᾶς καταναλωθῆναι ὑπὸ τῶν ὄφεων, οὓς πολλοὺς ἡ ἔρημος αὕτη τρέφει, ζωουμένους καὶ ὀδρυωμένους τῇ ἄνωθεν ἐκχωρήσει, κἂν αἱ ἁμαρτίαι ἡμῶν ἐπισπάγουσιν. οὕτω γάρ σοι καὶ πλείους τοὺς στεφάνους ὁ δίκαιος πλέξει κριτής τε καὶ βραβευτὴς ἐν ἡμέρᾳ ἀνταποδόσεως. τηρῶν κἀντεῦθεν πάσης κακώσεως ἀνώτερον καὶ κακιώσεως.

Τῷ πρωτασηκρῆτις, κυρίῳ Γρηγορίῳ τῷ Καματηρῷ. Ἐπιστ. να.

Πάντων ἐγὼ μακαριώτατος νῦν, εἴ σε διά τι τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τῆς ἐπιστολῆς εὐηργέτησα, τὸν δύο λαχόντα μακαριότητας. καί τινι μὲν ἐλαχίστῳ, καθά φησιν ὁ κύριος, ἀγαθύνοντες, οὔτε νῷ ληπτὰς, οὔτε λόγῳ ῥητὰς ἀμοιβὰς ἐλπίζομεν. εἰ δὲ τηλικοῦτον εὐεργητοῖμεν, ἡλίκον αὐτόν σε τό τε τοῦ λογοθέτου ἀξίωμα τίθησι, οὗ πάλαι βασιλεῖ συνεδρεύοντος, καὶ τὸ τοῦ πρωτασηκρῆτις ὀφφίκιον, τοῦ ἀεὶ τοῖς αὐτοκράτορσιν ὑπογραμματεύοντος, καὶ μάλιστα νῦν ὅσῳ καὶ σοφώτερος ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ἐμμελέστερος, ὥστε καὶ τά τε ἄλλα καὶ τοὺς λόγους αὐτουργεῖν, βαβαί μοι τοῦ πλήθους καὶ μεγέθους τῶν ἀμοιβῶν. ὧν ἤδη καὶ ἀρραβῶνας δεχόμεθα. καὶ εἰ μή σε ἤδειν ἀποκναίσων τῷ μήκει τοῦ γράμματος ἱκανῶς ὑπὸ τῶν γραμμάτων κεντούμενον. ἃ καὶ παθήματα τῆς ψυχῆς δριμέως ἡρμήνευσας, ἄλλον τρόπον τοῖς τοῦ Σταγειρίτου χρησάμενος, ἀπηριθμησάμην ἄν σοι τοὺς ἀρραβῶνας κατ' εἶδος ἕκαστον.

ἕκαστον. νυνὶ δὲ ἀλλ' ἑνός σοι ἐπιμνησθήσομαι. ἐπιθέμενον τοῖς Βαρδαριώταις ἐπαφεθεῖσι τὸν πανσέβαστον μὲν τοῦ πρωτοστράτορος, τά τε ἄλλα πατρῴζοντα, καὶ τὴν πρὸς τῶν λόγους διάθεσιν, τὰ ἐμὰ παιδικά. οὓς ἡμᾶν ἀξίως τῆς σπουδῆς, ἣν ἐπ' αὐτῶν καταβάλετο, οὐδὲ ἡμᾶς δοκοῦντας μὲν ἐν τούτοις εἶναί τι, ὑπὸ δὲ τὰς αὐτοῦ γενομένους χεῖρας ἀπεργάσασθαι ἐάσει τῆς ἰδίας μεγαλειότητος, ἀλλ' ἀπολαύσομεν ἡλίκων ἀεὶ μεμνησόμεθα. ἆρά σοι μικρὸς οὗτος ὁ ἀρραβών, ἡ δὲ πραγματείας κερδαλεωτάτης κεφάλαιον. ἐγὼ μὲν, οὐδ' ἔχω χωρῆσαι τοῦτον. ποσοῦτον ἐστὶ τῆς ἐμῆς στενοχωρίας πλατύτερος. οὕτω γοῦν μεγάλα κερδάνας, ἐφ' οἷς σε εὐηργέτησα, ἡδέως εὐεργετήσω καὶ ἕτερον καὶ γνωριῶ σοι τὸν ἐμὸν Κύκλωπα τοῦθ' ὅπερ ᾔτησαν διὰ τοῦ καθαροῦ καὶ μαργαρώδους σου γράμματος. ἐστὶ τοίνυν οὗτος ὁ πρὸς τῇ ἀνδροφαγίᾳ καὶ ἕνα μοι ἀεὶ δεικνύων ὀφθαλμὸν, οὐδέποτε τῇ ἐμῇ κακώσει ἐπιδιάζοντα. κἂν συναχθείη πρὸς τὸ συννούστερον. κἂν διαχθείη πρὸς τὸ ἀπλούστερον. κἂν χαριεντίσωμαι πρὸς αὐτὸν ἂν πλήρει τῷ γαύλῳ προσοίσω τὸν Πράμνειον, ὃν μοι δῶκε μερόπων εὐώδεος εἷς τὸν ἔτι περιδημοῦντά μοι λέγειν ἐν τῷ ἀσκίῳ τοῦ σώματος τὸ πᾶσαν μαραῖνον ἀνίαν φάρμακον. ὁ δὲ, ἕνα καὶ τὸν αἰτὸν ἐπιβάλλει μοι ὀφθαλμὸν, μιᾶς ἐνδεικτικὸν διαθέσεως καὶ ὡς εὐσεβῶν ἐπὶ τοὺς κομιῶ. πλείας θρήσας, ἰδέ τις ἔχει πρός με τοιουτοτρόπως κἂν εὕροις τοῦτον, τὸν ἐμὸν ἂν ἔγνως Πολύφημον. ὁρᾷς, μόνον οὐ τὸν δάκτυλον τοῦτον σοι ἔδειξα ἐπὶ τούτων κεῖνον, εἰ μάτην ἐπισπῶμαι τὴν ἐμὴν παρθένον, καὶ τὸν κόλον τῆς προσδεθέντα τῷ φυτῷ τοῦ ἀφέσεως δέδοικα γὰρ μή με φθαίνῃ τοὺς ἐνίους ὡς ἐπαγγέλλει) οὕτως οὖν ἔχοντι, χρηστότατον ἐποίησας ἔργον, ἀφεὶς μοι τὸ τῆς ὕβρεως ἔγκλημα. τοῦτο γὰρ ἐκεῖνο σοι ἐπενέβησε

κειμένῳ,

κεκμηκὼς, οὐδὲ νεκρὸν ἠκίσω τὸν Ἕκτορα καὶ τοῦτ᾽ ἀπονάμενος, ἐχθρὸς τῆς παρὰ τῷ βασιλεῖ προεδρίας, οὗ τῆς χρηστότητος καὶ οἱ πολέμιοι μάρτυρες· διὸ καὶ ὁ θεός σε τῆς φιλανθρωπίας ἀμείβεται τὴν ψυχαγωγὸν ἀντιδοὺς παράκλησιν, τὸν ἡδὺν Θεόδωρον, τὸν ὄντως Χρυσήλιον, τὸν ἐκ δυοῖν ἀσυγκρίτων ἐν κόσμῳ πραγμάτων τὴν ἐπωνυμίαν ἐρανισάμενον. καὶ φυγόντα μὲν τὴν ἡμετέραν τὴν καματηρὰν ἀληθῶς, ἀκάματον δὲ γενόμενον. ἢ πῶς ἄν σοι τοσαύτας τέχνας καὶ οὕτω πεπαίδευτο, εἰ τὴν φύσιν εἶχε καματηρὰν καὶ ὀκλάζουσαν. πῶς δ᾽ ἂν στρατιωτικὴν καὶ γεωμετρικὴν εἰς ταὐτὸ συνήγαγε, καὶ συνῆψε τὰ μακροῖς θριγγίοις ἔκπαλαι διειργόμενα, μετ᾽ Ἀρχύταν, μετὰ Φιλόλαον, μετὰ τὸν Αἴλιον Ἀδριανόν, μετὰ τὸν ἔκπτωτον ἡμῖν Ἰουλιανόν. ἀριθμητικὸν μὲν οὖν αὐτὸν ᾔδειν, ἀφ᾽ οὗ τοὺς Βαρδαριώτας ἐπεστάτευ. ὅς γε καὶ μέσων ἠγείρετο νυκτῶν. ἐξέπληττε γὰρ αὐτὸν τοῦ ὕπνου ἀριθμητικόν τι θεώρημα. ἐπεὶ μηδὲ τοῖς ὕπνοις ἐνεβυθίζετο. ἀλλ᾽ εἶχε καὶ αὐτὸς ἀληθῶς λέγειν· ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ. καὶ ἀεὶ δέ τι ἠκριβολογεῖτο. καὶ ὅπως τὴν μονάδα εἰς μέρη τέμῃ, καὶ ἀμαθεῖς δείξῃ τοὺς ἄμετρον λέγοντας. ὁ δέ, καὶ κύβους ᾔδει, καὶ κυβοκύβους. καὶ τοῖς μὴ εἰδόσιν ἡρμήνευε. γεωμέτρην ἐστίν, οὔπω ᾔδειν. καίτοι τό γε εἰκὸς αὐτὸν ἀπῄτει τὴν γῆν συχνάκις μετρεῖν, ἀεί τι σφαλλόμενον, εἰ δή τι καὶ μουσικὸς γένοιτο. δίκαιον ἐστί, τὸ γὰρ ἀριθμητικὸν τῷ ἁρμονικῷ συγγενές· ἐπεὶ καὶ παρὰ τὸ διωρισμένον ποσὸν ἄμφω ἔχετον. γένοιτο δ᾽ ἄν, εἰ πρῶτον μὲν ἐπιβαίη τῶν ἀσκημάτων, τῶν τὸ πνεῦμα χορηγούντων τοῖς χαλκοῖς δόναξι, καὶ μάθῃ ταῦτα πρὸς ῥυθμὸν διαστέλλειν τε καὶ συστέλλειν. ὥστε τῇ μὲν πληροῦν, τῇ δ᾽, ἀποκενοῦν. ἔπειτα καὶ τοὺς κανόνας ἀμφιψηλαφῴη, καὶ ἁπλῶς τοῖς τε ἄλλοις ἐμπνεου-

ἐμπυρευστοῖς ὀργάνοις, καὶ τοῖς ἐντατοῖς καὶ ὑδροστάσεις ἐνασκηθείη. τότε δὴ καὶ ἐπὶ τὴν πολυύμνητον σφαιρικὴν ἢ ἀστρολογίαν ἀΐξει, οὐχ ὡς ἀδελφὴν μόνον οὖσαν γεωμετρίας· ὕλη γὰρ τὸ πηλίκον ἀμφοῖν· ἀλλὰ καὶ ὡς περιεπιτηδεύσας αὐτὸς τὴν ὁμώνυμον σφαιρικὴν, ἣν καὶ ἔφιππος ὑμῖν ἐπεδείξατο. καὶ δὴ τὰς τύχας λέγων τῶν γυναιξὶν οὐκ ἐν ταῖς τριόδοις, κατὰ τοὺς μάντεις τούτους δὴ τοὺς ἀγύρτας, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἐργαστήριον, ὡς ἂν σεμνύνοι τὸ μάθημα, αὐτόθεν τε χρηματίσεται, καὶ ἔτι οὐδὲ θησαυρὸς αὐτὸν λήσεται ὅπου δὴ τῆς γῆς κατορωρυγμένος, θησαυροῖς αὐτὸν κορέσαι δυνάμενος, κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν Ἀττικὸν, τοῦ τὸν σοφιστὴν τεκόντος Ἡρώδου. καὶ δεήσαι δή ποτε ἀποδείξασθαί τι ὧν οἶδε πολλῶν ἐπιτηδευμάτων, οὐκ ἀγνοήσει τὸν πολεύοντα καὶ τὸν διέποντα, καὶ τὸν κύριον τοῦ ὡροσκόπου, καὶ τὸν τῆς σελήνης οἰκοδεσπότην. ἐξ ὧν ἴσως ἔσται αὐτῷ σοὶ κακοδαιμόνια. καὶ μαθὼν ἐκκλινεῖ τὸν κληματῆρα, καὶ τὸν κακοποιὸν διακρούσεται. καὶ Πτολεμαῖον ἕξομεν ἄλλον, εἰ δὲ βούλει καὶ Ἄρατον. καὶ μάλιστα νῦν ὅτε τὸ χρῆμα τῆς ἐπιστήμης εἰς ὑμᾶς ἐλήλαται. τηρήσας δὲ καὶ τὰς τοῦ ἡλίου διφρηλασίας τὸ ἅρμα ἐλαύνοντος τὸ πλέον, καὶ τὴν ἡνιοχικὴν ἐκμαθήσεται. καὶ οὕτως ἔσται οὐ μᾶλλον ἐπωνύμως ἢ φερωνύμως Χρυσήλιος, κἂν αἰτήσασθαί ποτε καὶ τοῦτ᾽ ἀποδείξασθαι. ὑποζεύξει τῷ ἅρματι τὴν ἡμιόνων τὴν ἡλικιῶτιν ἐκείνων. αἳ τὸν Πρίαμον ἐπὶ τὰς Ἀχιλλέως σκηνὰς ἐπόρευσαν. ἢ δὲ δραμεῖται Ἁρπυίαις ἴσα μὴ βαρυνομένη σαγὴν, ἀλλ᾽ οὖσα κούφη καὶ πεπρεσβευσμένη τὸ σῶμα. καὶ μάλιστα εἰ νύσσαν προστήσεσθε θημωνίας κριθῶν, ἃς ὄψεται καινὸν καὶ ποθητὸν θέαμα. ἤ που καὶ ἡ γαστὴρ αὐτὴ ἀναδραμεῖται κατὰ τὰς χῆνας καὶ τοὺς σπεύδοντας. εἰ δὲ καὶ πνεῦμα εἴη σφοδρὸν, ὀρεῖ τοῦτον μετέωρον. καὶ τὸν

διφρηλάτην δηλαδὴ τοῦτον, ὡς ἐκείνης κουφότερον. ἐχθὲς εἰ μὴ περιέζωσται στατῆρας ὡς εἴωθεν. εἰ τοίνυν μέλλει σοι καὶ ἁρματηλάτην τοῦτον ἰδεῖν δοκιμώτατον, καὶ τοῖς τῶν χρωμάτων ἐπωνύμοις δήμοις περιμάχητον θήραμα, καὶ πᾶσι Φιλίπποις εὔφημον λάλημα, μηκέτι τοιαύτην ἔχε φύσιν ἐν τῇ τῆς ἐχούσης ἡμᾶς Μακεδονίας στενοχωρίᾳ. ἀλλὰ λῦσον ἐπὶ τὴν Λάρισσαν. ἡ γὰρ Θεσσαλία τούτου οἰκειοτέρα, καὶ ἡ πεδιὰς, ἡ Φαρσάλιος· ὧν τῷ πλάτει τὰς μὲν, ἐπιδείξεται τῶν ἐπισήμων καὶ τεχνῶν· τὰς δὲ, πρὸς τὸ μαθεῖν συνεργῷ χρήσεται. πρὸς ἡμᾶς δὲ διαβὰς, οὔτε ταῖς ἄλλαις οὔτε τῇ γεωμετρικῇ ἐμφιλοτιμήσεται· τῶν μὲν γὰρ, ἀπειράτως ἔχω τῆς ἐπιδείξεως· τῆς δὲ, τόπος ὄντως οὐκ ἔστι παρ' ἐμοί. πάντας γὰρ ἡμῖν ὑπὸ τῶν ἄνωθεν κατακλυσμῶν ἀπεθαλαττώθησαν. μίαν μοι τέχνην ἔχων ἥξει χρησίμην. εἴ γε ἐπίσταται τὴν ᾀσματικὴν τε καὶ χοροστατικήν. μέρος μὲν οὖσαν καὶ αὐτὴν ἢ εἶδος ἁρμονικῆς, οὐ πᾶσι δὲ πάντως σπουδαζομένην. ὅτι μὴ μόνον τοῖς καθ' ἡμᾶς. ὥστ' ἢ μὴ παραβαλέτω τῇδε, ἢ ὡς ἐπ' ἐκκλησίας ᾀσόμενος ποικιλώτερόν καὶ περισσότερον, καὶ χοροῦ κορυφαῖος ἐσόμενος. δακτύλου τε περιαγωγαῖς ἐπισημαινόμενος τὴν τέχνην, καὶ τῶν ἄλλων μελῶν στροφαῖς καὶ λυγίσμασι. πρότερος οὖν αὐτός μοι τοῦτο βασάνισον, κἂν γνωριεῖ σοι τὸν τεχνίτην, καὶ κριθῇ δόκιμος, μηδ' οὕτω τὴν ὁδὸν θαῤῥησάτω τὴν πρὸς τὴν Ἀχερουσίαν τὴν λίμνην, τὴν ἐμὴν Λυχνίδον. εἰ μὴ πρότερον συνθοῖτο τῷ ἀδελφῷ μου Δημητρίῳ περὶ τοῦ τῶν ᾀσμάτων μισθοῦ. ὁ δὲ, ἔσται μελίνης ἢ μελαμπύρου ἐμπορικὸν ἡμιμέδιμνον. τοσοῦτον γάρ ὅ τε ᾀσόμενος ὅ τε ἀκουσόμενος. ὁ μὲν, λαβεῖν ἄξιος. ὁ δὲ, δώσειν εὔπορος. ὁρᾷς παρ' ὅσον ἦλθον εὐλαβείας γεροντικῆς καὶ σεμνότητος, ἵνα χαρίσωμαί σοι

καὶ τῷ γλυκεῖ Θεοδώρῳ συνεντρυφήσωμεν, ἐπεὶ καὶ ἀμφότεροι ψυχαγωγησόντων δεόμεθα. ἐγὼ μὲν, διὰ πάντα ταῦτα τὰ κακά. σὺ δὲ, διὰ τὴν δυσχεραινομένην σοι ἀποδημίαν. ταύτην δὴ τὴν ὡς ἔφης μακράν. πρὸς ἣν μηδὲ πάνυ σφόδρα δυσφόρως ἔχε, εἰδὼς, εἴπερ τις ἄλλος, γινομένην κοινωφελῶς, καὶ δεικνῦσαν τὸ τοῦ βασιλέως ἡμῶν κηδεμονικὸν καὶ φερέπονον. ὃς ἵνα τοὺς ἐχθροὺς ἐγγύθεν διαδίτηται, πόλεως μὲν ἐκείνης καὶ βασιλείων ἐκείνων καὶ τῶν ἄλλων ἐκείνη ἀπολαυσμάτων ὀλιγωρεῖ, ἀγρωστικῶν κακῶν ἀνεχόμενος. ἔκκειται μὲν ψύχεσί τε καὶ θάλπεσιν, ὕπαιθρος δὲ φέρει τὰς ἐναντίας ὥρας σὺν τοῖς φιλτάτοις. καὶ ἅμα τὰς χώρας, αἷς ἂν ἐπιστάιη, καθιστᾶ μεγαλοπρεπῶς καὶ βασιλικῶς, τῶν τε ἄλλων ἁρμοστὴς, καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν διαφερόντως γινόμενος. ταῦτα καὶ ἄλλα μυρία τῆς μακρᾶς ἀποδημίας ὑμῶν καὶ ἀγροὶ καὶ πόλεις ὀνίνανται, ὥστ' εἰ μὴ φιλαύτης εἴης, ἀλλὰ φιλάνθρωπος καὶ φιλάδελφος. οὐ μόνον οὐ δυσχερεῖς πρὸς τὴν ἀποδημίαν οὐκέτι, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐπεκταθῆναι ταύτην ἐπεύξῃ, ἵνα πλείους καὶ πλείω εὐεργετώμεθα.

Τῷ προέδρῳ, τῷ Παντέχνῃ.
Ἐπιστ. οβʹ.

Τὸν κολοφῶνα ἐπέθηκας, ὑπέρλαμπρέ μοι ἐν κυρίῳ υἱέ, ταῖς περιεχούσαις με θλίψεσι. καὶ αὐτὸς εἰπὼν συνέχεσθαι θλίψεσιν. ὃ γοῦν ἐμαυτῷ φάρμακον διὰ τῶν τοῦ λόγου βοτανῶν ἤρτυσα, τοῦτο καὶ σοὶ χρήσιμον εἰδὼς στέλλω καιροῦ δραξάμενος. ὡς νῦν γε ὑπὸ φωτὶ τουτί σοι τὸ γραμματίον συντάξας, οὐκ εἶχον ὅπως ἐκ τῆς πυξίδος τὸ φάρμακον ἀναλήψομαι. οὐχ οὕτως ἀνει-

μένης ἁπλῶς, οὐδὲ πᾶσιν ἐκκειμένης, ἀλλὰ περιεργοτέρας χειρὸς δεομένης πρὸς τὸ ἀνοίγεσθαι. πλὴν ὅσον τοῦτο μόνον νῦν ἔχω σοι συντελεῖν. ὡς μετὰ τὸν χειμῶνα πάντως ἔαρ, καὶ ἔσται τοῦ ἔαρος. ὁ δέ γε τοῦ ἡλίου παῖς Φοίνιξ καὶ πυρωθεὶς ἐξανίσταται, ἵνα μηδὲν εἴπω θειότερον καὶ ἡμέτερον.

Τῷ ἰατρῷ τοῦ βασιλέως, κυρίῳ Μιχαὴλ τῷ Παντέχνῃ. Ἐπιστ. ογ΄.

ΥΜεῖς δὲ ἀεὶ μὲν ἡμᾶς ταῖς ἐλπίσι σαίνετε, ὡς ἥξοντες καὶ ἐπισκεψόμενοι, ἀεὶ δὲ ἐξαπατήσετε. οὕτως ἡμᾶς περιφρονεῖτε τοὺς χαμαὶ ἐρχομένους οἱ ἀεροβατοῦντες ὑμεῖς. ἀλλὰ γὰρ ὀψέ ποτε ἐχέκολλον ἀπορρίψαντες, ᾧ πρὸς τὰ αὐτόθι ἔχεσθε, παράκλησις ἡμῶν γίνεσθε. τὰ δὲ φόβητρα, ἃ ἡμῖν ἐπανατείνεσθε, μορμολύκια παίδων εἰσίν, ἤγουν πτωχῶν τινῶν ἐπισκόπων. ὁ δὲ πάσης Βουλγαρίας ἀρχιεπίσκοπος, ὃν ἔσοπτρον ὁρῶσί τε καὶ ἀκούουσιν, οἴονται μεδίμνοις ἐκμετρεῖσθαι τοὺς χρυσίνους ἑκάστης ἡμέρας, τὴν ὑμετέραν παρουσίαν ὡς πτωχοῦ λῖνος οἰήσεται. ὃς περίεισιν αἰτίζων ἀκόλους οὐκ ἄορας οὐδὲ λέβητας, κἂν μικρόν τι λάβῃ, τῷ ληφθέντι ἀρκούμενος. μόνον ἐλθὲ, καὶ οἱ πάροικοι μένει, οἱ παρὰ τοῦ Βλαχερνίτου ἀποκρυβέντες, πλουτοῦσί σε, ἀνὰ ἓν σκόρδον δόντες. τηροῖο ὑπὸ κυρίου πάσης κακίας ἀνώτερος.

Τῷ αὐτῷ. Ἐπιστ. οδ΄.

ΧΑίρω μὴ δεχόμενος ἐκ σοῦ γράμματα. τεκμαίρομαι γάρ σοι περιεῖναι πράγματα, εἴς τι καὶ κερδαλέον ὑπτιαν. εἰ μὲν οὖν τυγχάνω τοῦ σκοποῦ, καὶ οὐ παρα-

ξεύω.

τοξεύω, ἔχω τοσαύτην ἐκ τῶν σῶν ἐν τοῖς ἐμοῖς λυπη-
ροῖς παράκλησιν. εἰ δὲ καὶ τὸ σὸν δυστυχῶ, δίπαλτος
ἡμῖν ὁ πονηρὸς ἐπέστιν. ὧ μέντοι ὁ ἀγαθὸς θεὸς καὶ κραλικὸς
ἀντιστήσεται. ὑφ' οὗ καὶ αὐτὸς ἀνώτερος τῆς ἐκείνου κακο-
μηχανίας φυλάττοιο.

Τῷ αὐτῷ. Ἐπισ. οέ.

Διψῶντι μοι μαθεῖν τὰ κατὰ σὲ λευκότερον, ὑπέρ-
λαμπρέ μοι ἐν κυρίῳ υἱὲ, αὐτὸς σταγόνας ἀπο-
πέμπεις θολώδεις, ἐξ ὧν οὐκ ἴαμαι τὴν δίψαν. γράψον
οὖν μοι ἀριδηλότερον ἐνίοις τί εἴη, καὶ εἰ ἐν
ἀξίοις τῶν ἐλπίδων αὐτοῦ
ἐστρεφόμεθα.

ΤΕΛΟΣ.

IOANNIS MEVRSI
AD
THEOPHYLACTI
Epiſtolas
NOTÆ.

EPIST. I.

PAG. 3. lin. vltimâ. καὶ φθεγγόμενον.] Malim. καὶ σφιγγόμενον.

Pag. 4. lin. 4. Λυτοῦργος.] Scribe, Λυκοῦργος. In oculis habuit locum illum Homeri Iliad. ζ.

Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ Δρύαντος υἱὸς κρατερὸς Λυκόεργος
Δὴν ἦν, ὅς ῥα θεοῖσιν ἐπουρανίοισιν ἔριζεν.

Lin. 23. παρακαῶντος γινόμενος.] Malim. παρακοῶν τις γ.

EPIST. III.

Pag. 7. lin. 4. καὶ μὴ λαβών.] Scribe, καὶ δὴ λ.

EPIST. IV.

Pag. 8. lin. 2. κακυρωμένος.] Scrib. κεκαρωμένος.

EPIST.

EPIST. V.

Pag.9.lin.8. τὸ τοῦ ἔθους κατηρτυσμένον.] Scrib. τὸ τοῦ ἔπους κ.

Lin.25. οὐκ οἶ.] Scrib. οὐκ οἶδα.

Pag.10.lin.5. παρ' ἑαυτῷ.] Scrib. π. ἐμαυτῷ.

Lin.6. ἔγραφον.] Scrib. ἔγγραφον.

EPIST. VI.

Pag.11. lin.10. ἐπιδή σοι θεὸς τῷ παρὰ βασιλεῖ.] Scrib. ἐπειδή σοι θεὸς τὸ π. β.

EPIST. VII.

Pag.13.lin.2. πανόπης.] Scrib. πανόπτης.

Lin. 28. ἐπεὶ καί σε θεραπεύεσθαι μέλλεις καὶ τῶν κωνησῶν κηδόμενος.] Restituendum censeo. ἐπεὶ καί σε θεραπεύεσθαι μέλλεις τῶν κακιώσεων κηδόμενος.

EPIST. VIII.

Pag.14.lin.12. μὴ μέλε οὖν.] Scrib. μὴ μέλλε οὖν.

EPIST. X.

Pag.16. lin.29. καὶ ἡ ἱπαρσία σου.] Scrib. καὶ ἡ ἱππασία σου.

EPIST. XI.

Pag 17. lin.17. κατὰ τὸν λοιπούντων.] Scrib. κατὰ τῶν λυπούντων.

Pag.18. lin.5. λοιπούντων.] Iterum scrib. λυπούντων.

EPIST.

EPIST. XII.

Lin.21. ἀπέβλαφα.] Scrib ἀπέβλεψα.

EPIST. XV.

Pag.24.lin.4. δοδεκάκρομον.] Scrib.δωδεκάκρουνον.

EPIST. XVI.

Lin.penult.μέλλε.] Scrib. μέλε.

EPIST. XVII.

Pag.25.lin.15. ἡδέως ἔδεξαν μὲν σου τ᾽ ἐπιστολήν.] Rescribo.ἡδέως ἐδεξάμην σου τὴν ἐ.
Pag.26.lin 7. ἐν ἔχοντες.] Scrib.ἐν ἔχων τ᾽ εἰ.
Lin.23.ἐν πίστει στέγω] Restituo. ἔμπης τι στέγω. Est hemistichium.

EPIST. XVIII.

Pag.28.lin.15.καὶ τὸ ἔπαλινα φθόγγον.] Scrib.καὶ τὸν ἔπαλιννα φ.
Lin.16.πέπραγε.] Scrib πέπραχα.

EPIST. XX.

Pag.29. lin.22. τὸ σὸν γράμμα φαιδρῷ.] Legendum.τ.σ.γράμμα φαιέν.Atque ita reposui.
Pag.30.lin.13. κεκαφυτὸ θυμῷ] Rescrib. κεκαφηότι. θ. Respexit versum Homeri Iliad.έ.
Ζώγρει ἀποπνείουσα κακῶς κεκαφηότα θυμόν.

EPIST. XXI.

Pag.31.lin.7. ἀποκρύπτεται.] Scrib. προσκρούητε.

EPIST. XXII.

Pag.32.lin.19.ἀντιπαρατείνειν.] Scrib. ἀντιπαρατείνειν.
Lin.21. ἐξ ἧς ἡμῖν σοῦ τοιαῦτα πέμπεται.] Restituo. ἐξ ἧς ἡμῖν τὰ τοιαῦτα τε.
Pag.33.lin.10. ἐπάλως.] Restituo. ἐκπάγλως. Respexit illa Vlyssis de Achille apud Homerum. Iliad. ι.

Μαίνεται ἐκπάγλως, πίσυνος Διΐ, οὐδέ τι τίει
Ἀνέρας οὐδὲ θεούς. ———

EPIST. XXIII.

Pag.36.lin.19. θύμος.] Scrib. θυμός.

EPIST. XXIV.

Pag.40.lin.17. δεξίαι.] Scrib. δεξίαι.

EPIST. XXVI.

Pag.44.lin.2. ἐπικόρους.] Scrib. ἐπικούρους.

EPIST. XXVII.

Pag.47.lin.19. κεκκεσέλληνος ἱερᾶ τὸ τοῦ Κωμικοῦ.] Restituo, & interpungo. βεκκεσέληνος, ἐν ἱερῷ τὸ τ. Κ. Respexit versum Aristophanis Nubibus.

Καὶ πῶς, ὦ μωρέ σύ, καὶ Κρονίων ὄζων, καὶ βεκκεσέληνε.

Lin.ultimâ. οἱ δυνάμενοι.] Scrib. οἱ δυνάμενοι.

EPIST. XXVIII.

Pag.49. lin. 6. καὶ ἀπολάβοι μετά σου.] Restituo. καὶ ἀπολαύοιμεν σου.

EPIST. XXX.

Pag. 51. lin. 8 ὀρωῦσε δ' οὐρανόθεν νύξ.] Scrib. ὀρώρει δ' οὐ. ν. Est locus apud Homerum Odyss. ε.

—ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ.
Σὺν δ' Εὖρός τε Νότος τ' ἔπεσε, Ζέφυρός τε δυσαὴς,
Καὶ Βορέης αἰθρηγενέτης.——

Pag. 54. lin 22. παρζυίαι.] Scrib. παρεδρίαι.

EPIST. XXXI.

Pag. 56. lin. 22. ἠκελευσθείη.] Scrib. εἰ κελευσθείη.

EPIST. XXXII.

Pag 58 lin. 1. δόσει.] Scrib. δόξει.
Lin. 2 λήσουσι.] Scrib. λύσουσι.

EPIST. XXXIII.

Lin. vltima χαλεπὴ γὰρ ἐλύσσα δέδοκεν.] Restituo. χ. γὰρ ἑ λύσσα δέδυκεν. Respexit locum Homeri Iliad. ι.

——οὐδέ τι πῃ
Ἀνέρας, οὐδὲ θεοὺς, κρατερὴ γὰρ ἑ λύσσα δέδυκεν.

Pag 59. lin. 20 ὀχηρεῶ σοι δοκῶ ἀδελφὸν θαυμάστε.] Restituo. εἰ χρειώ σοι δοκῇ, ἀδελφῶν θ.
Lin. 24. λῃστοτόνος.] Scrib. λῃστοκτόνος.

EPIST. XXXIV.

Pag. 60. lin. 16. καὶ κοιμῶνται οἱ καινοί.] Restituo. καὶ κοιμῶνται ἱκανοί.

EPIST.

EPIST. XXXVI.

Pag. 62. lin. 19. δυσξενέτως.] Scrib. δυσξυνέτως.

EPIST. XL.

Pag. 66. lin. 11. In inscriptione Epistolæ, τῷ Ἀμυρναίῳ.] Puto scribendum, τῷ Σμυρναίῳ. Ac designari Episcopum Smyrnæ, cujus meminit iterum. Epist. LVII. Παρὰ τοῦ παγκάλου Σμυρναίου τῇ ἀγάπῃ σου συστηθήσεται). Iterum Epist. LIX. Ὅς καὶ τοῦ φιλοσοφωτάτου καὶ πανδεξίου Σμυρναίου φησὶν εἶναι συγγενής.

Lin. 17. εἰ δ' ἄλλις σοι τῶν τραγῳδιῶν.] Scrib. εἰ δ' ἄλις σοι τ. τ.

EPIST. XLI.

Pag 68. lin. 23. εὗρεν.] Scrib εὑρών.

Pag 69. lin. 18. τὸν * * εὐνοίας.] Censeo supplendum. τὴν δημόσιον εὐνοίας. Quæ vox paulò post iterum excidit. Apparet ex serie Epistolæ. Sic etiam inquit, Epist. XLIII. Καὶ ταῦτα τὰ πάνδεινα παθεῖν ἀνεκλαύσατο, διὰ τὸ εὔνους εἶναι τῷ δημοσίῳ.

Pag. 70. lin. 10. τῷ * * *.] Puto etiam hîc supplendum, τῷ δημοσίῳ. Satis manifestum ex verbis statim sequentibus. Πρῶτον μὲν ἐπεὶ οὐδὲ πρότερον παρ' ἡμῶν ἐκερδαίνοντο. ἀλλ' ἓν ζευγάριον ἕκαστος ἐξηκοστεύοντες, τὰ ἐπέκεινα τούτων ἐπετέλουν τῷ δημοσίῳ.

Lin. 16. τοὐ ἡμῶν.] Et hîc quoque ſcribendum exiſtimo. τοῦ δημοσίου.

Lin. 23. ἐξουσίῳ.] Reſtituo. ἐξκουσίας. Vide de hâc voce Gloſſarium noſtrum Grȩcobarbarum. Sic ſtatim infra. Τῆς ἐκκλησίας τῶν ζώων ἐξκουσίαν ἀδρῶν τι καὶ λεπτῶν λαβούσης.

Pag 71. lin. 19. χθύας.] Scrib. ἰχθύας.

Lin. 26. παῤῥησίας.] Scrib. παροιμίας.

Lin. 27. ἀπολυθεῖσαι. Scrib. ἀποδοθεῖσαν.

Lin. 28. ἄχρειστον.] Scrib. ἄχρηστον.

EPIST. XLIII.

Pag. 75. lin. 4. ἀνέθαλεν ἡ σάρξ μου. Reſtituo. ἀνέθαλεν ἡ σάρξ μου.

Lin. 5. χαρτώσαντι.] Scrib. χαριτώσαντι.

Lin. 13. καπνισμοῦ] Scrib. κατεπνισμοῦ.

Lin. 15. καπηξεύσαν.] Scrib. καπηξεύσαν.

Pag. 77. lin. 10. καθητής.] Scrib. καθηγητής.

Lin. 22. πράκτωρ ἐξουσίαν τοῦτον παπάδων.] Locus mutilus. Reſtituendum puto. π. ἐξουσίαν ἔχων τοῦτον τ.

EPIST. XLIV.

Pag. 79. lin. 16. πρόσωπα ἢ θεῖναι.] Scrib. πρῶπα δεῖ θ.

EPIST. XLV.

Pag. 8. lin. vlt. ἀφθι νύθην.] Scrib. ἂν φθινύθην.

EPIST. XLVIII.

Pag. 83. lin. 14. πάντως ἄλλου βάρους.] Malim. παντὸς ἄλλου β.

EPIST.

L I.

Pag. 85. lin. 21. βλητλέντων σοι τὸ μέλι.] Scrib. κλεπλέντων σοι τ. μ.

Lin. antepenultimâ. καθημυδμίαι.] Scrib. καθημέραν.

Epist. LII.

Pag. 86. lin. 11. τῆς γῆς χρηστότητος. Scrib. τὸ σῆς χ.

Epist. LIV.

Pag. 87. lin. 21. καὶ Ο'νάφθας μετακομίζεται.] Scrib. καὶ ὁ Νάφθας μ.

Epist. LV.

Pag. 88. lin. 18. ὀνομάζει Βαρδυάριον. Scrib.] ὁ. Βαρδάριον. Idque jam nuper monui in Glossario meo Græcobarbaro, in Βαρδαριῶται.

Pag. 89. lin. 16. μακάρια καὶ οὐ δαίμονα.] Rescribo. μ. καὶ εὐδαίμονα.

Epist. LVI.

Pag. 89. lin. 25. χωρὶ ἡ αὗται.] Scrib. χώραι δὲ αὗται.

Epist. LVII.

Pag. 90. lin. penult. γαλείων βιβλίων.] Scrib. Γαλιωνείων β.

Epist. LVIII.

Pag. 92. lin. 17. μέλε.] Scrib. μέλλε.

EPIST. LXV.

Pag. 97. lin. 2. ἄιεσος.] Scrib. ἄνεσος.

EPIST. LXVI.

Pag 99. lin. 5. ἐν ῥᾳθυμίᾳ ἢ ἀλυπίᾳ.] Scrib. ἐν ῥαθυμίᾳ καὶ ἀ.
Lin 7 ἡμιέταπ.] Scrib. ἡμιέτητ@.

EPIST. LXVIII.

Pag. 101. lin. 1. ἀμβροσίτας.] Scrib. ἀμβροσίας.

EPIST. LXXI.

Pag. 102. lin. 16. ἐπι τῷ λησαῖς.] Scrib. ἐπὶ τῷ λῃσ]αῖς.
Pag. 103. lin. 23. πειαρθρήσαι.] Scrib. πειαθρήσαις.
Pag. 105. lin. 16. κλημαηῆρα.] Scrib. κλιμακῆρα.
Lin. 29. σκυδονίας.] Scrib. κωμώδοντας.
Pag. 106. lin. 27. μελίγης] Scrib. μελίνης.

EPIST. LXXV.

Pag. 109. lin. 10. ἐνίοις τι.] Scrib. ἐν οἷς τι.

FINIS.

ERRATVM.

Pag. 93. lin. 3. δεπανξίου. Lege, πανδεξίου. Si quæ alia levicula occurrent, benigne Lector, ea tu pro æquitate tuâ emendato.

EPIST. XXX.

Pag. 51. lin. 8 ὀρώθει δ' οὐρανόθεν νύξ.] Scrib. ὀρώρει δ' οὐ. ν. Est locus apud Homerum Odyss. έ.

—— ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ.
Σὺν δ' Εὖρός τε Νότος τ' ἔπεσε, Ζέφυρός τε δυσαής,
Καὶ Βορέης αἰθρηγενέτης. ——

Pag. 54. lin 22. παρζυίαι.] Scrib. παρειθύαι.

EPIST. XXXI.

Pag. 56. lin. 22. ἠκελευσθείη.] Scrib. εἰ κελευσθείη.

EPIST. XXXII.

Pag 58 lin. 1. δόσει.] Scrib. δόξει.
Lin. 2 λήσκοι.] Scrib. λύσκοι.

EPIST. XXXIII.

Lin. vltimâ χαλεπὴ γὰρ ἐλύσσα δέδοκεν.] Restituo. χ. γὰρ ἑ λύσσα δέδυκεν. Respexit locum Homeri Iliad. ί.

—— οὐδέ τι τίει
Ἀνέρας, οὐδὲ θεούς, κρατερὴ γὰρ ἑ λύσσα δέδυκεν.

Pag 59. lin. 20. ὀχηρῶ σοι δοκῶ ἀδελφὸν θαυμάσαι.] Restituo. εἰ χρεὼ σοι δοκῇ, ἀδελφῶν θ.
Lin. 24. ληστοτόνος.] Scrib. ληστοκτόνος.

EPIST. XXXIV.

Pag. 60. lin. 16. καὶ κοιμῶνται οἱ καινοί.] Restituo. καὶ κοιμῶνται ἱκανοί.

EPIST.

Epist. XXXVI.

Pag. 62. lin. 19. δυσξενέτως.] Scrib. δυσξυνέτως.

Epist. XL.

Pag. 66. lin. 11. In inscriptione Epistolæ, τῷ Αμυρναίῳ.] Puto scribendnm, τῷ Σμυρναίῳ. Ac designari Episcopum Smyrnæ, cujus meminit iterum. Epist. LVII. Παρὰ τοῦ παγκάλου Σμυρναίου τῇ ἀγάπῃ σου συνεχθήσεται. Iterum Epist. LIX. Ὃς καὶ ὁ φιλοσοφωτάτου καὶ πανδεξίου Σμυρναίου φησὶν εἶναι συγγενής.

Lin. 17. εἰ δ' ἄλλως σοι τῶν τραγῳδιῶν.] Scrib. εἰ δ' ἄλις σοι τ. τ.

Epist. XLI.

Pag 68. lin. 23. εὗρεν.] Scrib εὑρών.

Pag 69. lin. 18. τὴν * * εὐνοίας.] Censeo supplendum. τὴν δημοσίαν εὐνοίας. Quæ vox paulò post iterum excidit. Apparet ex serie Epistolæ. Sic etiam inquit, Epist. XLIII. Καὶ ταῦτα τὰ πάνδεινα παθεῖν ἀνεκλαύσατο, διὰ τὸ εὔνους εἶναι τῷ δημοσίῳ.

Pag. 70. lin. 10. τῷ * * *.] Puto etiam hîc supplendum, τῷ δημοσίῳ. Satis manifestum ex verbis statim sequentibus. Πρῶτον μὲν ἔπειτ' οὐδὲ πρότερον παρ' ἡμῶν ἐκερδαίνοντο. ἀλλ' ἐν ζευγάριον ἕκαστος ἐξηκοστεύοντες, τὰ ἐπέκεινα τούτων ἐπὶ πλεῖον τῷ δημοσίῳ.

Lin. 16. τοδ ημόυ.] Et hîc quoque scribendum existimo. τ δημοσίου.

Lin. 23. ἐξουσία.] Restituo. ἐξκουσίας. Vide de hâc voce Glossarium nostrum Græcobarbarum. Sic statim infra. Τῆς ἐκκλησίας τῶν ζώων ἐξκουσίαν ἀνδρῶν τε καὶ λεπτῶν λαβούσης.

Pag 71. lin. 19. χθύας.] Scrib. ἰχθύας.

Lin. 26. παῤῥημίας.] Scrib. παροιμίας.

Lin. 27. ἀπολυθεῖναι. Scrib. ἀποδοθεῖσαν.

Lin. 28. ἄχειστον.] Scrib. ἄχρηστον.

EPIST. XLIII.

Pag. 75. lin. 4. ἀνέθαλεν ἡ σάξμου. Restituo. ἀνέθαλεν ἡ σάρξ μου.

Lin. 5. χαρτώσωσι.] Scrib. χαριτώσωντι.

Lin. 13. καταντισμοῦ] Scrib. κατεπαντισμοῦ.

Lin. 15. κατεξδύσαν.] Scrib. κατεπιξδύσαν.

Pag. 77. lin. 10. καθητής.] Scrib. καθηγητής.

Lin. 22. πράκτων ἐξουσίαν τούτων πεπόνων.] Locus mutilus. Restituendum puto. π. ἐξουσίαν ἔχων τούτων τ.

EPIST. XLIV.

Pag. 79. lin. 16. πρόσωπα δὲ θεῖναι.] Scrib. πρῶπα δὲ θ.

EPIST. XLV.

Pag. 8. lin. vlt. ἀφθονήθη.] Scrib. ἂν φθονήθη.

EPIST. XLVIII.

Pag. 83. lin. 14. πάντως ἄλλου βάρους.] Malim. παντὸς ἄλλου β.

L I.

Pag. 85. lin. 21. βλητθέντων σοι τ̀ μέλι.] Scrib. κλεπθέντων σοι τ. μ.

Lin. antepenultimâ. καθημέραι.] Scrib. καθημέραν.

EPIST. LII.

Pag. 86. lin. 11. τῆς γῆς χρηστότητος. Scrib. τ̀ σῆς χ.

EPIST. LIV.

Pag. 87. lin. 21. καὶ Ο'νάφθας μετακομίζεται.] Scrib. καὶ ὁ Νάφθας μ.

EPIST. LV.

Pag. 88. lin. 18. ὀνομάζει Βαρδουάριον. Scrib.] ὁ. Βαρδάριον. Idque jam nuper monui in Glossario meo Græcobarbaro, in Βαρδαριῶται.

Pag. 89. lin. 16. μακάρια καὶ ὁ δαίμονα.] Refcribo. μ. καὶ ἀδαίμονα.

EPIST. LVI.

Pag. 89. lin. 25. χωρὶ ἢ αὖται.] Scrib. χώραι δὲ αὖται.

EPIST. LVII.

Pag. 90. lin. penult. γαλαίων βιβλίων.] Scrib. Γαλιλαίων β.

EPIST. LVIII.

Pag. 92. lin. 17. μέλε.] Scrib. μέλλε.

EPIST. LXV.

Pag.97. lin.2. ἄνεσσς.] Scrib. ἄνοσσς.

EPIST. LXVI.

Pag 99. lin.5. ἐν ἀραθυμίᾳ ϗ ἀλυπίᾳ.] Scrib. ἐν ῥαθυμίᾳ καὶ ἀ.

Lin 7 ἡμιέτατι.] Scrib. ἡμιότητος.

EPIST. LXVIII.

Pag 101. lin.1. ἀμβροσίτας] Scrib. ἀμβροσίας.

EPIST. LXXI.

Pag. 102. lin. 16. ὕπε νῷ λητάς.] Scrib. ἔπε νῷ ληπλάς.

Pag. 103. lin. 23. πελαρθρήσαι.] Scrib. πελαθρήσαις.

Pag. 105. lin. 16. κλημαπῆρα.] Scrib. κλιμακτῆρα.

Lin.29. σιωόδοντας.] Scrib. κιωέδοντας.

Pag.106. lin.27. μελίγης] Scrib. μελίνης.

EPIST. LXXV.

Pag. 109. lin. 10. ἐνίοις τι.] Scrib. ἐν εἷς τι.

FINIS.

ERRATVM.

Pag. 93. lin. 3. δεπανξίου. Lege, πανδεξίου. Si quæ alia levicula occurrent, benigne Lector, ea tu pro æquitate tuâ emendato.

IHS